

Årsredovisning

2024

Region Gotlands årsredovisning följer bestämmelser i kommunallagen, lagen om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Den upprättas av regionstyrelsen med hjälp från regionstyrelseförvaltningen. Årsredovisningen granskas av revisorer och överlämnas sedan till regionfullmäktige som ska godkänna årsredovisningen. Årsredovisningens primära målgrupp är regionfullmäktige. Genom ett strukturerat innehåll är avsikten att den också ska tillgodose informationsbehovet hos externa intressenter, medborgare och anställda. Vid sidan av huvudsyftet ska den nu och i framtiden kunna användas för trendanalyser samt fungera som ett uppslagsverk för Region Gotlands verksamhet.

Innehåll

- 1 Vår berättelse 2024
- 2 Hänt under 2024
- 7 Så används skattepengarna
- 8 Vi välkomnar synpunkter
- 9 Medborgarförslag 2024
- 10 Organisation

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

- 12 Översikt över verksamhetens utveckling
- 14 Den kommunala koncernen
- 17 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- 19 Händelser av väsentlig betydelse
- 20 Styrning och uppföljning av Region Gotlands verksamheter
- 23 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning
- 30 Balanskravsresultat
- 31 Väsentliga personalförhållanden
- 33 Förväntad utveckling

EKONOMISK REDOVISNING

- 36 Driftredovisning
- 39 Investerings- och exploateringsredovisning
- 41 Resultaträkning
- 41 Kassaflödesanalys
- 42 Balansräkning
- 43 Noter

PRIORITERINGAR OCH MÅL

- 54 Regionfullmäktiges prioriteringar
- 59 Regionfullmäktiges mål
- 61 Kvalitetsuppföljning
- 62 Regional samverkansstruktur och partnerskap 2024

NÄMNDER OCH FÖRVALTNINGAR

- 64 Politikerorganisationen
- 66 Regionstyrelsen
- 70 Tekniska nämnden
- 75 Miljö- och byggnämnden
- 78 Barn- och utbildningsnämnden
- 81 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- 84 Socialnämnden
- 87 Hälso- och sjukvårdsnämnden
- 89 Indikatorer till koncerngemensamma mål

Vår berättelse 2024

REGIONSTYRELSENS ORDFÖRANDE: **MEIT FOHLIN (S)**
REGIONDIREKTÖR: **STEFAN HÖLLMARK**

Den ekonomiska situationen i Sverige har fortsatt varit ansträngd, och Region Gotland har inte varit undantagen. Ett flertal regionövergripande effektiviseringsprojekt har inletts för att minska underskottet, dessutom har strikta begränsningar gällt för resor, inköp och bemanning. Genom ett nationellt avtal för hyrpersonal och en satsning på att minska beroendet av inhyrd personal har dessa kostnader minskat avsevärt. Trots dessa åtgärder redovisade regionen ett negativt resultat, där nämnderna tillsammans uppvisade en budgetavvikelse på totalt -123 miljoner kronor.

Trots det ekonomiska läget är det viktigt att utveckla Gotland. Några av de satsningar som gjorts under året är:

Efter många års utredningar och planering beviljades bygglov för det nya Solbergabadet i Visby. Det nuvarande Solbergabadet byggdes 1961 och uppfyller inte längre önskemålen för ett modernt badhus, så nu bygger vi ett helt nytt som kommer att vara klart hösten 2027.

Vi startade även bygget av ett nytt äldreboende i Klintehamn. Det finns ett stort behov av nya platser för brukare med beslut om insatsen särskilt boende, och här byggs nu för 60 platser i moderna lägenheter med gemensamma utrymmen. Lasarettet i Visby har genomgått flera ombyggnationer för att förbättra både vårdmiljön och kapaciteten. Akutmottagningen har renoverats i etapper och beräknas vara färdigställd år 2025. Parallellt pågår satsningar på att stärka sjukhusets elförsörjning. Dessutom beslutades det om ekonomisk förstärkning på 40 miljoner kronor inför 2025 till LSS – för att personer med behov av stöd och service ska ha det bra på Gotland. Alla dessa satsningar är nödvändiga för att utveckla Gotland på ett bra sätt så att vi står rustade inför framtiden.

Det alltmer osäkra omvärldsläget och Gotlands placering i Östersjön ställer högre krav på vårt beredskaps- och säkerhetsarbete. För att möta dessa utmaningar och skapa en mer samordnad och effektiv organisation som stärker Gotlands beredskap och säkerhetsarbete, har en ny avdelning med ett samlat ansvar för beredskap och säkerhet inrättats.

Under hösten förändrades flygtidtabellerna och vid vissa tillfällen i slutet av året var regionens upphandlade helikopter det enda tillgängliga alternativet för att transportera akuta prover och blod till fastlandet. I oktober skickade Region Gotland och Länsstyrelsen på Gotland en hemställan till regeringen om att införa trafikplikt under november och december, men förslaget avslogs med hänvisning till båttrafiken – en lösning som i praktiken inte är genomförbar på grund av tidsaspekten.

Region Gotland har vid upprepade tillfällen pekat på våra ekonomiska utmaningar till regeringen, med särskilt fokus på de specifika svårigheter som följer av att vara landets i särklass minsta region med både kommunala och regionala ansvarsområden. Hittills har vi inte blivit kompenserade för de kostnader som direkt kan härledas till vårt ö-läge.

Våra medarbetare är vår viktigaste resurs, och under året har deras engagemang bidragit till ett hållbart och välmående samhälle på Gotland. 2024 har varit ett år av fortsatt utveckling, utmaningar och förändring, men även ett år av viktiga framsteg och gott

samarbete. Det är vi glada för. I 2024 års medarbetarundersökning ser vi fortsatt starka resultat när det gäller arbetsglädje och stolthet över att arbeta i Region Gotland. Våra medarbetare gör skillnad varje dag för Gotlands invånare, och vi arbetar aktivt för att skapa en hållbar arbetsmiljö med goda möjligheter för utveckling.

Vi vill avslutningsvis rikta ett stort tack till alla medarbetare och förtroendevalda för era ovärderliga insatser under 2024. Ert engagemang, er kunskap och ert arbete gör skillnad – varje dag.

Foto: Petra Jonsson, Region Gotland

Meit Fohlin (S),
regionstyrelsens ordförande

Stefan Höllmark,
regiondirektör

Hänt under 2024

Region Gotland skapar förutsättningar för vardagslivet på Gotland. Utbildning, omsorg och socialtjänst, sjukvård, räddningstjänst, gator och vägar – och mycket mer. Det händer mycket runt om på ön. Här är några av alla händelser under året som gått.

JANUARI

1. NYTT ÄLDREBOENDE I KLINTEHAMN

I mitten av januari startar bygget av ett nytt äldreboende i Klintehamn. Det särskilda boendet kommer att ha 60 platser. Förutom egna lägenheter ska där finnas tillgång till gemensamma utrymmen och personal dygnet runt. Boendet byggs i området Odvalds. I slutet av 2025 ska det vara klart för inflyttning.

2. GOTLAND INGÅR AVTAL OM GRÖN ENERGIOMSTÄLLNING

De tre öarna Åland, Gotland och Bornholm går ihop för att bli energi-öar i Östersjön. Det gemensamma målet är att snabba på övergången till miljövänliga energilösningar och samtidigt skapa nytta lokalt genom att dela kunskap, öka demokratiskt engagemang och utveckla affärsmöjligheter.

3. 60 NYA ALLÉTRÄD VID KUNGSGÅRDEN I ROMA

Arbetet med att återskapa trädgården vid Roma kungsgård fortsätter. Ett 60-tal nya alléträd har planterats mellan kungsgården och kyrkan. Genom kartor, georadar och olika spår av växtlighet rekonstrueras trädgårdarna kring kungsgården och klosteruinerna som de såg ut på 1800-talet.

FEBRUARI

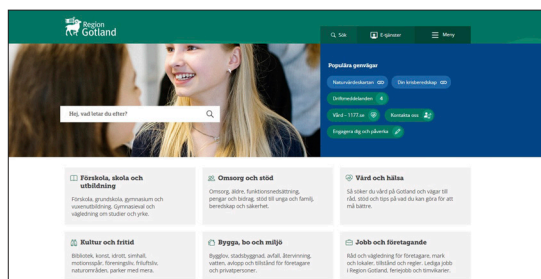
4. STARK SOCKEN FÖR CIVILT FÖRSVAR

Projektet Stark socken ska bidra till att utveckla Gotlands civila försvar genom att stärka den gemensamma motståndskraften med hjälp av hemberedskap och samverkan lokalt inom varje socken.

Det försämrade omvärldsläget i kombination med ö-läget gör det viktigt att vara förberedd för att klara påfrestningar som till exempel elavbrott, vattenstörningar eller störningar i livsmedelsleveranser.

5. REGION GOTLAND LANSERAR NY WEBBPLATS

Den 6 februari lanseras regionens nya webbplats. Ny design, ny struktur och nya funktioner bidrar till en bättre användarupplevelse i linje med dagens skärpta lagkrav på myndigheters webbplatser.

MARS

6. PROJEKTET SMILE SKA FRÄMJA ENTREPRENÖRSKAP

Projektet Smile (Samverkan möter innovation för ett livskraftigt entreprenörskap) presenteras på regionens webbplats. Smile riktar sig till mindre företag i gotländska landsbygder och har som mål att skapa positiva förändringar i samhället. Projektet syftar även till att öka medvetenheten om social ekonomi och idéburet företagande, för att fler ska engagera sig.

7. SATSNING PÅ UNGAS SKRIVANDE

Hur är det att vara ung på Gotland i mitten av 2020-talet? Det vill Region Gotlands kulturrenhet, biblioteken på Gotland och Gotlands Museum ta reda på. I projektet "Drömmar och verklighet – berättelser från en ö" efterlyses texter skrivna av gotlänningar mellan 13 och 20 år. Ett urval ska sedan samlas och ges ut i början av 2025 på Fornsalens förlag.

8. GRUPPBOENDE PÅ TERRA NOVA INVIGS

I mitten av mars invigs ett nytt efterlängtat gruppboende på Gotland, boendet Stickerskan på Terra Nova i Visby. Det är ett gruppboende med bostäder med särskild service enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Hyresgästerna har egna lägenheter och tillgång till gemensamma utrymmen.

9. DE VANN FÖRNYELSEPRISER

Förnyelsedagen genomförs i Visby den 19 mars. 25 bidrag tävlar om fem priser och på eftermiddagen koras vinnarna. Förnyelsepriset går till teknikförvaltningen och deras bidrag "Ett pris på koldioxidutsläpp".

10. VÄRLDSVATTENDAGEN – ÄLSKA REGN OCH SAMLA TAKVATTEN

Den 22 mars är det Världsvattendagen, grundad av FN. Dagen är till för att sätta fokus på betydelsen av färskvatten och verka för ett hållbart hanterande.

På Gotland uppmärksammas det genom kampanjen Älska regn och samla takvatten. Den som har tillgång till ett 100 kvadratmeter stort tak kan under ett år samla in cirka 50 000 liter vatten.

APRIL

11. JANETTE OCH NILS FÅR KULTURSTIPENDIER

Varje år utser Region Gotland två kulturskapare som får möjlighet till en månads vistelse i Europa. Årets rese- och vistelstipendier går till konstnären Janette Bornmarker och musikern och instrumentmakaren Nils Ossman.

Janette Bornmarker tilldelas resestipendiet till Westfalen-Lippe i Tyskland, där hon önskar vidga sina referenser inom grafiskt bildskapande. Nils Ossman får vistelstipendiet till konstnärsbyn Grez-sur-Loing i Frankrike, där han bland annat vill knyta kontakter med verksamma leverantörer inom trä och verktyg.

12. TRE UNGA KULTURSKAPARE FÅR STIPENDIER

I år delas kulturarbetsstipendier ut till en fantasy/sci-fi-författare, en performanceartist/kompositör/pianist och en ljud- och musikdesigner.

Årets stipendium till unga gotländska kulturskapare går till Sarah Ahlin Schwanbom, Polina Pohozha och Samuel Wizén.

Stipendiet delas ut till en eller flera unga kulturskapare som har utvecklingspotential och håller hög kvalitet i sitt konstnärskap och som bidrar till mångfald av kulturyttringar på ön.

MAJ

13. GOTLAND BEHÖVER ETT STATLIGT Ö-TILLÄGG

Delårsrapporten under våren visar en ohållbar ekonomisk situation. Det är ett rekordstort prognostiserat underskott för 2024. Obalansen kopplas i analysen till hälso- och sjukvården och kostnadsutvecklingen i den delen av regionen. De politiska partierna på Gotland är eniga – något måste göras.

Huvudalternativet för tillfället är ett statligt ö-tillägg som möjliggör både det kommunala och regionala uppdraget och som tar höjd för den civila beredskap som det geografiska läget kräver.

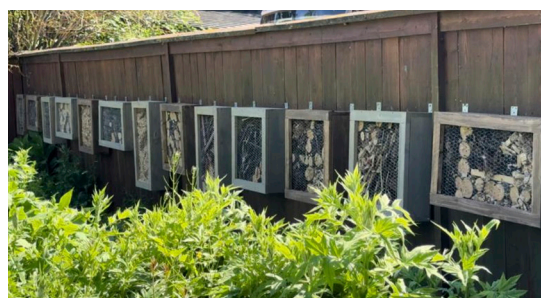
14. NYA FÖRSKOLAN I VÄSKINDE – EN KLIMATDEKLARERAD BYGGNAD

Den 22 maj invigs Väskindes nya förskola. I den finns plats för cirka 120 barn på sex avdelningar. Den nya förskolebyggnaden har en area om 1 285 kvadratmeter. Utomhusmiljön har rustats upp och nya lekutrymmen har skapats, bland annat med ny gräsyta, bollplan och små kullar. Förskolan är Region Gotlands första klimatdeklarerade byggnad.

JUNI

15. BIHOTELL ÄR ÅRETS HAPPENING

Region Gotland gör varje år något litet extra för att överraska och smycka parker och allmänna platser runt om på ön. I år har årets happening gjorts som en tävling för park- och anläggningspersonalen och i början av juni presenterades det vinnande bidraget, ett bihotell för insekter.

16. ENGAGEMANG FÖR NY ÖVERSIKTSPLAN

Under våren har förslaget till en ny översiktsplan för Gotland varit på granskning. Engagemanget har varit stort och omkring 200 synpunkter har kommit in. Många har handlat om vindkraft, vikten av en levande landsbygd och att främja en positiv utveckling över hela ön med fokus på att kunna bo och verka utanför Visby.

17. UNGDOMSLEDARPRIS TILL MIKAEL NILSSON

Region Gotlands ungdomsledarpris går till Mikael Nilsson, Visby, för ideellt arbete som ledare i Rörelsehindrade barn och ungdomar Gotland och Parasport Gotland.

18. ALMEDALSVECKAN VÄXER OCH FÅR TOPPBETYG

Mellan 80 000 och 100 000 personer besöker Almedalsveckan i Visby. Det är över 2 000 evenemang och mer än var fjärde programpunkt har en politiker med. De 1 300 arrangörerna ger 8,3 av 10 på frågan om hur väl Almedalsveckan uppfyller deras förväntningar. Hållbarhet är det ämne flest evenemang handlar om, följt av säkerhet/försvar samt vård/ omsorg. Almedalsveckan ska vara en trygg och öppen mötesplats som bidrar till att de demokratiska samtalen kan fortsätta att hållas i Visby varje år. Därför sker ett nära samarbete mellan Region Gotland, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

19. ALMEDALEN FÅR EN NY MÖTESPLATS

Konstverket Lyssnandet invigs tillsammans med familjen Wieselgren i samband med Almedalsveckan. Det är en plats för samtal och reflektion, såväl som interaktivitet och lekfullhet.

20. KLART MED NY OPERATÖR FÖR FÄRJETRAFIKEN

Trafikverket meddelar i slutet av juni att det danska rederiet Alvina Shipping tilldelas kontraktet för färjetrafiken till och från Gotland under perioden 2027-2035. Destination Gotland är underleverantören som kommer att bedriva trafiken, med svensk flagg, svensk besättning och svenska kollektivavtal.

21. SAMARBETE FÖR HÅLLBART FLYG

I slutet av juni ingår Region Gotland samarbetsavtal med två elflygsutvecklare för att påskynda introduktionen av fossilfria transporter i Norden. Den 27 juni blir allt klart med Heart Aerospace och den 28 juni även med Elfly Group.

22. NY LANDSHÖVDING I GOTLANDS LÄN

Regeringen utser Charlotte Petri Gornitzka till landshövding för Gotland. Hon kommer närmast från posten som generaldirektör på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Hennes förordnande som landshövding och chef för Länsstyrelsen i Gotlands län gäller från 1 november 2024 till 31 december 2027. Landshövding Anders Flankings förordnande löper ut 31 oktober 2024, efter drygt fem år som landshövding i Gotlands län.

JULI

23. NYA ÅTERVINNINGSSTATIONER

Två nya återvinningsstationer öppnar på Gotland, en i Ljugarn och en i Burgsvik. Stationerna ligger i direkt anslutning till återvinningscentralen på orten. På de aktuella återvinningsstationerna kan förpackningar av till exempel plast, metall och glas lämnas dygnet runt utan avgift.

24. FULLMÄKTIGES ORDFÖRANDE LÄMNAR POSTEN

I mitten av juli meddelar Inger Harlevi (M) att hon med omedelbar verkan lämnar sitt uppdrag som ordförande för regionfullmäktige. Christer Engelhardt (S) som är förste vice ordförande går in som tillfällig ordförande.

AUGUSTI

25. BYGGET AV KOPPARSVIKSBRON INLEDS

I slutet av augusti inleds arbetet med att förbereda marken för den nya Kopparsviksbron i Visby. När bron är färdigbyggd ska den fungera som en säker passage över färjeleden och ha en utsiktsplats som är tillgänglig för allmänheten. Bron kommer att sträcka sig över färjeleden mellan kryssningskajen och Kopparsviksgatan.

26. UNGDOMAR PRISAS FÖR UTSMYCKNING AV ÅTERBRUKSCONTAINRAR

Återbrukscontainrarna på återvinningscentralerna i Visby, Klintehamn och Hemse är målade eller sprayade av tre grupper ungdomar i åldern 13 till 18. I slutet av augusti prisas ungdomarna av Region Gotlands avfallsavdelning och kulturenhet. Temat är hållbarhet och ungdomarna har skapat olika bilder och målningar som inspirerar till att återbruka eller källsortera.

27. NYA ALLÉSKOLAN INVIGS

Alléskolan i Visby blir Gotlands första nybyggda skola på 37 år. Det gamla militära logementet från 40-talet är ett minne blott och istället finns nu en nybyggd skola i tre våningar. Alléskolan invigs i slutet av augusti, strax efter att höstterminen startar.

SEPTEMBER

28. BEREDSKAPSVECKANS TEMA: SÄTT IGÅNG

Vecka 39 genomförs Beredskapsveckan 2024, som detta år bjuder på fler och större publika evenemang på Gotland än tidigare. Temat för kampanjveckan är Sätt igång.

En av veckans programpunkter är invigningen av en trygghetspunkt på Fårö. Det är en plats som öppnar om det blir en mer omfattande eller långvarig samhällsstörning. Trygghetspunkten i församlingshemmet på Fårö är den första i Region Gotlands regi.

29. GOTLANDS BAD- OCH BESÖKSPLATSER SKA UTVECKLAS

I september antar tekniska nämnden nya riktlinjer och en plan för servicen av Gotlands bad- och besöksplatser, där det beskrivs hur Region Gotland ska ta hand om dessa platser. I de nya riktlinjerna finns flera målbilder, bland annat hur regionen ska erbjuda tillgänglighetsanpassade bad- och besöksplatser över hela ön.

30. VÅRDEN FÖR BENSKÖRHEIT LIGGER I FRAMKANT

Vården på Gotland har blivit bättre på att behandla osteoporos, även kallat benskörhet. För tio år sedan befann sig Region Gotland i botten i nationella jämförelser vilket blev startskottet för ett nytt arbetssätt som gjort att regionen nu ligger i framkant nationellt, enligt Socialstyrelsen.

31. NY ORDFÖRANDE FÖR REGIONFULLMÄKTIGE

Den 30 september väljs moderaten Håkan Onsjö till ny ordförande för regionfullmäktige. Det första mötet med honom som ordförande blir först den 18 november.

OKTOBER

32. EN NY KALLISBRYGGA BYGGS

I slutet av augusti stängdes Kallbadhusets brygga i Visby. En helt ny badbrygga ska byggas på platsen. I oktober presenteras bilder och film på hur den nya bryggan ska se ut när den är färdig. Bryggan ska tillgänglighetsanpassas med bland annat ramper, trappor och badlyft så att personer både med och utan funktionsvariationer ska kunna ta sig ner i vattnet.

33. ARKITEKTURPRIS TILL BYGGNAD PÅ GOTLANDS REGEMENTE P18

Region Gotlands arkitekturpris år 2024 delas i oktober ut till Gotlands regementes multifunktionsbyggnad. Priset går till arkitektfirman C.F. Møller, byggaktören Fortifikationsverket och byggtreprenören PEAB som tillsammans genomfört projektet.

34. INTERNATIONELLT FORUM FÖR ÖSTERSJÖREGIONENS UTMANINGAR

Regeringen och Nordiska ministerrådet är värdar när Region Gotland, Länsstyrelsen i Gotlands län, Svenska institutet och Föreningen Norden arrangerar det årliga forumet för EU:s strategi för Östersjöregionen (EUSBSR) på Gotland 29-31 oktober.

Forumet samlar 650 deltagare från 26 länder kring tre övergripande teman: hållbarhet, resiliens och säkerhet. Forumet är till för att fördjupa förståelsen och förbättra det internationella samarbetet inom dessa områden.

NOVEMBER

35. REGIONEN TAR ÖVER ÄLDREBOENDE

Från och med den 1 november är det Region Gotland och socialförvaltningen som driver Terra Nova äldreboende i Visby i egen regi. Region Gotland tar över boendet från vårdföretaget Attendo efter ett beslut i socialnämnden den 9 februari 2023. För de boende märks övergången genom att delar av personalen är ny och att två nya chefer kommer att vara på plats på boendet.

36. SOCIALA INSATSGRUPPER – EN DEL I KEDJAN ATT FÖRHINDRA GÅNGKRIMINALITET

För att kraftsamla kring barn och unga som riskerar att hamna i en kriminell livsstil införs ett nytt sätt att samarbeta förebyggande. I sociala insatsgrupper, SIG, samarbetar skola, polis och socialtjänst kring enskilda individer som bedöms vara i farozonen.

37. PUMA UNGDOMSGÅRD FYLLER 50

Den 15 november firar Puma ungdomsgård i Visby 50 år med öppet hus. Puma fritidsgård, som den hette då, startade 1974 i ett skyddsrum i kvarteret Bogen 1. 1977 flyttade ungdomsgården in i den nuvarande byggnaden på Gråbo torg i nybyggda och specialanpassade lokaler. Där är verksamheten kvar, nu med sju fritidsledare och cirka 200 besökande ungdomar i veckan i åldern 13 till 19.

38. FOLKTANDVÅRDEN I SLITE OCH ROMA TAR PAUS

I november tar Folk tandvården beslut att pausa verksamheterna vid klinikerna i Slite och Roma. Beslutet gäller på obestämd tid. Beslutet fattas av tandvårdsledningen på grund av personalbrist på klinikerna.

39. INTERNATIONELLT TVÅDAGARSMÖTE OM Ö-REGIONER

Hur kan Gotland och andra ö-samhällen bli starkare och klara påfrestningar bättre? Vad behöver man från statligt håll göra för att säkra att de som bor och lever eller driver företag på en ö ska ha samma förutsättningar som andra?

Dessa frågor diskuteras i november på ett tvådagarsmöte mellan Region Gotland, EU-kommissionen, OECD och representanter från flera europeiska länder. Målet är att stärka Gotlands framtida planering och skapa ett rättvisare regelverk för ö-samhällen. En stor inspiration är Skottland där det sedan 2018 är lag på att undersöka hur beslut påverkar öar. En process som Gotland och andra länder nu vill utforska.

40. FORTSATT PLANERING FÖR RESERVHAMN I KAPPELSHAMN

Trafikverket fortsätter planera för reservhamnskapacitet i den militära hamn som planeras i Kappelshamn. Planen är att hamnen ska vara klar för militär verksamhet med integrerad reservhamnskapacitet till 2030.

41. NY SAMLAD BEREDSKAPS- OCH SÄKERHETSORGANISATION

Under året har Region Gotland genomfört en större utredning kring hur organisationen ska se ut inom beredskap, säkerhet, säkerhetsskydd och räddningstjänst samt angränsande områden. Beslut om den nya avdelningen tas i november och den ska vara igång från och med den första januari 2025.

42. KORTARE BYGGLOVSKÖER

I november 2024 är den genomsnittliga tiden för att få ett bygglov godkänt fem veckor, från det att ärendet är komplett tills beslut fattats. De senaste åren har den genomsnittliga tiden varit långt över den lagstadgade tiden om max tio veckor.

Anledningen till de kortare köerna är i huvudsak att lågkonjunkturen inneburit färre bygglovsansökningar. Under året har samhällsbyggnadsförvaltningen därför passat på att se över sina rutiner och arbetssätt för att stå emot även ett högre tryck.

DECEMBER

43. ETT 20-TAL NYA TRÄD I BINGEBYPARKEN

Region Gotland planerar i början av december ett 20-tal nya träd i Bingebyparken i Visby. Träden gynnar den biologiska mångfalden, ökar trivselen och ger skugga på sommaren. En del träd kommer även att bjuda på bär. De träd som planteras är tulpanträd, ungersk ek, bergskörsbär, vanlig körsbär och avenbok.

44. SÅ HÄR RESER VI PÅ ÖN

I december presenteras en analys av resandet på Gotland. Resultatet visar att de flesta resor görs med bil och att utsläppen från resor minskade under pandemin men är på uppgång igen.

Det var i april som gotlänningarna gavs möjlighet att berätta om sina resvanor genom en enkätundersökning. Ökad trafiksäkerhet och förbättrad cykelinfrastruktur nämns i enkäten som centrala faktorer för att oftare välja cykeln. Enligt enkätsvaren skulle bättre turtäthet som passar jobb och skola få fler att resa med kollektivtrafiken.

45. KLIMATKONTRAKT GOTLAND 2030

Energimyndigheten beviljar medel för ett nytt projekt som ska snabba på Gotlands klimatomställning. I samband med det skriver regionstyrelsens ordförande Meit Fohlin (S) under Gotlands medverkan i ett initiativ för att snabba på Sveriges omställning till ett hållbart och klimatneutralt samhälle.

46. KULTURPRIS GÅR TILL VISBY DANSSKOLA

Visby dansskola tilldelas Region Gotlands kulturpris för sitt långvariga engagemang och stora bidrag till dansens utveckling på Gotland. Idag drivs verksamheten av Sara Jacobsson Björklund, som tog över ledarskapet 2021 efter Monica Karlsson och sonen Håkan.

47. ÖVER 34 000 VACCINATIONER

Under några intensiva veckor på våren och på hösten ges över 34 000 doser vaccin mot covid-19, säsongsinfluensa och pneumokocker. Resultatet är till stor del möjligt tack vare de pensionerade medarbetare som arbetar extra som vaccinatorer och värdar och självklart alla invånare som tar sig till mottagningarna.

48. GOTLANDS BEFOLKNING MINSKAR NÅGOT

Under 2024 minskar folkmängden på Gotland med 58 personer, från 61 029 till 60 971 invånare. Orsaken till den minskade befolkningen är att det föddes 417 personer och att det avled 673 personer vilket ger ett födelsenetto på -256 personer. Under året flyttade 2 648 personer till Gotland och 2 447 personer flyttade härifrån vilket ger ett flyttnetto på 201 personer.

Trots nationella trender av minskad migration och barnafödande arbetar Region Gotland aktivt för att vända befolkningsutvecklingen och attrahera nya invånare. Fokus ligger på unga yrkesverksamma, familjer i etableringsfas, studenter, hemvårdare och distansarbetare som kan bidra till Gotlands tillväxt.

Så används skattepengarna

Region Gotlands största inkomstkälla är skatteintäkter och generella statsbidrag. Största delen används för att finansiera hälso- och sjukvård, vård och omsorg samt utbildning. Av en hundralapp går 85 kronor och 61 öre till dessa områden. Bryter vi ned kostnaden för dessa verksamheter ser vi följande:

Hälso- och sjukvård

Andelen som går till hälso- och sjukvård är 33 kronor och 81 öre, vilket är en minskning med 1 krona och 8 öre från föregående år.

Vård- och omsorg

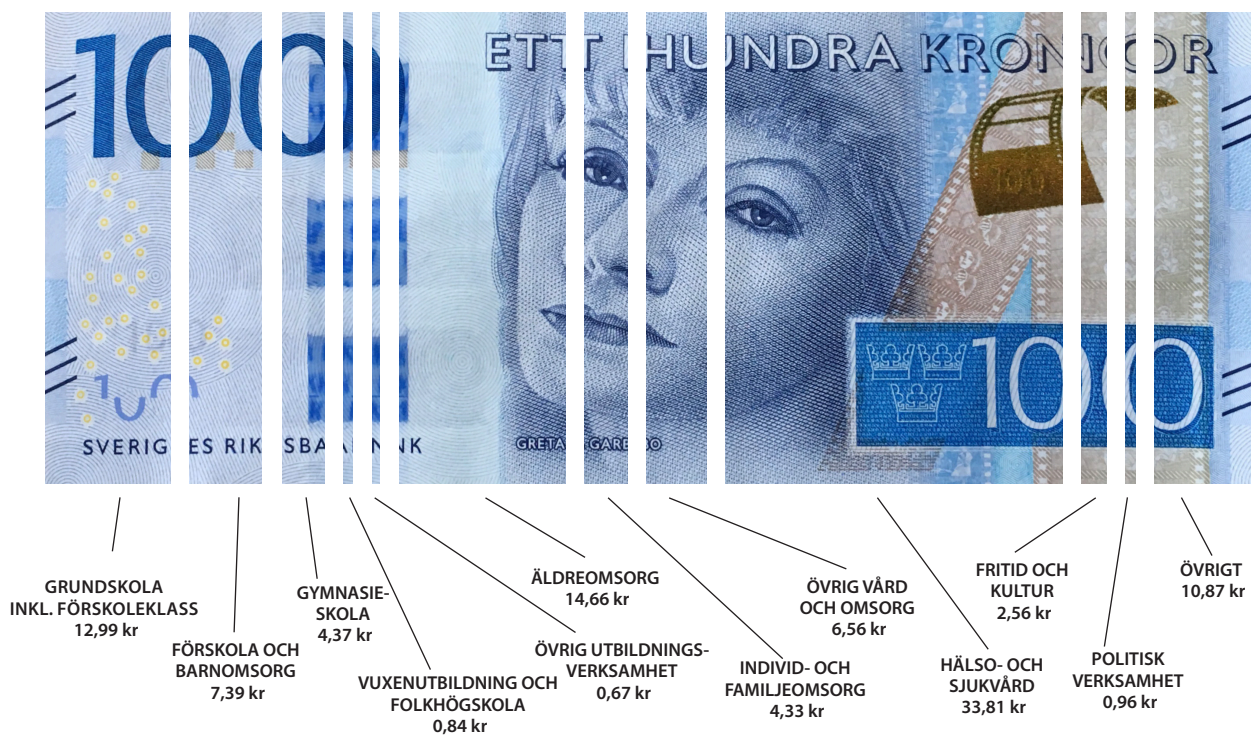
Största delen av kostnaden för vård och omsorg går till äldreomsorgen, som får motsvarande 14 kronor och 66 öre av en hundralapp. 4 kronor och 33 öre går till individ- och familjeomsorg och 6 kronor och 56 öre går till övrig vård och omsorg.

Utbildning

Andelen som går till utbildning är 7 kronor och 39 ören till förskola och barnomsorg, nästan 13 kronor till grundskolan, 4 kronor och 37 ören till gymnasieskolan och 1,5 krona till vuxenutbildning, folkhögskola och övrig utbildningsverksamhet.

Av de resterande 14 kronor och 39 öre som är kvar efter finansiering av hälso- och sjukvård, vård och omsorg och utbildning går 2 kronor och 56 öre till fritid- och kulturverksamhet, 96 öre till politisk verksamhet och 10 kronor och 87 öre till kategorin övrigt. Inom området övrigt finns infrastruktur i form av gator och vägar, parkverksamhet, kollektivtrafik, miljö- och hälsoskydd, räddningstjänst och näringslivsfrämjande åtgärder. Även arbetsmarknadsåtgärder och vissa gemensamma stödtjänster för regionens verksamheter ingår i den här posten.

100 kronor i skatt på Gotland fördelar sig så här:

Vi välkomnar synpunkter

För att utveckla och förbättra Region Gotlands olika verksamheter är det värdefullt att få in och ta tillvara på synpunkter från invånare, företagare och besökare. Alla synpunkter, såväl förbättringsförslag, klagomål och beröm välkomnas och tas om hand. Via Region Gotlands e-tjänst kan man på ett enkelt sätt lämna sina synpunkter, vill man ha återkoppling på sin inlämnande synpunkt lämnar man kontaktuppgifter, det går också bra att lämna synpunkterna anonymt. Under 2024 har 1 362 synpunkter tagits emot vilket är en ökning från tidigare år.

SYNPUNKT – FÖRBÄTTRINGSFÖRSLAG

Installationen vid Roma busshållplats, den med stjärnbilder, vore ännu trevligare om det fanns en skiss över hur de är placerade. Kanske vid informationen om installationen eller innanför ett av fönstren. Jag har inte sett någon sådan så därför föreslår jag det.

SVAR

Hej! Tack för dina synpunkter. Du har helt rätt i att det bör finnas skyltar vid konstverket. Vi ska sätta upp sådana. Konstverket heter Stjärnavandring och är gjort av konstnären Jonna Hägg. Här är en beskrivning av konstverket: Stjärnavandring. Installation i mässing, 2024. Konstverket Stjärnavandring består av 64 prickar av mässing som bildar stjärnbilder på marken, vid busstationen i Roma. Stjärnbilderna är Cassiopeia, Draken, Karlavagnen, Lilla Björn, Orion och Pegasus. Alla kan ses i himlen ovanför Gotland en stjärnklar natt. Orion är Gotlands landskapsstjärnbild.

– Förhoppningen är att detta verk gör så att vi tittar upp på stjärnhimlen oftare och påminner oss om vår relation till universum. Det är viktigt för oss människor att komma ihåg att vi är en del av något större och att vi bor på en planet bland många andra", säger konstnären Jonna Hägg.

Konstnären Jonna Hägg är född 1989 och uppvuxen på Gotland. Hon har sin ateljé i Roma fd sockerbruk. Trevlig helg!

SYNPUNKT – KLAGOMÅL

Många kommuner erbjuder gratis handläggning av solceller där det krävs bygglov. Många fastigheter i Visby innerstad och fastigheter inom försvarets påverkansområde kräver bygglov för att få sätta upp solceller. I en kommun som är positiva till en hållbar framtid borde det vara en självklarhet att erbjuda inga eller rimliga priser på en handläggning som främjar hållbart tänkande. I dagsläget kostar bygglovet 7500 kr.

SVAR

Hej! Tack för dina synpunkter. Vi håller som bäst på med en översyn av vår taxa, men om den översynen kommer att leda till någon förändring avseende avgift för solceller är för tidigt att svara på. Vi håller med om att vi ska främja nyttjandet av solenergi, vi har dock samtidigt ett krav på oss att vara till största del avgiftsfinansierade. Alternativet är annars att skattemedel används för att hantera enskildas ärenden. Vi tar dock såklart med oss dina synpunkter i vårt arbete med översynen av våra taxor.

SYNPUNKT – BERÖM

Vill ge er beröm för hur omtänksam er personal är. Jag som turist var på en besöks vid Gustavsvik där jag promenerade med min hund vid vattenkanten på sidan av Gustavsviksbadet. Jag halka på en sten och plumsa i. En man i reflexkläder sprang till min räddning, såg till att jag var oskadd och inget brutet. Sen lånade han ut sin privata handduk. Glömde lämna tillbaka handduken till honom. Han heter Olof, jobbade med avlopp/Brunnshuset vid Gustavsvik just då. Vet ej mer om honom.

SVAR

Hej! Tack för att du tog dig tid att sända in ditt beröm till oss, det värmdes i hjärtat att läsa. Hälsningen är framförd till Olof, han blev väldigt glad och tackar för din omtanke. Han hälsar att han har flera handdukar så det gör inget att du glömde att lämna tillbaka den. Ha en fin dag.

Medborgarförslag 2024

Medborgarförslag är en möjlighet att skriftligen lämna förslag till regionfullmäktige för att påverka frågor och beslut. Möjligheten är öppen för alla som är folkbokförda på Gotland, oavsett ålder. Under 2024 inkom 101 stycken medborgarförslag till Region Gotland.

1. Stadsmiljön i Östercentrum

"I syfte att förbättra stadsmiljön i Östercentrum föreslår jag att privata motorfordon förbjuds på K.M. väg, mellan Skolportsgatan och infart till p-platsen vid taxiplatsen resp OKQ8. Nyttotrafik skall fortsatt få köra i båda riktningarna. Genomfart, korsande Österväg, behövs inte för privattrafik eftersom p-platserna ändå kan nås norrifrån. Gående och cyklist på Österväg får det tryggare och luftkvaliteten förbättras."

Region Gotland svarar:

Enheten Trafik- och Gata på Region Gotland instämmer i att denna sträcka inte är kritisk för framkomligheten, då det finns goda möjligheter att ta andra vägar. Teknikförvaltningen delar förslagsställarens syn på att både luftkvalitet och säkerhet för oskyddade trafikanter är viktig. Att säkerställa ett gott trafikflöde, god miljö samt god tillgänglighet till Östercentrum

och handeln är en viktig fråga som kräver en dialog med flera aktörer på Gotland och i Visby. Det är även en fråga där beslut avseende enskilda gator kan få långtgående effekter på flera andra vägar, trafikslag, kollektivtrafik och handel. I dagsläget kan vi dock inte fatta ett beslut kring denna enskilda gata, då det krävs mer utredning av önskat trafikflöde.

2. Förbättra utegymmet i Talludden

"Hej, det vore trevligt om ni kunde se över och förbättra utegymmet i Tallunden. Ev t o m bygga ut/komplettera som liknande Nordestrands utegym. Detta för att fler ska ha möjlighet att hitta ut och träna på olika nivåer, samt mindre underhåll. Bra för gotlänningarnas fysiska och psykiska hälsa."

Region Gotland svarar:

Enligt Handlingsplan för investeringar av lekplatser och utegym för 2024 planeras det att se över Tallundens utegym. De träningsmaskiner som finns där idag är fortfarande i ett bra skick, men planen är att komplettera utegymmet med ett antal ytterligare träningsredskap av trä. Samtidigt planeras

det att byta underlaget av bark till flis eftersom det är i behov av att bytas ut. Tanken är att det ska finnas olika varianter av utegym på olika platser för att kunna möta många olika behov. Teknikförvaltningen anlägger därav inte i dagsläget fler likadana utegym som på Norderstrand och P18 utan väljer andra varianter.

3. Köttbullar och makaroner till alla skolbarn varje dag!

"För att alla barn och ungdomar ska orka med sin skoldag och få ut mesta möjliga av sitt lärande föreslår jag att skollunchen inte bara ska bestå av två maträtter varav en vegetarisk, utan tre och där den tredje varje dag skulle vara köttbullar och makaroner. Det skulle betyda att alla barn/ungdomar får en avsevärt större möjlighet att äta sig mätta alla skoldagar, trygga i att veta att det alltid finns en maträtt som man vet vad det är samt förhoppningsvis även våga börja kombinera olika maträtter för att uppnå det viktigaste - att bli mätt! Just nu pågår exakt detta som ett försök i Bollnäs kommun, se här: <https://www.svt.se/jXvZNZ1LillaAktuellt-Kottbullar-varje-dag>! SVT Barn eller läs här: <https://www.vk.se...> Här serveras köttbullar i skolan varje dag. Varför inte prova även på Gotland? Jag har tre matglada barn på 9, 11 och 14 år. Alla tre tycker om att röra på sig i allmänhet, är aktiva både i klassrummet och på rasterna i skolan, och tränar mellan 3-5 dagar per vecka 1,5-2 timmar långa pass på fritiden. De har alla tre upplevt och insett vikten av att äta ordentligt alla måltider, annars orkar de varken skola eller träning. Jag tycker att de hemma äter med stor bredd på maträtter, men de klagar numera nästan varje dag på att maten i skolan inte är god, för blandad eller för ovanligt kryddad. Tidigare var det mest husmanskost till lunch, men skolåret 22/23 blev menyn betydligt förändrad till det sämre enl våra barn. De äter nu ofta bara potatis, ibland med sås om det finns eller smör, och många knäckemackor. Detta för att de vet att de måste äta något för att orka, men de tycker inte om det övriga som serveras och kommer ofta hem hungriga efter skolan. Jag har frågat skolan om vi får skicka med barnen egen matlåda till lunch, men fått nej. Jag ser ett stort, tydligt behov av att förändra skollunchen till det bättre, och att servera en fast maträtt som många barn/ungdomar tycker om varje dag hade ju varit ett stressmoment mindre och ett gladare barn mer för varje förälder och lärare! Som sagt - Köttbullar och makaroner till alla skolbarn varje dag!"

Region Gotland svarar:

Regionstyrelseförvaltningen, avdelning Måltid, beskriver nedan styrning, hur erbjudandet gällande flera alternativ i skolrestaurangerna ser ut idag samt beskriver Livsmedelsverkets rekommendationer för arbete med barns utveckling av smakpreferens. Avdelning Måltid arbetar utifrån Livsmedelsverkets riktlinjer och Nordiska näringsrekommendationer som baseras på den senaste aktuella forskning kring mat och hälsa. För att täcka barns näringsbehov behövs en varierad meny. Att barn lär sig att äta varierat anses som en av de viktigaste faktorerna för hälsosamma matvanor som vuxen. Det står bland annat beskrivet i Livsmedelsverkets Nationella riktlinjer för måltider i skolan; "bra mat i skolan är mat som eleverna lockas av och tycker om, men som också utmanar deras smaker och preferenser. Preferenser kan ändras fram och tillbaka under uppväxttiden och de flesta barn har en naturlig skepsis mot nya maträtter, livsmedel och smaker. Det är under barndomen vi har goda möjligheter att bredda och utveckla våra smakpreferenser". Skolan har därför en viktig roll att erbjuda möjligheten att testa på olika slags måltider. Återkoppling från våra matgäster samt vårdnadshavare och anhöriga på olika nivåer är av stor vikt i utvecklingsarbetet kring måltiderna. Idag erbjuds minst ett till två alternativ, varav ett vegetariskt. Det förekommer ofta att mat som har kunnat tas tillvara från

tidigare serveringar erbjuds som ytterligare alternativ. Vid behov av anpassade måltider, erbjuds även en anpassad måltidsmeny med några utvalda rätter. Råkostbordet innehåller minst fem stycken, ofta fler, olika råkostalternativ med färska grönsaker och rotfrukter, baljväxter, salladsgrönsaker eller frukt varje dag samt dressing eller salladsås. Ofta kompletteras råkostbordet även med kalla smårätter innehållande pasta eller gryn och röror. Till lunchen erbjuds vatten, mjölk eller vegetabilisk dryck, knäckebröd och smörgåsfett. Avdelning Måltid följer andra kommuners utvecklingsarbeten gällande förstärkt utbud och valmöjligheter i skolmåltiderna. Bevakning av Bollnäs koncept och liknande lösningar är en del i det arbetet. Det har inte gjorts någon långsiktig utvärdering av Bollnäs koncept, som påbörjades under höstterminen 2023 och det är därför för tidigt att säga om det finns nackdelar med konceptet. Det finns farhågor att elever som annars skulle testa olika maträtter istället äter ensidigt. Även hur ett sådant koncept påverkar andelen specialkost måste tas hänsyn till. Region Gotland arbetar med att minska andelen svinn och med medborgarförslaget så finns det en risk för ökat svinn. Det finns heller inte tillräckligt underlag för vilka effekter, positiva eller negativa, konceptet ger ekonomiskt. Utifrån ovan aspekter föreslår regionstyrelseförvaltningen att invänta en mer långsiktig utvärdering av konceptet från Bollnäs kommun.

Organisation 2022 - 2026

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen är en av årsredovisningens obligatoriska delar. Här presenteras kommunkoncernens samt Region Gotlands utveckling, organisation, ekonomiska ställning, händelser av väsentlig betydelse, styrning och uppföljning av Region Gotlands verksamhet, god ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning, balanskravsresultat, väsentliga personalförhållanden samt förväntad utveckling.

Förskolan finns till för barn mellan 1-6 år och är en viktig förberedande verksamhet. Inom Region Gotland drivs även öppen förskola. Under hösten startade öppna förskolan upp en verksamhet i Slite dit många familjer kommit. En mobil öppen förskola för Visby, Slite och Hemse är även under utveckling.

Översikt över verksamhetens utveckling

I den kommunala koncernredovisningen ingår förutom Region Gotland även det helägda dotterbolaget AB Gotlandshem och dotterbolaget Gotlands Energi AB, i vilket regionen har en ägarandel på 25 %. Huvuddelen av verksamheten bedrivs i regionen; regionens andel av omsättningen är 95 %, regionens andel av tillgångarna är 73 % och 95 % av de anställda i den kommunala koncernen har Region Gotland som arbetsgivare.

Åren 2020-2022 kännetecknades av bra resultatnivåer, en starkt ekonomisk ställning och en växande befolkning. Under de två senaste åren har detta ändrats mycket. Inflationen har bidragit till ökade kostnaderna i verksamheterna, i synnerhet pensionskostnaderna. Lågkonjunkturen har gjort att skatteintäkterna har en svag ökningstakt 2024. Nedskrivningar av fastighetsvärden i AB Gotlandshem har också påverkat resultaten negativt. Årets resultat för den kommunala koncernen 2024 uppgår till -228 mnkr. Det stora underskottet beror både på att regionen har ett underskott på -186 mnkr och att det helägda koncernbolaget AB Gotlandshem har ett negativt resultat på -58 mnkr. Befolkningen har minskat med 200 personer de två

senaste åren medan riket som helhet ökat befolkningen med 0,3 % per år. En minskad befolkning leder till en svagare utveckling av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsystemet.

Investeringsnivån under perioden 2020-2024 har varit hög. De sammanlagda investeringsutgifterna uppgår till 3,3 mdkr varav 2,6 mdkr i regionen. De stora investeringarna har varit i vatten- och avloppsverksamhet, hamnar, verksamhetslokaler, elnät och bostäder. Låneskulden minskade från 2020-2023, främst på grund av bra resultatnivåer som gjorde det möjligt att amortera på låneskulden. Under 2024 har låneskulden ökat med cirka 400 mnkr på grund av höga investeringsutgifter och ett svagt resultat.

Soliditeten låg stabilt runt 39-40 % under åren 2020-2022. Under 2023 och 2024 har soliditeten försvagats mycket och uppgår i bokslutet 2024 till 33,1 %. Soliditeten inklusive pensionsförpliktelsen uppgår till 11,5 % och har minskat med 3,6 procentenheter. Orsaken till att soliditetstalen minskat är höga investeringsutgifter i kombination med svaga resultat under 2023 och 2024.

DEN KOMMUNALA KONCERNEN, 2020 - 2024	2024	2023	2022	2021	2020
Verksamhetens intäkter, mnkr	2 349	2 386	2 462	2 253	2 039
Verksamhetens kostnader, mnkr ⁴	-8 800	-8 443	-7 922	-7 605	-7 077
Avskrivningar, mnkr ⁴	-556	-447	-432	-383	-411
Skatteintäkter, mnkr	4 806	4 696	4 459	4 191	3 952
Utgjenningsbidrag och generella statsbidrag, mnkr	2 057	1 924	1 838	1 762	1 692
Finansnetto, mnkr ⁴	-84	-100	-107	30	-50
Årets resultat, mnkr ⁴	-228	16	298	248	145
Investeringar (brutto), mnkr	880	817	611	484	526
Investeringsbidrag offentliga, mnkr	15	1	3	15	21
Självfinansieringsgrad av investeringar, ggr ¹	0,8	0,7	1,1	1,9	1,3
Soliditet enligt balansräkningen, % ^{2, 4}	33,1	37,3	40,2	40,0	39,0
Soliditet inkl. ansvarsförbindelse, % ^{3, 4}	11,5	15,1	17,0	14,6	12,1
Långfristig låneskuld, mnkr	1 996	1 585	1 590	1 595	1 882
Antal anställda per 31/12	7 187	7 204	6 957	6 896	6 855

¹ Kassaflöde från den löpande verksamheten / (bruttoinvesteringar - offentliga investeringsbidrag)

² Eget kapital / Totalt kapital

³ (Eget kapital - pensionsskuld i ansvarsförbindelse) / Totalt kapital

⁴ Jämförelsetal har omräknats för 2023 på grund av rättelse av väsentligt fel. För mer information se avsnitt Ekonomisk redovisning not 20.

REGION GOTLAND, 2020-2024	2024	2023	2022	2021	2020
Folkmängd 31 december, antal	60 971	61 029	61 173	61 001	60 124
Befolkningsutveckling, %	-0,1	-0,2	0,3	1,5	0,7
Total kommunal skattesats, %	33,60	33,60	33,60	33,60	33,60
Verksamhetens intäkter, mnkr	1 770	1 815	1 819	1 724	1 585
Verksamhetens kostnader, mnkr ⁴	-8 378	-8 007	-7 468	-7 235	-6 792
Avskrivningar, mnkr ⁴	-386	-354	-329	-303	-282
Skatteintäkter, mnkr	4 806	4 696	4 459	4 191	3 952
Utgjänningsbidrag och generella statsbidrag, mnkr	2 057	1 924	1 838	1 762	1 692
Finansnetto, mnkr ⁴	-55	-78	-82	61	-20
Årets resultat, mnkr ⁴	-186	-4	237	200	135
Årets resultat efter balanskravsjusteringar, mnkr	-203	-136	285	109	88
Årets resultat / skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag, % ⁴	-2,7	-0,1	3,8	3,4	2,4
Årets resultat (exkl jämförelsestörande poster) / skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag, % ⁴	-0,1	0,2	4,5	3,8	2,9
Nämndernas driftbudgetavvikelse netto, mnkr	-123	-241	87	54	29
Investeringar (brutto), mnkr	701	667	438	424	388
Investeringsbidrag offentliga, mnkr	15	1	3	15	21
Investeringsbudget, mnkr	1 373	1 439	1 249	1 012	842
Självfinansieringsgrad av investeringar, ggr ^{1, 4}	0,8	0,6	1,4	1,7	1,4
Tillgångar, mnkr ⁴	7 687	7 218	6 650	6 113	5 865
Tillgångar per invånare, kr ⁴	126 076	118 272	108 708	100 211	97 548
Långfristig låneskuld, mnkr	676	380	385	390	575
Långfristig låneskuld per invånare, kr	11 087	6 227	6 294	6 393	9 564
Långfristig låneskuld / anläggningstillgångar, %	11	7	8	8	12
Pensionsskuld, avsättning, mnkr	1 863	1 517	1 289	1 224	1 087
Pensionsskuld, ansvarsförbindelse, mnkr	2 254	2 202	2 163	2 229	2 250
Soliditet enligt balansräkningen, % ^{2, 4}	34,0	38,7	43,2	43,1	41,6
Soliditet inkl ansvarsförbindelse, % ^{3, 4}	4,6	8,2	10,7	6,7	3,2
Likvida medel, mnkr	12	8	304	132	371
Omsättningstillgångar / kortfristiga skulder, %	127	119	129	114	104
Borgensförbindelser, mnkr	1 373	1 273	1 274	1 374	1 376
Antal anställda den 31 december	6 862	6 903	6 679	6 636	6 602
Personalkostnader, mnkr	4 859	4 530	4 095	4 086	3 847
Sjukfrånvaro i relation till total avtalad arbetstid, %	5,9	6,2	7,0	6,4	7,3

¹ Kassaflöde från den löpande verksamheten / (bruttoinvesteringar - offentliga investeringsbidrag)

² Eget kapital / Totalt kapital

³ (Eget kapital - pensionsskuld i ansvarsförbindelse) / Totalt kapital

⁴ Jämförelsetal har omräknats för 2023 på grund av rättelse av väsentligt fel. För mer information se avsnitt Ekonomisk redovisning not 20.

Den kommunala koncernen

Den samlade verksamheten inom Region Gotland bedrivs både i den egna nämnd- och förvaltningsorganisationen samt i koncernföretag. Därtill finns samägda företag och privata utförare inom vissa verksamheter.

Region Gotlands nämnd- och förvaltningsorganisation består av nio facknämnder, en valnämnd och sex förvaltningar. Barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har en gemensam förvaltning, utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. Patientnämnden och överförmyndarnämnden har inte egna förvaltningar. Dessa kanslier organiseras inom regionstyrelseförvaltningen.

Ett koncernföretag är ett företag där regionen har ett betydande inflytande, det vill säga att röstinnehavet i bolaget överstiger 20 %. Om röstinnehavet är lägre kan företaget ändå definieras som koncernföretag om det har särskild betydelse för regionens verksamhet eller ekonomi. Något sådant föreligger inte inom Region Gotland då röstinnehavet i samtliga koncernföretag är större än 20 %.

Till den kommunala koncernen hör fyra samägda företag: Kommuninvest, Inera, Samtrafiken Sverige och Svenskt ambulansflyg. Kommuninvest ekonomisk förening ägs av de flesta kommuner och regioner och finansierar en stor del av regionens upplåningsbehov. Inera ägs av Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt de flesta regioner och kommuner. Inera erbjuder ägarna kompetens inom digitalisering och stödjer verksamhetsutveckling och utveckling av digitala tjänster. Samtrafiken Sverige ägs av alla regionala kollektivtrafikmyndigheter samt merparten av de kommersiella trafikoperatörerna. De koordinerar hela landets kollektivtrafikdata samt utvecklar och förvaltar biljett- och betalstandarder. Svenskt ambulansflyg är ett kommunalförbund som ägs av samtliga regioner och tillhandahåller medlemmarna ambulansflyg.

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga privata utförare, det vill säga företag som utfört verksamhet för 5 mnkr eller mer.

ORGANISATIONSFÖRÄNDRINGAR

Region Gotland har tillsammans med AB Gotlandshem fått i uppdrag att ta fram förslag på en ny bolagsstruktur. I utredningen föreslås att det bildas ett nytt moderbolag där ägandet av regionens samtliga bolag skulle kunna ingå samt att Gotlandshems nuvarande bolagsstruktur görs om och delas upp i flera bolag. Slutligt beslut väntas under 2025 med inriktningen att en ny bolagsstruktur ska bildas till 1 januari 2026.

Under året har Wisby Strand Congress & Event Gotland AB fått en ny VD, Joakim Martell och den 1 januari 2024 tillträdde Helena Wessman som ny länsmusikchef på Gotlandsmusiken.

KONCERNFÖRETAG

AB Gotlandshem

Gotlandshem är ett helägt bostadsbolag vars verksamhet består av ägande och förvaltning av fastigheter. Bolagets ändamål är att tillhandahålla bostäder och därigenom bidra till Region Gotlands sociala bostadspolitik. Koncernen består, utöver AB Gotlandshem, även av två helägda dotterbolag, Gotlandshem Värme AB samt Visby Bogen 1 AB (vilande). Gotlandshem Värme levererar för moderbolagets räkning fjärrvärme primärt till moderbolagets fastigheter.

Bolaget har hemställt hos ägaren att godkänna försäljning av sex fastigheter med totalt 332 av företagets 4 500 bostäder. De aktuella fastigheterna finns i Visby, Färösund och Tingstäde. Regionfullmäktige kommer att ta ställning till förslaget under första kvartalet 2025.

I oktober kontrakterades en entreprenör för rivning och återuppbyggnad av kvarteret Rikken i södra Visby. Initialt kommer

projektet bidra med 105 nya bostäder vilket är 18 fler än vad som finns i dagsläget.

Gotlandshem tecknade i slutet av året ett avtal med en entreprenör för renovering i strategisk partnering. Det betyder att ett långsiktigt samarbete inleddes för att genomföra omfattande renoveringar av cirka 2 500 bostäder.

Inför hyresjusteringen 2025 var Gotlandshems utgångsyrtande 16,4 %. I november lämnades förhandlingarna över till hyresmarknadskommittén för medling mellan Gotlandshem och hyresgästföreningen. Resultatet blev en hyresökning på 5,3 % från 1 januari 2025.

Bolaget har för närvarande en stabil likviditet men för att hantera de kommande stora renoveringarna pågår en dialog om finansiering med både långgivare och ägare. För 2024 redovisar bolaget ett negativt resultat med -57,5 mnkr. Underskottet förklaras delvis av den lägre hyreshöjningen, beslutade 5,6 % istället för yrkande 16,9 %. Resultatet påverkas även av nedskrivningar på nyproduktionen i Hemse och nya fastigheter i Visby som skrevs ned med 70,5 mnkr, där nyproduktionen i Hemse står för cirka 32 mnkr.

Nedskrivningar av fastigheter är i dagsläget en av de stora utmaningarna som kräver ett stort eget kapital från ett positivt resultat. Under lång tid framöver är fastighetsförsäljningar enda möjligheten att motverka den negativa effekten av nedskrivningarna.

Årets negativa resultat speglar hanteringen av underhållsbehovet i fastigheterna och vilka ekonomiska konsekvenser det får.

Gotlandshems soliditet uppgår till 30,5 % (33,7 %, 2023). Minskningen beror på de påbörjade investeringarna men även på de kraftiga nedskrivningarna.

Gotlands Energi AB

Gotlands Energi AB är ett energiföretag som ägs till 25 % av Region Gotland och till 75 % av Vattenfall AB. Verksamheten spänner över hela energiområdet med elnät över hela Gotland, fjärrvärmeverksamhet på de större orterna samt elhandel, bredband/fiber och entreprenadverksamhet. Verksamhet bedrivs genom tre bolag, moderbolaget Gotlands Energi AB och dotterbolagen Gotlands Elförsäljning AB som ansvarar för elförsäljningen och Gotlands Elnät AB som bygger samt underhåller el- och energianläggningar.

I samverkan med Svenska kraftnät (Svk) och Vattenfall Eldistribution arbetar Gotlands Elnät för att till 2030 ansluta Gotland till det svenska transmissionsnätet. Gotlands Elnäts bidrag i detta arbete har till syfte att förnya och förstärka det centrala elnätet på Gotland och förbereda det för anslutning mot transmissionsnätet.

Gotlands Elnäts projekt att byta ut alla elmätare på ön är avslutat enligt plan och alla elmätare på Gotland är nu utbytta till smarta elmätare som uppfyller nytt regelverk som trädde i kraft 1 januari 2025. Intresset för att installera solceller är fortsatt stort, under 2024 installerades 462 solcellsanläggningar (egen elproduktion). Efterfrågan på publik laddning fortsatte att öka och nådde under 2024 rekordnivå. Även efterfrågan på installationer av elbilsladdning fortsätter att vara stor från privatkunder, bostadsrättsföreningar samt företagskunder.

Energimarknadsinspektionens intäktsram för hur mycket elnätsföretaget som mest får ta betalt av sina kunder sätts för fyraårsperioder. Under våren fick Gotlands Elnät sitt intäktsramsbeslut för åren 2024-2027. Energimarknadsinspektionen har aviserat ett metodbyte för hur intäktsramarna för elnätsverksamhet ska beräknas, metodbytet är tänkt att genomföras inför perioden 2028-2031.

Fjärrvärmeverksamheten har under 2024 påverkats negativt av fortsatt stigande bränslepriser och otillgänglighet av värmepump. Värmepumpen är sedan sommaren åter tillgänglig.

Totalt sätt så överträffade Geab årets resultatmål, dock med avvikelser på bolagsnivå. Fjärrvärmeaffären levererade ett negativt rörelseresultat på grund av otillgänglighet i värmepump samt höga bränslepriser. Tillgängligheten i basproduktionen var hög. Gotlands Elnät överträffade rörelseresultatet delvis till följd av lägre transiteringskostnader och lägre kostnad för nätförluster men även högre intäkter för nyanslutningar. Alla bolagen har under året haft stort kostnadsfokus och de operationella kostnaderna är i nivå med budget.

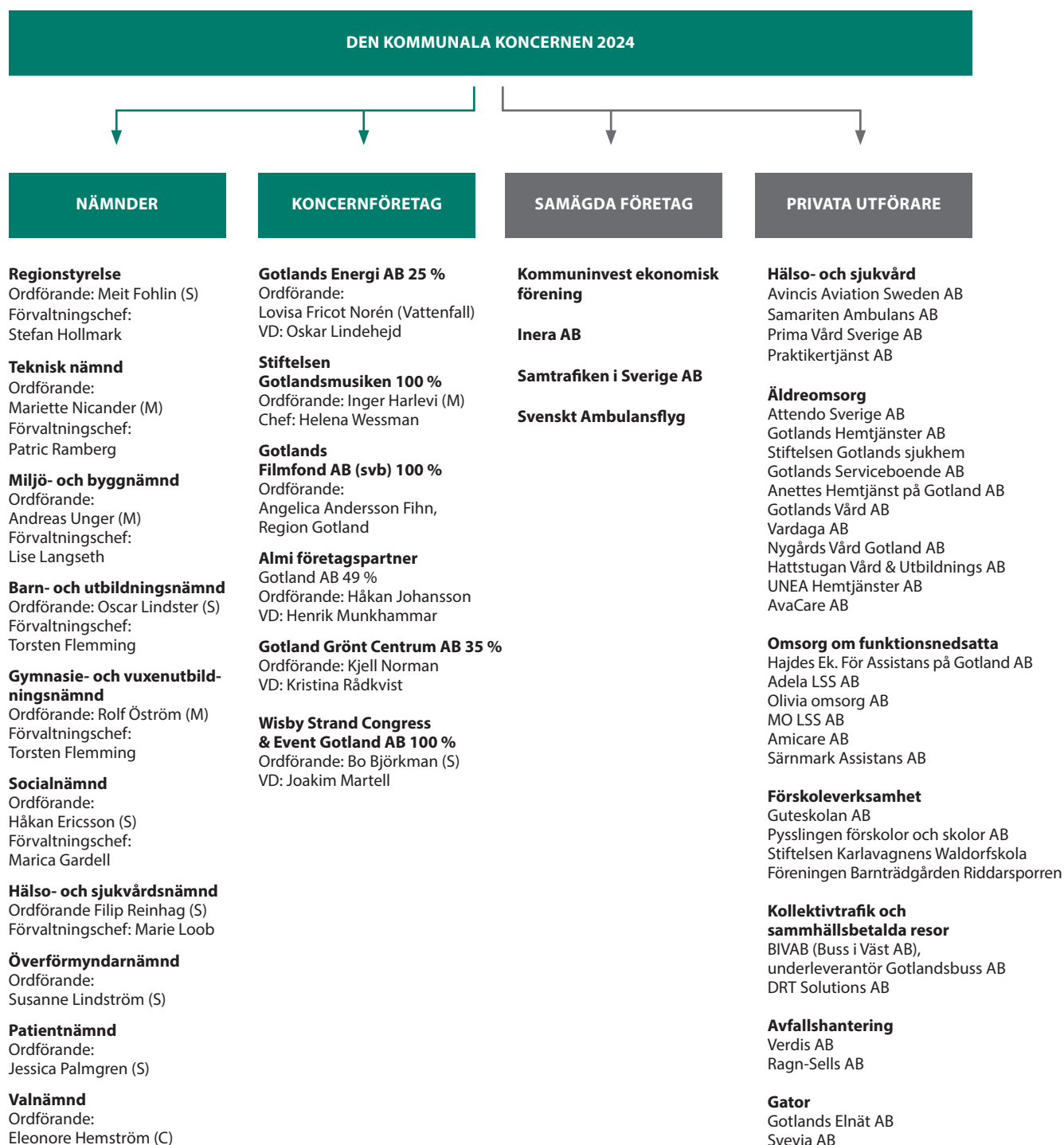
Wisby Strand Congress & Event Gotland AB

Bolaget ägs till 100 % av Region Gotland och dess verksamhet är att äga och förvalta fastigheter och därmed jämförlig verksamhet. Bolaget äger Wisby Strand Kongresshall som är uthyrd i sin

helhet till NT Management AB som självständigt ansvarar för verksamheten som bedrivs i fastigheten. Under hösten tecknades avtal med AB Gotlandshem avseende administrativ förvaltning för att ta tillvara på den regionala kompetensen för att äga och driva de kommunalt ägda fastighetsbolagen.

Under inledningen av året har en underhållsinventering genomförts som sedan legat till grund för investeringsbeslut under andra halvan av året. Bolaget har även påbörjat ett arbete med en underhållsplan.

Räntorna som succesivt gått ned under året har markant påverkat bolagets räntekostnad och av den anledningen har bolaget med sin överlikviditet kunnat genomföra en större amortering. Årets resultat innan bokslutsdispositioner visar ett underskott på cirka -1,4 mnkr.

Gotlands Filmfond AB (svb)

Fondens ändamål är att med iakttagande av kommunalrättsliga principer stimulera film- och dramaserieproduktion som bidrar till att stärka Gotlands attraktionskraft, skapa intäkter till lokala näringar samt ge förutsättningar för fotspårsturism. Verksamheten har inte som syfte att generera vinst till bolagets ägare.

Under 2024 beslutade ägarna om nytt ägardirektiv och att ingen tilldelning av medel sker inför 2025.

Fonden tog under året beslut om samproduktioner till ett värde på 5,2 mnkr och fördelade medel till tre utvecklingsprojekt med SFI-medlen Talent to Watch.

Under året hade dokumentären Ett hjärta alltid rätt (Imperiet) biopremiär och ytterligare en dokumentär Transmemoria presenterades och deltog på flera festivaler över hela Europa. Under året spelades även tre filmer in på ön.

Stiftelsen Gotlandsmusiken

Stiftelsen Gotlandsmusiken har till ändamål att bedriva musikverksamhet vilket sker under namnet Gotlandsmusiken. Gotlandsmusiken producerade under 2024 sammanlagt 376 konserter och pedagogiska aktiviteter där 46 % av verksamheten riktade sig till barn och unga.

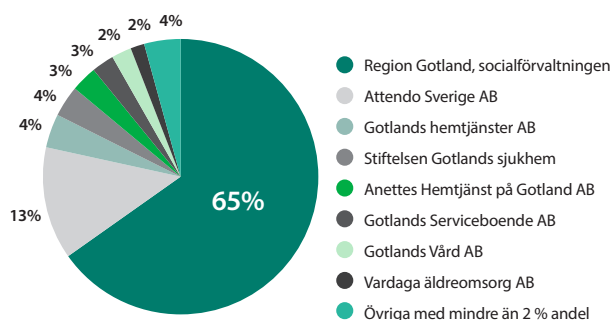
Gotlandsmusiken verksamhet finansieras inom ramen för kultursamverkansmodellen som infördes 2011 och bygger på dialog och samverkan mellan stat och region samt mellan region, kommun och regionala kulturaktörer.

Gotlands Musikstiftelse ansökte 2024 om verksamhetsstöd och Regionstyrelsen beviljade ett stöd om 15,8 mnkr. Styrelse beslutade vid ett möte den 4 december 2024 att inkomma till regionstyrelsen med en hemställan om permanent ramförstärkning om 4 mnkr från budgetåret 2026 och ytterligare 2 mnkr från budgetåret 2027.

Almi företagspartner Gotland AB

Bolaget är ett regionalt dotterbolag inom Almikongcernen. Uppdraget är att stärka näringslivets utveckling och verka för hållbar tillväxt genom att medverka till att utveckla och finansiera små och medelstora företag med lönsamhets- och tillväxtpotential. Bolaget ägs till 51 % av moderbolaget i Almikongcernen och till 49 % av Region Gotland.

Ägarna till Almi Företagspartner Gotland AB landade i slutet av 2024 en överenskommelse att fusionera ihop företaget med tre smäländska dotterbolag inom Almi. Denna fusion beräknas vara på plats under sommaren 2025. Som ett led i detta kommer Almi FP Gotland att upphöra som juridisk enhet och verksamheten kommer istället att ske i det nya Almi-bolaget Småland och Öarna. VD för Almi Gotland fick ett avgångsvederlag som belastar

ANDEL UTFÖRARE AV ÄLDREOMSORG, %

De största utförarna av äldreomsorg på Gotland, baserat på omsättning. Diagrammet visar både utförare av hemtjänst och särskilt boende.

resultatet för 2024. Verksamheten kommer att fortsätta som vanligt och medarbetarna övergår i det nya bolaget till sommaren 2025.

Bolaget redovisar ett negativt resultat på -1,1 mnkr år 2024, bortser man från reserven så landar löpande verksamhet på 0,2 mnkr, ett historiskt bra resultat vilket leder till fortsatt bra kassa och god likviditet.

Gotland Grönt Centrum AB

Gotland Grönt Centrum AB ägs av Hushållningssällskapet Gotland (55 %), Region Gotland (35 %), LRF Lantbrukarnas Riksförbund (5 %) och Företagarföreningen Tillväxt Gotland (5 %). Bolagets uppdrag är att bedriva utbildningsverksamhet, skolorbruk, restaurangverksamhet, konferensverksamhet, uthyrning av lokaler, utvecklingsverksamhet samt därmed i övrigt förenlig verksamhet med inriktning på de gröna näringarna. På uppdrag av Region Gotland bedriver bolaget naturbruksdelen av gymnasieutbildningen inom naturbruksprogrammet samt flera vuxenutbildningar. För andra året i rad är platserna på gymnasieutbildningen fyllda.

Under året har en hundhall byggts som en del i satsning på hund i undervisning. Detta i samarbete med Wisby Bruks-hundklubb med delfinansiering av Allmänna arvsfonden. Efter årsskiftet har Region Gotland sagt upp lokaler, 443 kvm, som nyttjas av Resursskolan.

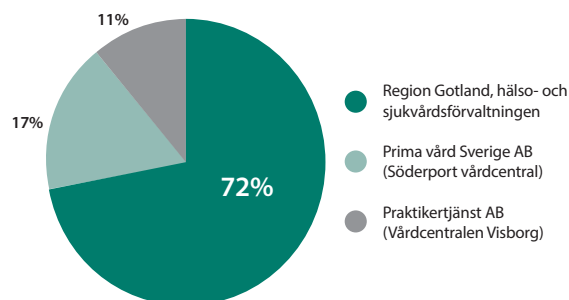
PRIVATA UTFÖRARE

De verksamheter där det helt eller delvis finns privata utförare är främst äldreomsorg, insatser enligt LSS, primärvård, ambulans, avfall, kollektivtrafik och förskoleverksamhet. Enligt hälso- och sjukvårdslagen är varje region skyldig att organisera primärvården i ett vårdvalsystem som ger medborgarna rätt att välja mellan olika utförare. På Gotland omfattas hemtjänst och daglig verksamhet av lagen om valfrihet (LOV). Friskolor definieras inte som privata utförare då de tillkommer genom avtal med staten.

Hälso- och sjukvård

De företag som driver vårdcentraler på Gotland är Praktiker-tjänst AB (Vårdcentralen Visborg) och Prima Vård Sverige AB (Söderports vårdcentral). 28 % av gotlänningarna har valt att lista sig vid en privat vårdcentral. Andelen är oförändrad jämfört med 2023.

Förutom inom primärvården bedrivs följande verksamheter inom hälso- och sjukvården av privata utförare; luftburen ambulanssjukvård (Avincis Aviation Sweden AB) och markambulanssjukvård (Samariten Ambulans AB). Båda verksamheterna arbetar inom pågående upphandlade avtal enligt LOU eller LOV.

GOTLÄNNINGARNAS VAL AV PRIMÄRVÅRD, %

28 % av gotlänningarna har valt privat vårdcentral. Övriga är listade på någon av de vårdcentraler som drivs av Region Gotland.

Äldreomsorg

Inom äldreomsorgen och omsorg om personer med psykisk funktionsnedsättning står de privata utförarna omsättningsmässigt för 35 %. Avtal finns med elva privata utförare, varav Attendo Sverige AB är störst. Det finns sju särskilda boenden som bedrivs i privat regi. Ett boende med 60 platser har under 2024 gått över från drift i privat regi till egen regi. På Gotland finns nu sammanlagt 659 platser i särskilt boende för äldre, varav 40 % drivs i privat regi. Inom hemtjänsten tillämpas kundval enligt LOV för hemtjänst dag- och kvällstid. Den största delen bedrivs i egen regi, men det finns även fyra privata utförare. Vad gäller bostad med särskild service enligt SoL köps platser från två utförare på Gotland, Nygårds vård och Gotlands vård, samt ett antal utförare i andra delar av landet.

Insatser enligt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade)

Regionen köper platser från boenden med särskild service enligt LSS som finns i privat regi på Gotland och dessa är Hajdes ekonomisk förening, Olivia omsorg AB samt Adelagruppen LSS AB som under året öppnade två nya boenden (ett i Visby och ett i Slite). Utifrån behov köps även platser in från ett flertal olika utförare i andra delar av landet. Inom personlig assistans väljer brukaren själv utförare. Socialförvaltningen har i början av 2024 tagit över personlig assistans från en privat utförare, då avtalet upphörde. Utöver egen regi finns flera andra utförare. Avseende daglig verksamhet enligt LOV finns avtal med tre mindre leverantörer: Hajdes ekonomisk förening, FUB Gotland och

Lövsta kooperativet. Övrig daglig verksamhet drivs i egen regi. Inom LSS-verksamhet köptes verksamhet för 99 mnkr vilket är en ökning med 8,5 % jämfört med föregående år. Andelen privat utförda tjänster uppgår nu till 27 %.

Förskoleverksamhet

Av de barn på Gotland som är inskrivna i förskolan finns cirka 23 % vid någon av de privata förskolorna. De största företagen är Guteskolan AB, Pysslingen förskolor och skolor AB, Stiftelsen Karlavagnen Waldorfförskola och Föreningen Barntädgården Riddarsporren.

Kollektivtrafik och samhällsbetalda resor

BIVAB (Buss i Väst AB), med Gotlandsbuss AB som underentreprenör, är operatör för den allmänna kollektivtrafiken. DRT Solutions AB utför färdtjänst samt sjukresor.

Avfall

Verdis AB är operatören som hämtar mat- och restavfall, grov avfall samt latrinkärl för Region Gotland. Ragn-Sells AB behandlar insamlad mat- rest- och grovavfall. Separat avtal med Ragn-Sells AB finns för insamling och behandling av farligt avfall från återvinningssentralerna.

Gator

Gotlands Elnät AB ansvarar för gatubelysningen och Svevia AB sköter en viss del av gatuunderhållet i Visby (främst vägmarkeringar).

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Ö-LÄGET KRÄVER SÄRSKILDA ÅTGÄRDER

Region Gotland har vid flera tillfällen uppvaktat regeringen för att påtala behovet av en nationell ö-politik och de ekonomiska utmaningar som det innebär att vara Sveriges i särklass minsta region med både kommunala och regionala uppdrag. Det geografiska läget i Östersjön medför särskilda krav och kostnader, särskilt inom hälso- och sjukvården. Sverige saknar en modell för att kompensera för ö-läget, något som finns i flertalet andra EU-länder. De politiska partierna har förslagit tre möjliga handlingsalternativ för regeringen; Inför ett statligt ö-tillägg som ska finansiera de särskilda behov som följer av ö-läget, lägg ihop Region Gotlands sjukvård med en annan sjukvårdsregion med större befolkning eller ett statligt övertagande av gotländsk sjukvård.

Skillnaderna mellan kommunernas och regionernas sammanlagda ekonomiska styrka är stor. Regionerna har en svagare ekonomi i grunden än kommunerna. Ett skäl till regionernas svagare ekonomi är att förväntningarna och trycket på sjukvården ständigt ökar. Det är också svårt för regionerna att hålla tillbaka kostnaderna för sjukvården i takt med att nya kostsamma läkemedel och behandlingsmetoder utvecklas. Det blir särskilt svårt för en så liten region som Gotland.

DET KOMMUNALA UTJÄMNINGSSYSTEMET

Under 2024 överlämnades utredningen av det kommunalekonomiska utjämningsystemet till regeringen. Region Gotland har uppvaktat kommittén för att påtala vikten av att utjämningsen ska

ta hänsyn till att ö-läget påverkar kostnadsnivån och även Region Gotlands förmåga att ge gotlänningarna tillgång till välfärdstjänster i samma utsträckning som invånare i övriga Sverige.

Den färdiga utredningen innehåller inte förslag som fullt ut kompenserar för dessa merkostnader men om utredningens förslag genomförs skulle det ge Region Gotland ökade intäkter på cirka 190 miljoner kronor per år. Det finns än inga besked från regeringen om eller när ett nytt utjämningsystem ska införas.

ARBETSMARKNAD

Gotland är en region och kommun som har en relativt sett låg arbetslöshet som 2024 uppgick till 4,4 %. Gotlands arbetsmarknad präglas av stora säsongsvariationer och är beroende av turistnäringen. Under sommarmånaderna ökar sysselsättningen markant inom tjänstesektorn, hotell, restaurang och transport, vilket bidrar till en minskad arbetslöshet. Däremot minskar antalet arbetstillfällen kraftigt under vintern, vilket skapar utmaningar för de som söker helårsanställningar. Säsongsberoendet gör också arbetsmarknaden mer sårbar vid nedskärningar i offentlig sektor, som är en viktig källa till stabila jobb på ön. Företagen och Region Gotland har stort behov av kompetensförsörjning vilket ändå ger goda förhoppningar om en fortsatt låg arbetslöshet även under 2025. Försvarsmakten har de senaste åren med anledning av det osäkra omvärldsläget prioriterat återmilitarisering av Gotland. Detta har inneburit stora investeringar i nya anläggningar, framförallt med behov av nyanställningar av såväl civil som militär personal.

DEMOGRAFI

Den positiva befolkningsutvecklingen som Gotland haft sedan 2016 har nu stannat av. 2024 minskade antal invånare med 58 personer. Det föds betydligt färre barn samtidigt som invandringen minskar. Att det blir fler äldre på Gotland har varit känt sedan länge. Nu ses även minskande barn- och elevkullar. Det har främst betydelse för skola och förskola men får även betydelse för andra verksamheter som är riktade till barn- och unga. Den ökande andelen äldre och minskad andel barn- och unga innebär ett förändringstryck som innebär att resurser behöver omfördelas från barn- och unga till äldre. Det innebär också att verksamheter kommer att behöva anpassas utifrån de nya prognoserna. Kompetensbristen i flera verksamheter är samtidigt påtaglig då andelen av befolkningen i arbetsför ålder minskar.

ANPASSNINGAR TILL FÖRÄNDRAT KLIMAT

En av Region Gotlands prioriteringar är en skyndsam energi- och klimatomställning. Det blir allt tydligare att klimatförändringar påverkar vilka investeringar som behöver prioriteras inte minst inom vatten- och avloppsverksamheten. Många aktiviteter och insatser har genomförts för att minska utsläpp och effektivisera energianvändningen exempelvis att minska användningen av fossila bränslen vid transporter. Genom att byta ut en stor del av drivmedlet i fordon och maskiner från diesel till HVO100 har utsläppen kunnat sänkas väsentligt.

STORA INVESTERINGSBEHOV

Region Gotlands investeringsplan fram till 2029 uppgår till 4,3 mdkr, varav 1,5 mdkr avser investeringar inom vatten- och avlopp samt avfall. Beslut finns om ett nytt badhus, två nya äldreboenden, två nya idrottshallar, flera fritidsanläggningar samt fastighetsinvesteringar. I den långsiktiga investeringsplanen fram till 2033 finns ytterligare behov av äldreboenden och omfattande underhålls-åtgärder i fastighetsbeståndet. Dessutom pågår ett flertal utredningar kring sjukhuset och vårdens långsiktiga lokalförsörjning.

Regionens bostadsbolag Gotlandshem har under samma period behov av att göra stora investeringar i underhåll av fastigheter, samtidigt som nyproduktion av bostäder ska genomföras.

Bolaget har begärt hos ägaren att få sälja sex fastigheter för att finansiera planerade investeringar. Regionfullmäktige har ännu inte fattat beslut om bolagets hemställan ska godkännas.

Den planerade investeringsnivån för regionen behöver anpassas då kassaflödet inte räcker för att finansiera de planerade investeringarna. Regionfullmäktige har tagit beslut om nya riktlinjer för beredning och prioritering av investeringar. Det är nödvändigt att investeringsnivån hålls ner. Resultaten som nu ligger i resultatplanen räcker inte för att finansiera de behov som finns.

PENSIONSFRÖPLIKTELSE OCH PENSIONSMEDEL

Den totala pensionsskulden för kommunkoncernen är mycket stor, 4 147 mdkr varav 4 117 mdkr avser regionen.

Pensionsförpliktelsen redovisas sedan 1998 enligt den så kallade blandmodellen där pensioner intjänade före 1998 inte skuldförs utan redovisas som ansvarsförbindelse. Förpliktelsen som redovisas i ansvarsförbindelsen uppgår till 2 254 mdkr och är under utbetalning. I samband med utbetalningen sker resultatbelastning.

Pensionsskulden avseende regionen är beräknad enligt riktlinjerna för pensionsskultsberäkning (RIPS 21) och redovisningen följer RKR R10. Riktlinjen beskrivs mer utförligt på sidan 29.

En mindre del av avsättningen, 30 mdkr, avser förmånsbestämda pensionsplaner i ett av koncernbolagen och redovisas enligt IAS19.

Regionfullmäktige beslutade i november 2019 att nya medel ska avsättas till pensionsmedelsförvaltningen. Under en 20-årsperiod ska 50 mdkr avsättas årligen med början år 2020. Avkastningsmålet har också höjts till 4 % real avkastning per år. Beslutet motiveras av att det ska finnas finansiella medel för framtida pensionsutbetalningar så att dessa inte ska begränsa investeringsutrymmet i framtiden.

Region Gotland har hittills avsatt 554 mdkr, varav 450 mdkr sedan år 2020, för att möta kommande pensionsutbetalningar. Under 2024 avsattes 50 mdkr. Marknadsvärdet uppgick på balansdagen till 818 mdkr. Utvecklingen för både aktier och räntor var positiv under 2024, sammantaget var avkastningen 16,2 %.

PENSIONSFRÖPLIKTELSE OCH PENSIONSMEDEL, MNKR	Regionen 2024	Regionen 2023	Koncernen 2024	Koncernen 2023
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen				
Avsättning inklusive särskild löneskatt	1 863	1 517	1 893	1 545
Ansvarsförbindelse för pensioner	2 254	2 202	2 254	2 202
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	0	0	0	0
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse	0	0	0	0
Summa pensionsförpliktelse	4 117	3 719	4 147	3 747
Förvaltade pensionsmedel - marknadsvärde				
Totalt pensionsförsäkringskapital	0	0	0	0
Totalt kapital pensionsstiftelse	0	0	0	0
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel (egen förvaltning)	818	658	818	658
Summa förvaltade pensionsmedel	818	658	818	658
Återlånade medel	3 299	3 061	3 329	3 089
Konsolideringsgrad, %	19,9	17,7	19,7	17,6

Händelser av väsentlig betydelse

ANSTRÄNGD EKONOMI

Till följd av ett mycket ansträngt ekonomiskt läge har flera åtgärder beslutats och genomförts för att minska underskottet. Stor restriktivitet har rätt gällande resor, inköp och bemanning. Regionövergripande effektiviseringsprojekt har påbörjats inom områdena inköp, lokaler, bemanning och digitalisering. Tack vare ett nationellt avtal för hyrpersonal och satsning på att minska beroendet av hyrpersonal har kostnaderna för hyrpersonal minskat rejält. Trots det blev resultatet för regionen negativt och nämnderna redovisar en budgetavvikelse på sammanlagt 123 mnkr. Som beskrivits tidigare har Region Gotland vid flera tillfällen uppvaktat regeringen för att påtala de ekonomiska utmaningar som det innebär att vara Sveriges i särklass minsta region med både kommunala och regionala uppdrag.

TRANSPORTER

Avsaknaden av ett pålitligt och stabilt transportsystem för Gotland skapar otrygghet och stor sårbarhet när det gäller att bedriva hälso- och sjukvård på Gotland. Gotlands läge förutsätter välfungerande transporter till och från ön för att sjukvården ska fungera tillfredsställande och patientsäkert. Under hösten förändrades flygtidtabellerna vilket medförde att regionens upphandlade helikopter fick en större roll som reserv. Under vissa dagar i slutet på året var helikoptern det enda alternativ att frakta akuta prover och blodtransporter. Att frakta akuta prover med färjan är inte ett alternativ på grund av tidsfaktorn. Länsstyrelsen tillsammans med regionen skickade i oktober en hemställan till regeringen om trafikplikt under november-december med begäran om en tur- och returflygresa om dagen, men denna avslogs med hänvisning till båttrafiken, det vill säga till en lösning som inte fungerar.

DRICKSVATTENFÖRSÖRJNING

Under 2024 har tillgången på råvatten för dricksvattenförsörjningen varit en utmaning på grund av otillräcklig nederbörd, särskilt under hösten och vintern. Vattennivåerna i Tingstäde träsk är mycket låga. Grundvattentäkterna på Gotland har också haft betydligt lägre nivåer än normalt. Investeringar har gjorts, bland annat en ny filteranläggning som installerades i januari, samt åtgärder för att uppfylla EU:s dricksvattendirektiv. Detta har lett till fler provtagningsstillfällen och ett behov av förbättrade reningssteg på flera vattenverk.

Vattenverket i Kappelshamn har haft problem med grundvattenkvaliteten, vilket innebär att vatten tillsvidare transporteras med tankbil. Gotlands södra bräckvattenverk har även haft problem med alger som påverkar kapaciteten. Ett tillfälligt vattenverk har installerats vid Visbys grundvattentäkt, i väntan på att Visbys södra vattenverk ska stå klart 2028.

INVESTERINGAR

Byggandet av ett helt nytt badhus i Visby har påbörjats. Badhuset kommer att byggas på samma plats där nuvarande Solbergabadet ligger. Den totala investeringsbudgeten är 364 mnkr och beräknas stå klart hösten 2027. Ett nytt äldreboende byggs i Klintehamn. Den totala investeringen är 183 mnkr. Det nya boendet kommer att ha 60 lägenheter och beräknas stå klart vid årsskiftet 2025-2026. Flera ombyggnader har genomförts på Visby lasarett för att förbättra vårdmiljö och kapacitet. Ombyggnad av akutmottagningen har skett i etapper och blir klart 2025. Investeringsbudgeten är 33 mnkr. Investeringar för att säkra elförsörjningen till sjukhuset pågår med en budget på 50 mnkr.

ORGANISATIONSFÖRÄNDRING

Räddningstjänsten kommer från 1 januari 2025 att organiseras inom regionstyrelseförvaltningen. En ny avdelning har skapats med namnet beredskap och säkerhet. Avdelningen ansvarar för räddningstjänst, beredskap, brottsförebyggande arbete, informationssäkerhet, säkerhet och säkerhetsskydd. Syftet är att skapa en mer samordnad och effektiv organisation för att stärka Gotlands beredskap och säkerhetsarbete samt stärka samverkan mellan olika aktörer i regionens krisberedskap.

NYA AVTAL

Avtalet med Attendo avslutades 1 november 2024 och verksamheten på Terra Nova äldreboende övergick till egen regi inom socialförvaltningen. Bedömningen är att kostnaden för driften av boendet kommer att öka. Avtalen med Attendo för Hemse äldreboende och Iliansgården har förlängts till 2029. Avtalet med Vardaga om driften av Katthammarsviks äldreboende har förlängts till och med 2029.

Styrning och uppföljning av Region Gotlands verksamheter

Region Gotlands styrning beskrivs i Region Gotlands ledningssystem. Ledningssystemet består av politisk styrning och verksamhetsstyrning. Den politiska styrningen har styrmodellen som ett verktyg för att styra Region Gotland. Verksamhetsstyrningen har en modell för att underlätta i arbetet med att organisera och leda olika verksamhetsområden så att beslut förverkligas. Modellen innehåller fem delar (planera verksamhet, genomföra verksamhet, följa upp resultat, analysera resultat och arbetssätt samt utveckla och förbättra verksamhet). Den politiska styrningen och verksamhetsstyrningen hålls ihop genom planerings- och uppföljningsprocessen.

Koncernen Region Gotland består av regionfullmäktige, regionstyrelse, nämnder, bolag och stiftelser. I förvaltningsberättelsens avsnitt om den kommunala koncernen framgår hur koncernen är organiserad.

Regionfullmäktige beslutar i ärenden av större vikt för regionen. Det är fullmäktiges uppgift att bland annat besluta om övergripande prioriteringar och mål, budget, skattesats och andra viktiga ekonomiska frågor samt årsredovisning.

Regionstyrelsen har ett helhetsansvar för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen leder, samordnar och utövar uppsikt över kommunkoncernen. Regionstyrelsen ska, i samråd med nämnderna, följa upp beslutade prioriteringar och mål och återrapportera till regionfullmäktige.

Regionstyrelsen har beslutat om en instruktion till regiondirektören som beskriver direktörens övergripande ansvars- och beslutsbefogenheter. Regiondirektören ansvarar inför och rapporterar till regionstyrelsen. Regiondirektören biträder regionstyrelsen i dess uppsiktsplikt över nämnder, bolag och stiftelser och ska ta de initiativ som behövs med anledning av uppsiktsplikten.

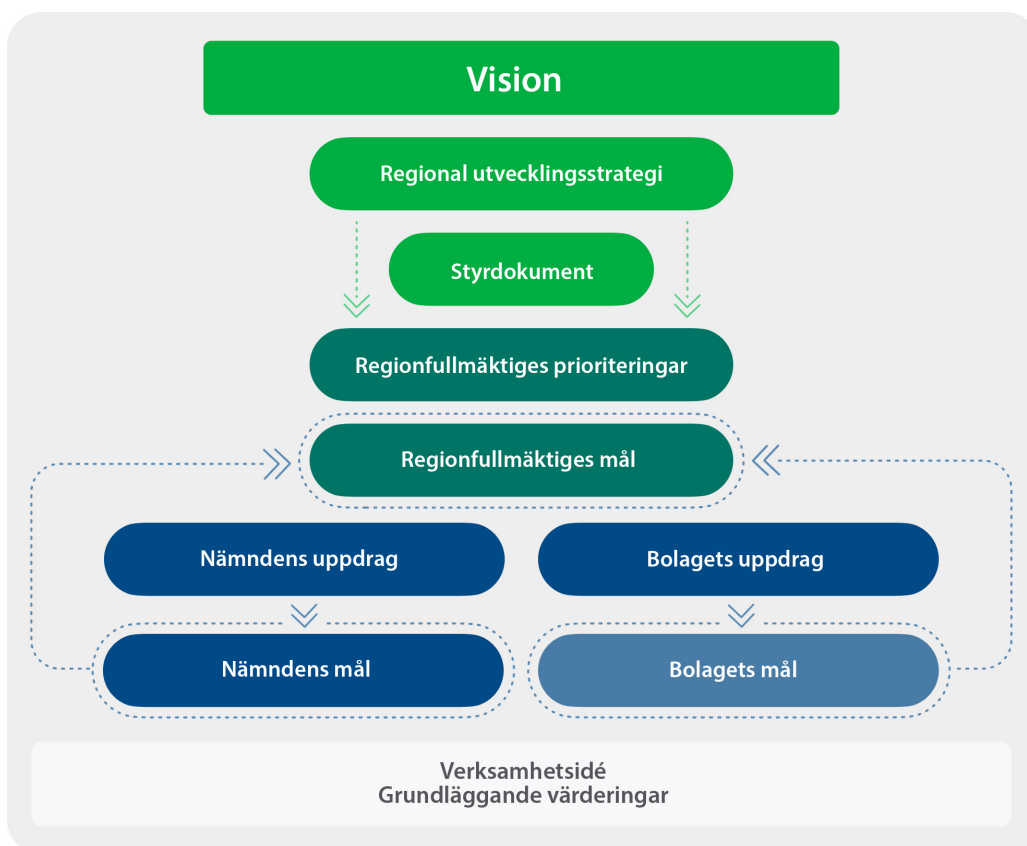
REGION GOTLANDS STYRMODELL

Genom Region Gotlands styrmodell kommunicerar regionfullmäktige bland annat prioriteringar och mål för nämnderna och bolagen. Utifrån styrmodellen kommuniceras även beslutade styrdokument och uppdrag som styr verksamheterna.

Visionen är en ledstjärna i det som görs och pekar ut hur Gotland ska vara i framtiden. Regional utvecklingsstrategi är det styrdokument som väger tyngst och pekar ut riktningen för en långsiktig hållbar utveckling, för såväl Gotland som Region Gotland. De styrdokument som avses i styrmodellen är beslutade av regionfullmäktige inom områden av väsentlig betydelse för Region Gotland.

Regionfullmäktiges prioriteringar är politiska prioriteringar för att nå visionen och målen i den regionala utvecklingsstrategin och regionfullmäktiges mål är verksamhetsnära mål som styr både koncernövergripande men även nämndspecifikt.

Regionfullmäktige fastställer uppdrag och mål för nämnderna och bolagen. Uppdraget beskriver syftet med nämndens eller bolagets verksamhet medan mål uttrycker inom vilka specifika områden en förbättring inom uppdraget ska ske. Målen har fokus på invånare och ska leda till resultat och effekter som skapar ett mervärde för dem. Nämnderna och bolagen ansvarar för att driva en effektiv verksamhet inom sitt uppdrag utifrån lagstiftning, prioriteringar och mål, bolagsordning, ägardirektiv, reglemente, styrdokument och ekonomiska förutsättningar. Nämnderna ska även verka för god kvalitet och arbetsmiljö i verksamheten.

Region Gotlands styrmodell

STYRANDE DOKUMENT

De flesta verksamheter styrs både av nationella och lokala styrdokument. Det finns ett flertal styrande dokument inom regionen. Regiongemensamma policydokument, planer, program och långsiktiga strategier beslutas som regel av regionfullmäktige, medan regionövergripande riktlinjer beslutas av regionstyrelsen. Region Gotlands koncernföretag styrs av bolagsordningar och ägardirektiv som beslutas av regionfullmäktige. I den nya styrmodellen förtydligas att styrdokument är en del i styrningen.

Ett av det mest övergripande styrdokument för regionen är den regionala utvecklingsstrategin, Vårt Gotland 2040. Syftet med strategin är att nå samsyn om hur Gotland ska utvecklas på lång sikt och vad som behöver göras för att nå dit. Efter flera års arbete har en ny översiktsplan blivit färdig. Beslut togs av regionfullmäktige i februari 2025.

Fler styrande dokument är bland annat genomförandeprogram för klimat, energi och miljö 2022-2027, genomförandeprogram för näringslivets förutsättningar och innovation 2022-2027 samt genomförandeprogram kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland.

Under året har regionfullmäktige antagit Region Gotlands första hållbarhetspolicy. Region Gotlands hållbarhetspolicy visar Region Gotlands förhållningssätt till hållbar utveckling och hur hållbarhet ska integreras i det dagliga arbetet och beslutsfattandet. Hållbarhetspolicyen ersätter tidigare miljöpolicy. Under året har regionfullmäktige även tagit beslut om Kulturplan 2025-2028, Kompetensförsörjningsstrategi 2025-2028 samt Regional besöksnäringsstrategi 2025-2030.

PLANERINGS OCH UPPFÖLJNINGSPROCESS

Den politiska styrningen och verksamhetsstyrningen hålls ihop i planerings- och uppföljningsprocessen. I Region Gotlands planeringsprocess fastställs regionfullmäktiges prioriteringar, mål och uppdrag samt budget till nämnderna.

I uppföljningsprocessen sker uppföljning och analys av bland annat regionfullmäktiges prioriteringar, mål och ekonomi. Uppföljningsprocessen innehåller även uppföljning av de uppdrag regionfullmäktige tilldelat en eller flera nämnder. Uppföljningsprocessen omfattar minst 4 rapporter under året. Syftet med både planerings- och uppföljningsprocessen är att bidra till ett långsiktigt och hållbart förhållningssätt och en god ekonomisk hushållning där såväl verksamhetsmål som finansiella mål uppnås.

UPPSIKTSPLIKT

Regionstyrelsen ansvarar, med hjälp av regiondirektör, för uppsikt över den kommunala koncernen. Uppsikten tar sin utgångspunkt i mål och budget samt ägardirektiv. Nämnderna och bolagen rapporterar om ekonomi och verksamhetens utveckling i samband med delårsrapport och verksamhetsberättelse. Vid den årliga bokslutsdagen ges regionstyrelsen information om måluppfyllelse, ekonomi och utveckling framåt. Utöver de beslut som fattats av regionfullmäktige och regionstyrelse i särskilda ärenden sker årliga återkopplingsmöten mellan regiondirektör och förvaltningsledning. Ägarmöten genomförs med de bolag som Region Gotland är majoritetsägare i.

Inför 2024 gav regionstyrelsen regiondirektören i uppdrag att ta fram gemensamma aktiviteter för att minska nämndernas kostnader och möjliggöra bättre kontroll och uppföljning av kostnadsutvecklingen. Uppföljning av aktiviteternas effekter genomfördes i samband med ordinarie uppföljningar. Aktiviteterna var:

- Alla verksamheter ska vara mycket återhållsamma. Alla beslut och uppdrag som innebär utgifter ska övervägas noga.
- Samtliga medarbetare ska i första hand ta ut semesterdagar före flex- eller komplementdagar i de fall det finns risk att semesterdagar över trettio annars betalas ut i pengar eller att de lagstadgade 20 dagarna av årets semester ej kan tas ut.
- Minska på resandet och i första hand delta i möten och konferenser digitalt.
- Alla konferenser ska i första hand läggas i egna lokaler.
- Antalet leasingbilar ska ses över och en minskning ska utredas.
- Investeringar ska om möjligt skjutas fram eller omprövas.

Regionstyrelsen beslutade även den 5 mars 2024 att utifrån sin uppsiktsplikt ge regiondirektören i uppdrag att på varje regionstyrelsesammanträde i särskild ordning återkomma med ekonomisk rapport för hälso- och sjukvårdsnämnden, barn- och utbildningsnämnden och miljö- och byggnämnden. Den 18 juni utökades uppdraget till att även omfatta socialnämnden och tekniska nämnden. Vidare skulle alla investeringsprojekt med en totalbudget på mer än 20 mnkr rapporteras till regionstyrelsens möten utifrån parametrarna tid, kvalitet och kostnad.

Vid årets första rapportering, delårsrapport 1, visade nämndernas sammanlagda årsprognos med budgetavvikelse på -183 mnkr och det totala resultatet för Region Gotland prognostiserades för helåret till -311 mnkr. Underskottet var till viss del en effekt av ett allmänt högre prisläge men även en effekt av att de riktade statsbidragen från staten minskat samtidigt som verksamhetens kostnader inte minskat i samma omfattning. Regionfullmäktige beslutade då om att samtliga nämnder skulle följa upp och säkerställa att verksamheten rymdes inom de budgetramar regionfullmäktige fastställt.

Vid delårsrapport 2 visade nämndernas sammanlagda årsprognos på -164 mnkr. För helåret var det fem nämnder som bedömde att de inte skulle klara att hålla sin budget. Det totala resultatet för Region Gotland prognostiserades för helåret till -264 mnkr, vilket innebar en budgetavvikelse på -137 mnkr. Balanskravsresultatet för helåret beräknades till -347 mnkr. Om underskottet skulle regleras med hjälp av Region Gotlands resultatutjämningsreserv (RUR) så skulle stora delar av reserven behöva användas. Samtliga nämnder fick då återigen i uppdrag att vidta ytterligare åtgärder för att begränsa underskottet 2024 och bromsa den höga kostnadsutvecklingen samt att anpassa verksamheten inför 2025 års ekonomiska utmaningar. När året summeras förbättras nämndernas resultat i jämförelse med senaste prognos och slutar på ett underskott på -123 mnkr.

INTERNKONTROLL

Enligt gällande riktlinjer ska alla nämnder i samband med verksamhetsberättelsen rapportera resultatet av den interna kontrollen till regionstyrelsen som i sin roll har en övergripande uppsiktsplikt. Det är den enskilda nämnden som har ansvar för att den interna kontrollen genomförs och som med en rimlig grad av säkerhet ska avgöra om verksamheten bedrivits ändamålsenligt, kostnadseffektivt, om rapportering skett och om tillämpliga lagar, föreskrifter, regler, riktlinjer och rutiner efterlevts. Samtliga nämnder har beslutade internkontrollplaner och alla utom en kontroll är genomförda. Ett förbättringsområde för regionen som helhet är att fortsatt arbeta mer strukturerat med verksamhetsrutiner, både för att öka måluppfyllelse samt för att minska personberoende i kritiska processer.

Granskningsområden

Regionens nämnder och styrelser har i internkontrollplanen för 2024 identifierat 38 granskningar inom ramen för den interna kontrollen. 37 av dessa har granskningar har genomförts under 2024 inklusive en tillkommande kontroll för att samla in fördjupande information. En kontroll har inte genomförts då riktlinjen som skulle granskas inte var klar under 2024 (den planeras att göras under 2025). Här nedan redovisas några exempel på vilka granskningar som genomförts:

- Kris och kontinuitetshantering inom måltid
- Inköp - Avtal och avtalstrohet
- Detaljplanprocessen – prioriteringar
- Synpunktshantering
- Behörighetsadministration
- Utbetalningar av försörjningsstöd
- Rapportering av arbetsmiljöavvikelser
- Klagomålshantering

Granskningsresultat

Resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen visar att den i huvudsak är tillfredsställande dock har ett antal brister

rapporterats. I 12 av de 38 kontrollerna har det konstaterats någon form av brist och redovisats att åtgärder vidtagits. I de rutiner som brister kan nämnas tillgänglighet, att leverantörsfakturor betalas i tid, bygglovsbeslut, rapportering av frånvaro, avtalsefterlevnad i entreprenadavtal, läkemedelshantering och systematiskt brandskyddsarbete.

Extern revision

Under år 2024 har sex externa granskningar skett av den interna kontrollen. Revisorernas ansvar är att pröva om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig. Revisorerna har under 2024 gjort följande granskningar som omfattat den interna kontrollen:

- Granskning av krisberedskap
- Granskning av kontinuitetsplanering för IT-avbrott
- Granskning av avtalstrohet och miljökrav
- Granskning av hur regionen arbetar för att säkerställa kompetensförsörjningen
- Granskning av styrning och uppföljning för insatser av barn och unga
- Uppföljande granskning av upphandling av inköp

UPPDRAK 2024

Återrapporterade uppdrag under året

	Status
Samtliga nämnder får i uppdrag att vidta ytterligare åtgärder för att begränsa underskottet 2023 och bromsa den höga kostnadsutvecklingen i verksamheterna samt att anpassa verksamheten inför 2024 års ekonomiska utmaningar.	UTFÖRT
Samtliga nämnder får i uppdrag att följa upp och säkerställa att verksamheten ryms inom de budgetramar regionfullmäktige fastställer.	UTFÖRT
Regionstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med övriga nämnder ta fram ett internt program för hållbar utveckling i Region Gotland, med regionstyrelsen som sammanhållande nämnd.	UTFÖRT
Regionstyrelsen får i uppdrag att utse representation för att leda årligt samråd enligt gällande lagstiftning. Uppdraget avser mål och riktlinjer för nationella minoriteter.	UTFÖRT
Samtliga nämnder får i uppdrag att återkomma med statusrapport rörande arbete kopplat till lönesatsning på jämställdhet och bristyrken.	UTFÖRT
Samtliga nämnder får i uppdrag att ta fram en process för att säkerställa att det finns resurser för att genomföra de investeringar som äskas i investeringsbudgeten.	UTFÖRT
Samtliga nämnder får i uppdrag att • ta fram en struktur som visar hur digitalisering och verksamhetsutveckling ska organiseras inom respektive fackförvaltning • inom ramen för objektsförvaltningsprojektet ta fram en tydlig organisation kring hur objektsförvaltningen ska genomföras i praktiken. • ta fram en tydlig organisation kring hur GDPR/LIS-frågor ska hanteras i respektive fackförvaltning.	UTFÖRT
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra ett mindre försöksprojekt inom Region Gotlands gymnasier och högstudier. Försöket ska prova möjliga metoder för att tillhandahålla kostnadsfria mensskydd inom Region Gotlands högstudier och gymnasier samt en kostnadsberäkning. Försöket ska göras i samarbete mellan flera av Region Gotlands verksamheter såsom barn- och elevhälsa, ungdomsmottagningen och ungdomsgårdar.	UTFÖRT
Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att återkomma med förslag på utökning av befintliga/nuvarande aktiviteter. Uppdraget kommer från motion avseende fler kulturarbetare i förskola och skola.	UTFÖRT

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

God ekonomisk hushållning handlar om att ha balans i ekonomi och verksamhet både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Enligt kommunallagen ska kommuner och regioner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och det är fullmäktige som i budgeten ska ange de finansiella och verksamhetsmässiga mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Det är därmed regionfullmäktige som definierar vad som är god ekonomisk hushållning för Region Gotland. Verksamhetsmålen kan variera mellan åren och är en del av Region Gotlands årliga beslut om mål och budget. Årsredovisningen ska innehålla en utvärdering av om målen uppfyllts.

I november 2023 tog regionfullmäktige beslut om nya riktlinjer för God ekonomisk hushållning. Då fastställdes den långsiktiga målbilden att Region Gotland ska bedriva en verksamhet med god kvalitet, ha en stabil ekonomi och en ekonomisk buffert för oförutsedda händelser. Det beslutades även att Region Gotland ska arbeta med god framförhållning för att anpassa verksamheten till samhällsförändringar och medborgarnas behov.

God ekonomisk hushållning förutsätter att verksamheten rymms inom de ekonomiska ramarna. De ekonomiska ramarna utgör därmed en restriktion för verksamhetens omfattning.

Sammanvägd bedömning

Bedömningen av om Region Gotland har god ekonomisk hushållning bygger på en sammanvägd bedömning av måluppfyllelsen. På nästa sida redovisas måluppfyllelsen av de finansiella målen samt målen för verksamheten.

Nämnderna har arbetat aktivt med att nå måluppfyllelse. De flesta mål är helt eller delvis uppfyllda. Bedömningen bygger på gjorda mätningar som i de flesta fall tydligt visar om gjorda aktiviteter har givit önskad effekt under året. En tredjedel av målen är ej uppfyllda och fortsatt arbete för att nå målen krävs.

Under 2020 till 2022 hade regionen starka resultat som bidrog till att den ekonomiska ställningen stärktes och möjliggjorde avsättning till resultatutjämningsreserven (RUR) som vid årets ingång uppgick till 364 mnkr.

Enligt kommunallagen ska budgeten alltid upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag får göras enstaka år i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) kan tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl. De förväntade kostnadsökningarna för pensioner under 2024 var

inte möjliga att hantera i budgeten utan stora negativa effekter. Att i verksamheten genomföra kortsiktiga nedskärningar 2024 för att sedan växla upp igen bedömdes innebära stora negativa konsekvenser både för verksamhet och för gotlänningarna. Förutom minskat utbud, som är förenat med risker på kort sikt, bedömdes tillfälliga neddragningar även leda till mer långtgående konsekvenser, exempelvis inom kompetensförsörjningen där det redan idag finns stora utmaningar. Pensionskostnaderna bedömdes dessutom vara av tillfällig karaktär och inte ge en permanent högre kostnadsnivå som regionen långsiktigt behöver anpassa sig till. Mot bakgrund av att regionen hade en förhållandevis stark ekonomisk ställning beslutade regionfullmäktige därför att använda resultatutjämningsreserven och budgetera ett negativt resultat på -127 mnkr. Nämnderna hade ett mycket stort underskott 2023 och fick inför 2024 en budgetförstärkning på 6,3 % för att få bättre förutsättningar att klara budget.

Årets resultat blev -186 mnkr, en budgetavvikelse på -59 mnkr. Den främsta orsaken till budgetavvikelsen var att nämnderna hade en budgetavvikelse på -123 mnkr. Positivt är att nettokostnadsutvecklingen exklusive jämförelsestörande poster har fallit tillbaka till en mer normal och hanterbar nivå på 3,9 %. Höga investeringsutgifter på 701 mnkr gjorde att självfinansieringen minskade och att låneskulden ökade med 296 mnkr. Avsättning till pensionsmedelsplaceringar har gjorts med 50 mnkr och marknadsvärdet på de finansiella placeringarna var 818 mnkr.

Det stora underskottet i kombination med de höga investeringsutgifterna gjorde att soliditeten minskade med 3,6 procentenheter. Målen för självfinansieringsgrad för skattefinansierade investeringar och låneskuld uppnås men har en nedåtgående trend. Även för dessa mål är det svaga resultat och höga investeringar som påverkat.

Under den senaste femårsperioden har den finansiella ställningen både stärkts och försvagats. Under åren 2020-2022 var resultatnivåerna höga och låneskulden amorterades. De två senaste åren har den finansiella ställningen försvagats. Sedan 2020 har avsättning till pensionsmedel gjorts med 450 mnkr. Den sammanvägda bedömningen är att god ekonomisk hushållning inte uppnås 2024. I ett femårsperspektiv är den sammanvägda bedömningen att god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Avgörande för att nå ekonomisk balans och en god ekonomisk hushållning framåt är att nämnderna klarar att hålla budget och att investeringsnivåerna blir lägre för att låneskulden inte ska öka för snabbt och för mycket.

FINANSIELLA MÅL

	År 2024	År 2023	År 2022
Årets resultat uppgår till minst 2 procent av skatteintäkter utjämningsbidrag och generella statsbidrag, %	-2,7	-0,1	3,8
Självfinansieringsgrad av investeringar i skattefinansierad verksamhet uppgår till minst 100 procent, % *	112	134	153
Låneskulden får uppgå till högst 15 procent av skatteintäkter utjämningsbidrag och generella statsbidrag, % *	10,5	8,4	7,7
Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska stärkas, %	4,6	8,2	10,7

* nyckeltalet mäts som ett genomsnitt för en rullande femårsperiod (år x-2, x-1, x, x+1 och x+2 där x är innevarande år)

Två av fyra finansiella mål uppnås under 2024. Det stora underskottet på -186 mnkr i kombination med de höga investeringsutgifterna på 701 mnkr är huvudorsaken till att målen för årets resultat och soliditeten inte uppnås. Målen för självfinansieringsgrad för skattefinansierade investeringar och låneskuld uppnås men har en nedåtgående trend. Självfinansieringsgraden har minskat de två senaste åren och låneskuldens andel av skatteintäkter och bidrag har ökat. Även för dessa mål är det svaga resultat och höga investeringar som påverkat.

Finansiella mål

Årets resultat uppgår till minst 2 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag.	Ej uppfyllt	●
Självfinansieringsgrad av investeringar i skattefinansierad verksamhet uppgår till minst 100 procent.	Helt uppfyllt	●
Låneskulden får uppgå till högst 15 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag.	Helt uppfyllt	●
Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska stärkas.	Ej uppfyllt	●

Regionfullmäktiges mål – Koncerngemensamma¹

Andelen medarbetare inom Region Gotland som kan rekommendera sin arbetsplats till andra ska årligen förbättras.	Ej uppfyllt	●
Region Gotland har en myndighetsutövning, i förhållande till företag, där nöjdhetsindex ökar årligen per myndighetsområde och är högre än rikssnittet år 2027.	Delvis uppfyllt	●
Region Gotlands koldioxidutsläpp ska minska årligen. Under perioden 2024-2027 ska den genomsnittliga minskningen uppgå till 15 procent per år.	Delvis uppfyllt	●
Öka antalet invånare i ålder 20-64 med minst 1000 till mandatperiodens slut.	Ej uppfyllt	●

Regionfullmäktiges mål – Nämndspecifika²

Öka andelen barn och unga (0-18 år) som upplever kultur årligen och med totalt 10 procent under perioden 2024-2027.	Delvis uppfyllt	●
Andelen barn och unga, personer med funktionsnedsättning samt personer 65 år och äldre som rör sig minst 1 timme/dag ska öka årligen och med totalt 10 procent under perioden 2024-2027.	Delvis uppfyllt	●
Öka andelen mat som äts upp i skolrestaurangerna genom att minska svinnet årligen och med totalt 25 procent under perioden 2024-2027.	Helt uppfyllt	●
Under perioden 2024-2027 ska andelen ekologiska livsmedelsinköp öka årligen. Målet är att andelen år 2027 ska vara 40 procent.	Helt uppfyllt	●
Andelen nya beslut om regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1) som är hållbarhetssäkrade ska öka årligen och uppgå till 100 procent år 2027.	Delvis uppfyllt	●
Samtliga individer i akut behov av hjälp ska nås av räddningstjänsten inom 30 minuter.	Delvis uppfyllt	●
Andelen individer i akut behov av hjälp som nås av räddningstjänsten inom 15 minuter ska årligen uppgå till 60 procent.	Helt uppfyllt	●
Räddningstjänstens tillsynstillfällen av publika lokaler och övriga verksamheter uppgår till 200/år, under perioden 2024-2027.	Delvis uppfyllt	●
Andelen utbildade undersköterskor/stödassistenter i äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade ska öka årligen och vara minst 75 procent år 2027.	Delvis uppfyllt	●
Sjukfrånvaron inom äldreomsorgen ska minska årligen och totalt med 40 procent under perioden 2024-2027.	Delvis uppfyllt	●
Andelen nöjda brukare i gruppbostad LSS ska öka årligen under perioden 2024-2027. Målet är att andelen nöjda år 2027 ska vara 80 procent.	Ej uppfyllt	●
Andelen egen personal ska öka årligen och uppgå till minst 95 procent 2027.	Helt uppfyllt	●
Den genomsnittliga beläggningen i slutenvården ska minska årligen och inte överstiga 85 procent år 2027, genom ett kvalitativt och effektivt omhändertagande på alla vårdnivåer.	Ej uppfyllt	●
Förtroendet för vårdcentralerna på Gotland ska öka och vara högst i landet år 2025.	Ej uppfyllt	●
Patientens upplevelse av kontinuitet och koordinering i primärvården ska öka årligen och vara minst i nivå med riket år 2027.	Ej uppfyllt	●
Andelen elever i årskurs 9 som uppnår behörighet till gymnasieskolan ska öka med minst 0,5 procentenheter per år under perioden 2024-2027.	Ej uppfyllt	●
Andelen behörig pedagogisk personal inom nämndens verksamheter ska öka årligen under perioden 2024-2027.	Ej utvärderad	○
Likvärdigheten inom grundskolan ska öka årligen under perioden 2024-2027.	Helt uppfyllt	●
Andelen elever som skattar gott psykiskt välbefinnande ska öka årligen med minst 0,5 procentenheter under perioden 2024-2027.	Helt uppfyllt	●
Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan med examen inom 4 år ska öka årligen och med minst 5 procentenheter till 2027.	Delvis uppfyllt	●
Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan som i elevenkäten svarar "mycket bra" eller "bra" på frågan "Hur mår du rent allmänt", ska öka årligen och med minst 4 procentenheter till 2027.	Helt uppfyllt	●
Andelen invånare 16–29 år som varken arbetar eller studerar ska minska årligen och med minst 1 procentenhet till 2027.	Ej utvärderad	○
Andelen invånare 25–64 år med gymnasial utbildning ska öka årligen och med minst 2 procentenheter till 2027.	Ej uppfyllt	●
Andelen utrikesfödda 20-64 år med egen försörjning ska öka årligen och med minst 2 procentenheter till 2027.	Helt uppfyllt	●
Minska mängden tidningar och förpackningar i hushållens restavfall årligen och med totalt 25 kilo per hushåll under perioden 2024-2027.	Delvis uppfyllt	●
Minska vattenförbrukningen per person årligen och med totalt 20 procent per person under perioden 2024-2027.	Ej uppfyllt	●
Öka kollektivtrafikens marknadsandel årligen för att nå 10 procent år 2027.	Ej uppfyllt	●
Möjliggöra för minst 500 bostäder per år på hela Gotland under perioden 2024-2027.	Helt uppfyllt	●
Patientnämnden ska medverka i minst 5 samverkansmöten med berörda vårdgivare årligen under perioden 2024-2025.	Delvis uppfyllt	●
Andelen årsredovisningar som behöver kompletteras ska vara högst 40 procent under 2024.	Ej uppfyllt	●
Antalet digitalt inlämnade års- eller sluträkningar ska öka med minst 20 under 2024.	Helt uppfyllt	●
Antalet nya ställföreträdare som inte har anknytning till sin huvudman, ska öka under 2024.	Helt uppfyllt	●

¹ Läs mer i avsnittet prioriteringar och mål

² Läs mer i avsnittet nämnder och förvaltningar

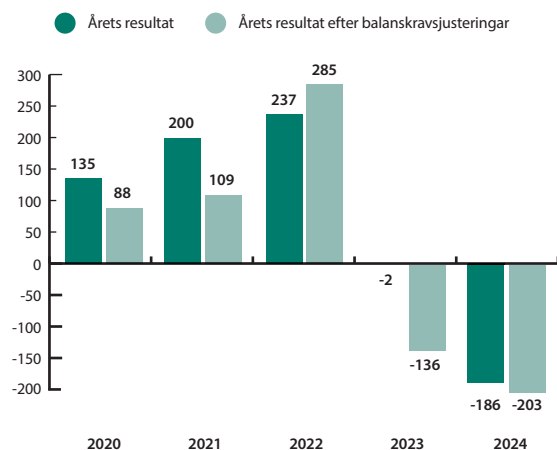
DEN KOMMUNALA KONCERNEN

Årets resultat för den kommunala koncernen är -228 mnkr (16 mnkr, 2023). Regionens resultat är -186 mnkr. Det helägda koncernbolaget AB Gotlandshem har också ett negativt resultat på -58 mnkr som främst beror på nedskrivning av fastighetsvärden. Gotlands Energi AB som regionen äger 25 % av har däremot ett positivt resultat på 66 mnkr. I jämförelse med föregående år är resultatet väsentligt lägre och beror på att regionens och AB Gotlandshems negativa resultat. Under åren 2020 till 2022 har resultaten varit positiva och legat en bra bit över 100 mnkr per år.

Den huvudsakliga finansieringen utgörs av skatteintäkter och generella statsbidrag, vilka utgör 73 % av de totala intäkterna. Utvecklingen av skatteintäkter och generella statsbidrag avgör hur mycket nettokostnaderna kan tillåtas öka för att bibehålla en god ekonomisk hushållning och en god ekonomisk ställning. Under 2024 ökade skatteintäkterna och de generella statsbidragen med 3,7 %. Nettokostnaderna inklusive finansnetto ökade med 7,4 %, vilket är högt och inte hållbart över tid.

Investeringsgraden uppgick till 880 mnkr och självfinansieringsgraden var 0,8. Låneskulden ökade med 411 mnkr och likvida medel ökade med 51 mnkr. Under de senaste fem åren har investeringarna legat på en hög nivå, sammanlagt 3 319 mnkr. Stora investeringar har gjorts i bland annat förskolor, grundskolor, äldreboenden, nyproduktion av lägenheter samt investeringar i elnät och fjärrvärmeanläggningar. Den genomsnittliga självfinansieringsgraden har legat på 1,2.

Soliditeten vid årets slut uppgick till 11,5 %. Jämfört med 2023 har soliditeten minskat med 4,3 procentenheter. Soliditeten när pensionsskulden i ansvarsförbindelsen räknas med har minskat från 15,1 % till 11,5 % jämfört med 2023. Förklaringen till att soliditeten har minskat är främst att resultaten varit för låga i förhållande till investeringsutgifterna. Redovisning av finansiell leasing för inhyrda lokaler har införts från 2024 och har också gjort att soliditeten minskat.

ÅRETS RESULTAT SAMT ÅRETS RESULTAT EFTER BALANSKRAVSJUSTERINGAR 2020-2024, MNKR

Årets resultat 2024 blev -186 mnkr och beror på exceptionellt höga pensionskostnader och en svag utveckling av skatteintäkterna samt nämnderna sammantaget inte klarat att hålla budget. Årets resultat efter balanskravsjusteringar blev -203 mnkr efter att reavinst och realiserade vinster/förluster från värdepapper har beaktats. De senaste två åren har kostnadsutvecklingen varit hög och gjort att resultaten blivit negativa. Jämförelsetal för 2023 har omräknats på grund av rättelse av fel.

Den primärkommunala verksamheten utgör cirka två tredjedelar av verksamheten. Med beaktande av detta får nivån på soliditeten för Region Gotlands kommunala koncern anses ligga på en förhållandevis god nivå.

Huvuddelen av kommunala koncernens verksamhet bedrivs i regionen varför en fördjupad analys av resultat och ekonomisk ställning görs endast för regionen. Det finns ingen beslutad budget för den kommunala koncernen.

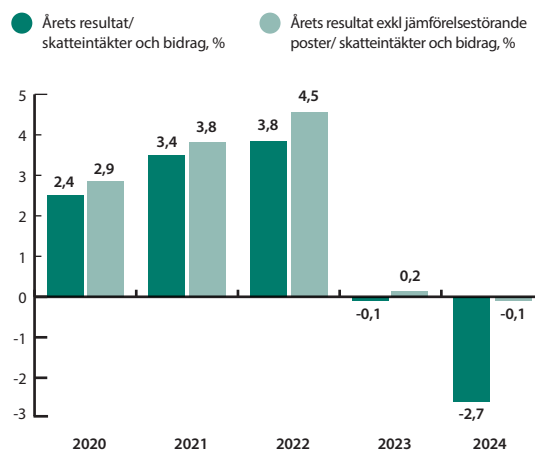
REGIONEN

Årets resultat

År 2024 har varit ett ekonomiskt mycket utmanande år med exceptionellt höga pensionskostnader och en svag utveckling av skatteintäkterna. De höga pensionskostnaderna var kända och av den anledningen så budgeterades ett resultat på -127 mnkr. Årets resultat blev -186 mnkr och innebär en budgetavvikelse på -59 mnkr. Den främsta anledningen till budgetavvikelsen är att nämnderna inte klarade att hålla budget. En positiv avkastning på de finansiella placeringarna på 110 mnkr bidrog till att underskottet inte blev större.

Årets redovisade resultat uppgår till -2,7 % av nettokostnaderna och avviker mycket från målet på 2 %.

Årets resultat efter balanskravsjusteringar slutar på -203 mnkr efter att reavinst från försäljning av anläggningstillgångar samt realiserade vinster och förluster från värdepapper beaktats. Resultatutjämningsreserven kan användas för att inte behöva återställa underskottet.

ÅRETS RESULTAT I FÖRHÅLLANDE TILL SKATTEINTÄKTER, UTJÄMNING OCH BIDRAG, 2020-2024, %

Årets resultat klarar inte regionens målnivå på 2 % av nettokostnaderna, det vill säga +137 mnkr för 2024. Resultatnivån har legat över 2 % under åren 2020-2022 men har på grund av inflation och hög kostnadsutveckling försämrats mycket. Det är framför allt pensionskostnaderna som ökat exceptionellt mycket. Om jämförelsestörande poster räknas bort utgör årets resultat -0,1 % av nettokostnaderna. Jämförelsetal för 2023 har omräknats på grund av rättelse av fel, se not 20 i avsnittet ekonomisk redovisning.

Skatteintäkter och statsbidrag

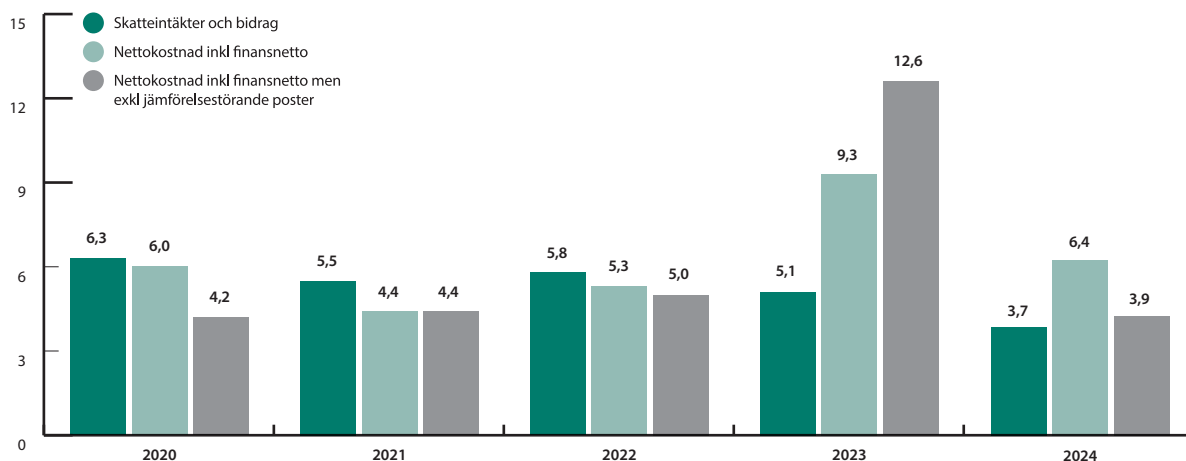
Kommunalskatteintäkterna är den enskilt största inkomstkällan och utgör 56 % av regionens intäkter (exkl. jämförelsestörande poster).

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag ökade med 3,7 % jämfört med föregående år, vilket är lägre än den genomsnittliga ökningen för de senaste fem åren på 5,3 %. De generella statsbidragen ökade med 6,9 % motsvarande 133 mnkr jämfört med föregående år. I de generella statsbidragen ingår det tillfälliga sektorsbidraget till hälso- och sjukvården på 60 mnkr. Förutom sektorsbidraget så är det fastighetsavgift och regleringsbidrag som gör att utjämning och generella statsbidrag ökar med 6,9 %.

Skatteintäkterna hade en låg ökningstakt på 2,3 %. Detta till följd av en svag utveckling på grund av lågkonjunktur. Skatteintäkterna ökade med 110 mnkr jämfört med 2023.

Region Gotlands totala skattesats är 33,60 %. Av Sveriges 290 kommuner är det 143 kommuner som har en högre total skattesats än Region Gotland. Den genomsnittliga totala skattesatsen för landets kommuner 2023 var 32,41 %.

Bidragen från det kommunala utjämningsystemet är den näst viktigaste inkomstkällan för regionen. Kommunalskatteintäkterna, generella statsbidrag och utjämning svarar för 80 % av regionens samlade intäkter (exkl. jämförelsestörande poster).

SKATTE- OCH NETTOKOSTNADSUTVECKLING 2020-2024,%

Den genomsnittliga årliga ökningen av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning har de senaste fem åren varit 5,3 %, vilket får anses vara en hög nivå. Skatteintäkterna har i genomsnitt ökat med 4,0 % per år men med stora skillnader mellan åren. Generella statsbidrag och utjämning har haft en genomsnittlig årlig ökning på 8,9 %. Det beror både på ökade statliga satsningar, extra statsbidrag relaterat till pandemin samt ett förändrat kostnadsutjämningsystem. Den genomsnittliga årliga ökningen av

nettokostnaderna (inklusive finansnetto men exklusive jämförelsestörande poster) har samtidigt varit 5,5 % för perioden 2020-2024. För att klara regionens långsiktiga målnivå för resultatet och samtidigt klara kravet på en god ekonomisk hushållning krävs att nettokostnaderna över tid inte ökar mer än skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Jämförelsetalen för nettokostnadsutveckling exklusive jämförelsestörande poster har räknats om för 2023 då inflationens effekt på pensionsskuldens ökning ansetts vara jämförelsestörande både 2023 och 2024.

Foto: Joel Nilsson

Hälso- och sjukvårdens roll i det hälsofrämjande arbetet handlar främst om att förebygga och behandla ohälsosamma levnadsvanor. Under året har insatser bland annat genomförts för att främja föreskrivning av fysisk aktivitet på recept.

Verksamhetens intäkter, kostnader samt finansnetto

Verksamhetens intäkter minskade med 2,5 %. Den främsta förklaringen till att intäkterna minskade var att vinster från fastighetsförsäljningar och exploatering endast uppgick till 13 mnkr, vilket är 80 mnkr lägre än 2023. De riktade statsbidragen ökade endast med 0,9 %. Driftbidragen från staten utgör 39 % av verksamhetens intäkter. Intäkterna från avgifter och taxor ökade med 4,4 %. Det är inom verksamheterna vatten- och avlopp, avfall, hamn och äldreomsorg som intäkterna från avgifter och taxor har ökat.

Verksamhetens kostnader ökade med 4,6 %. Kostnadsutvecklingen har kommit ner på mer normal nivå efter ett par år med mycket hög inflation. Pensionskostnaderna ökade exceptionellt mycket, 25 %. Orsaken är värdesäkring av pensionerna och beror på den höga inflation som varit.

Löner och sociala avgifter ökade med 4,7 %. Det beror både på årets löneöversyn som uppgick till 3,3 % och på att arbetad tid ökade med 1,4 % motsvarande cirka 71 heltidsarbetare. Semesterlöneskulden minskade med 4 mnkr istället för att öka med årlig löneöversyn motsvarande 8 mnkr. Uppmaningarna att ta ut semester har hörsammats. Semesterlöneskulden uppgår till 244 mnkr.

Ansträngningarna för att minska kostnaderna för hyrpersonal har gett resultat under 2024. Kostnaderna för hyrpersonal har

minskat med 35 % motsvarande 69 mnkr och beror på nytt avtal och lägre volymer.

Kostnadsökningarna för förbrukningsmaterial, transporter och resor har kommit ner på normala nivåer efter flera år med hög ökningstakt. Förbrukningsmaterial ökar med 2,5 % motsvarande 15 mnkr. Transporter och resor ökade med 1,6 %. Uppmaningen till anställda att minska på tjänsteresor och istället delta i digitala möten och utbildningar gjorde att tjänsteresorna minskade med 11 %. Konferensavgifter minskade med 35 %. Tjänsteresor och konferensavgifter minskade sammanlagt med 10 mnkr.

Finansnettot blev -58 mnkr. De finansiella intäkterna uppgick till 132 mnkr och ökade med 66 mnkr jämfört med föregående år och berodde på en mycket god utveckling för de finansiella placeringarna. De finansiella kostnaderna uppgick till 187 mnkr vilket är ovanligt högt och merparten av kostnaden avser inflationens påverkan på pensionsskulden.

Verksamhetens nettokostnader inklusive finansnettot ska kunna finansieras av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. För att långsiktigt klara en god ekonomisk hushållning krävs en nettokostnadsandel på högst 98 % över tid. Nettokostnadsandelen uppgick till 102,7 %. Om jämförelsestörande poster exkluderas blev nettokostnadsandelen 100,1 %.

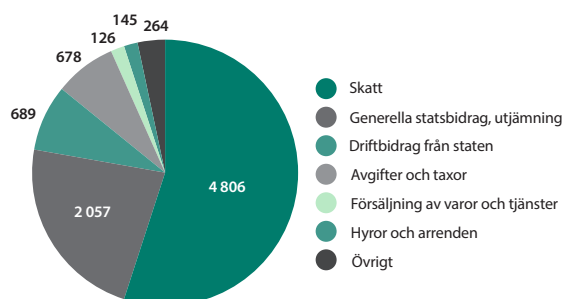
DRIFTBIDRAG FRÅN STATEN 2020-2024, MNKR

Driftbidragen från staten uppgick till 689 mnkr 2024. Under 2020-2022 utgick stora statsbidrag för att hantera effekterna av pandemin; statsbidrag för provtagning, vaccination, ersättning för sjuklönekostnader, ersättning för merkostnader covid-19 och uppskjuten vård. Dessa statsbidrag finns inte kvar sedan 2023.

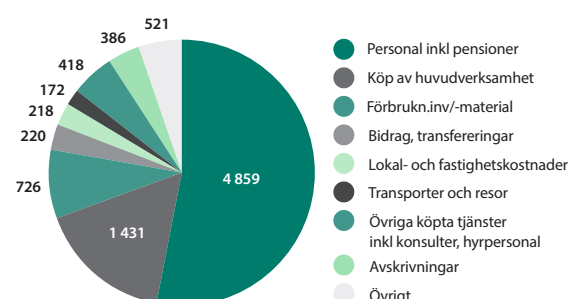
	2024	2023	2022	2021	2020
Skolverket	113	109	105	91	86
Kulturrådet ¹	30	30	33	36	-
Tillväxtverket ¹	4	10	14	8	-
Socialstyrelsen	317	299	337	293	267
Kammarkollegiet ¹	84	87	180	175	-
MSB ¹	8	6	6	5	-
Migrationsverket	32	35	31	20	30
Arbetsförmedlingen	18	16	25	31	23
Övriga myndigheter ²	83	91	100	105	300
Summa	689	683	831	764	706

¹ År 2020 redovisat bland övriga myndigheter

² Jämförelsetal 2020 och 2021 omräknat på grund av rättelse av fel

INTÄKTER 2024, 8 765 MNKR

Skatteintäkter, generella och riktade statsbidrag samt utjämningsbidrag utgör 86 % av regionens totala intäkter. Avgifter och taxor står endast för 8 % av de totala intäkterna.

KOSTNADER 2024, 8 951 MNKR

Personalkostnader är den största kostnadsposten och utgör 54 % av de totala kostnaderna. Den näst största kostnadsposten är köp av huvudverksamhet som utgör 16 % av de totala kostnaderna.

Nämndernas driftredovisning

Nämnderna har en stor negativ budgetavvikelse på -123 mnkr. Nämndernas grundbudget utökades med 6,3 %, 2024 motsvarande 388 mnkr. Nettokostnaderna ökade med 4,1 %. För att klara budget hade krävts en total nettokostnadsökning på högst 2,2 %. Intäkterna ökade med 5,2 % och kostnaderna ökade 4,5 %.

Fyra av sju nämnder har underskott. Hälso- och sjukvårdsnämnden har det största underskottet på 107 mnkr. Även barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och miljö- och byggnämnden klarar inte att hålla budget. I förhållande till budget har miljö- och byggnämnden en stor avvikelse på 20 %.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har de senaste fem åren i genomsnitt haft en nettokostnadsökning på 6,2 %. I jämförelse kan nämnas att den genomsnittliga nettokostnadsökningen under samma period varit 4,0 % för barn- och utbildningsnämnden och 4,8 % för socialnämnden.

Vård, omsorg och utbildning är de största verksamheterna och utgör 86 % av nämndernas totala driftbudget. Hälso- och sjukvård står för 33 %, social omsorg 26 % och utbildning 28 %. Ytterligare kommentarer till nämndernas ekonomiska resultat lämnas i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

Investeringar och anläggningstillgångar

Investeringsbudgeten för 2024 var 1 373 mnkr. Årets investeringsutgifter uppgick till 701 mnkr (667 mnkr, 2023), en positiv budgetavvikelse med 672 mnkr. Investeringarna har inte kunnat finansieras av kassaflödet från den löpande verksamheten. Självfinansieringen av investeringar var 77 % totalt. För de skattefinansierade investeringarna var självfinansieringen 98 % vilket inte riktigt når upp till målsättningen på 100 %. Investeringsbudgeten för 2024 uppgick till 1 373 mnkr.

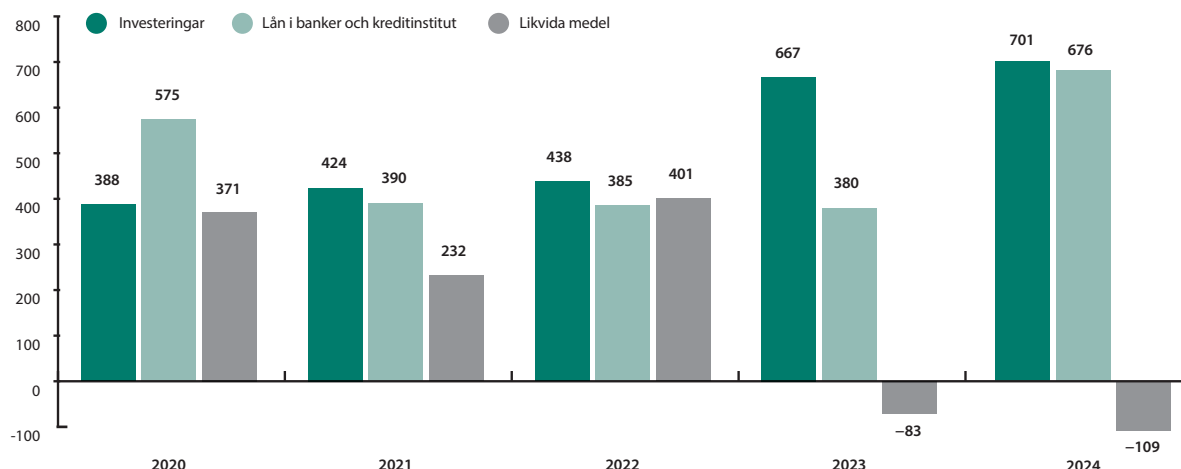
Det bokförda värdet på anläggningstillgångarna var vid årets slut 5 984 mnkr, en ökning med 342 mnkr. Lånefinansieringsgraden, det vill säga hur stor del av regionens anläggningstillgångar som finansierats med lån, ökade med fyra procentenheter och ligger på 11 %.

Likviditet och låneskuld

Enligt regionens finanspolicy ska kapitalanskaffningen och kapitalanvändningen vara effektiv. Inom fastställda riskbegränsningar ska en så god avkastning och en så låg upplåningskostnad som möjligt eftersträvas. Ett svagt resultat i kombination med höga investeringsutgifter har inneburit att nya lån tagits upp och att låneskulden har ökat med 296 mnkr. Låneskulden uppgick vid årsskiftet till 676 mnkr. Räntekostnaderna för skulden var 10 mnkr. Den genomsnittliga räntan på låneskulden var 2,3 %. Merparten av lånen har fast räntebindning.

Likviditeten har försvagats och vid årsskiftet nyttjades checkräkningskrediten med 121 mnkr. Likvida medel uppgick vid årets slut till 12 mnkr (8 mnkr, 2023).

Finanspolicyns riskbegränsningar uppfylls. Lånen är upptagna hos Kommuninvest AB. Dessa lån tas upp i utländsk valuta men omvandlas till svenska kronor (SEK). I reversen övertar regionen ansvaret för de avtal som Kommuninvest AB tecknat. I regionens egen upplåning används ränteswappar för att begränsa ränterisken i de rörliga lånen. De finansiella derivaten utgörs av enkla ränteswappar och motparter är Nordea respektive SEB. Den genomsnittliga räntebindningstiden är 2,99 år (limit 2-5 år) och andel ränteförfall inom ett år uppgår till 17 % (limit max 50 %). Andel lån med kapitalförfall inom ett år är 30 % (limit max 30 %).

LÅNESKULD, INVESTERINGAR OCH LIKVIDA MEDEL 2020-2024, MNKR

För femårsperioden uppgår de sammanlagda investeringarna till 2,6 mdkr. Låneskulden har samtidigt endast ökat med 101 mnkr. Det har varit möjligt genom bra resultatnivåer och inkomster från fastighetsförsäljningar under 2020-2022. Låneskulden används för finansiering av investeringar i de avgiftsfinansierade verksamheterna. Likvida medel har minskat 2024 och uppgår tillsammans med nyttjad kontokredit till -109 mnkr. Den minskade likviditeten beror på höga investeringar och svaga resultat de senaste två åren. Under femårsperioden har 450 mnkr avsatts till pensionsmedelsplaceringar, vilket också påverkat likviditeten.

Förvaltning av pensionsmedel

Det övergripande målet för förvaltningen av pensionsmedel är att minska de likviditets- och resultatmässiga påfrestningarna från framtida ökning av regionens pensionskostnader. Regionfullmäktige har beslutat att årligen sätta av nya medel till förvaltning av pensionsmedel. Under en 20-årsperiod ska 50 mnkr avsättas årligen med början år 2020. Anledningen är att det ska finnas finansiella medel för framtida pensionsutbetalningar och slippa undanträngningseffekter på framtida investeringar. Avkastningsmålet är 4 % real avkastning. Pensionsmedelspolicy har ett säkerhetsgolv som innebär att placeringsportföljen som mest kan tappa 20 % i värde i förhållande till det högsta värdet de senaste 24 månaderna. Andel aktier styrs av en dynamisk riskmodell som

följer risksituationen på aktiemarknaderna. Policyn har krav på ansvarsfulla och hållbara placeringar.

Placeringstillgångarna värderas till verkligt värde i enlighet med den kommunala bokförings- och redovisningslagen. Under året har 50 mnkr i nya medel avsatts och totalt uppgår avsatta medel till 554 mnkr. Marknadsvärdet på pensionsmedlen var vid årsskiftet 818 mnkr. Innehavet var fördelat på aktiefonder 627 mnkr, räntefonder 184 mnkr och obligationer 7 mnkr.

Förvaltningen av pensionsmedel gav en positiv avkastning på 16,2 % under 2024, vilket kan jämföras med ett sammansatt statiskt jämförelseindex som hade en avkastning på 12,9 %.

I jämförelseindex är fördelningen 50 % ränta och 50 % aktier.

I portföljen har aktieandelen varit högre och förklarar till stor del skillnaden mot jämförelseindex.

Utvecklingen på aktiemarknaderna 2024 har varit mycket god. Risksituation förbättrades och gjorde att andelen aktier successivt ökades från 64 % vid årets början till 77 % vid årets slut. Den reala avkastningen 2024 var 15,2 %. Sett över en 5-årsperiod så har portföljen haft en real avkastning om 1,1 % per år, vilket understiger det långsiktiga avkastningsmålet på 4 % reallt per år under en rullande 5-årsperiod. Motsvarande siffra 2023 var 0,4 % i real avkastning per år för perioden 2019-2023.

Pensionsskuld

Regionens totala pensionsskuld redovisas enligt den lagstadgade så kallade blandmodellen vilket innebär att pensionsförpliktsen redovisas i två delar, dels som en avsättning i balansräkningen dels som en ansvarsförbindelse.

Pensionsskulden avseende regionen är beräknad enligt riktlinjerna för pensionsskultsberäkning (RIPS 21) och redovisningen följer RKR R10. Enligt riktlinjerna ska räntan fastställas årligen av SKR. RIPS-räntan ska bygga på en långsiktig ränta som inte påverkas av kortsiktiga svängningar på marknaden och som i större grad är kopplad till den långsiktiga reala räntan. SKR ska också ta hänsyn till den kommunala särarten med beskattningsrätten vid fastställandet av RIPS-räntan. Under 2024 gjordes ingen ändring av RIPS-räntan.

Värdesäkring av pensionsskulden har på grund av den höga inflationen de senaste åren medfört både att pensionsskuld och pensionskostnader ökat exceptionellt mycket både 2023 och särskilt 2024. Den totala pensionsskulden är mycket stor och uppgår till 4 117 mnkr och ökade under 2024 med 398 mnkr.

Avsättningen för pensioner intjänade från 1998 utgörs till största del av förmånsbestämd ålderspension och redovisas i balansräkningen. Pensionsavsättningen inklusive löneskatt uppgår till 1 863 mnkr. Det är en stor ökning med 346 mnkr motsvarande 23 % och beror på den höga inflationen. Pensionerna ska enligt avtal värdesäkras och indexeras med prisbasbeloppets förändring som var ovanligt stor för 2024.

Regionens pensionsskuld för pensioner intjänade före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse. Pensionsskulden i ansvarsförbindelsen inklusive löneskatt uppgår till 2 254 mnkr och ökade med 52 mnkr jämfört med förra året. I normala fall minskar den här skulden genom pensionsutbetalningarna men även här är det värdesäkringen på grund av hög inflation som är orsaken till att skulden istället ökar.

Borgensåtagande

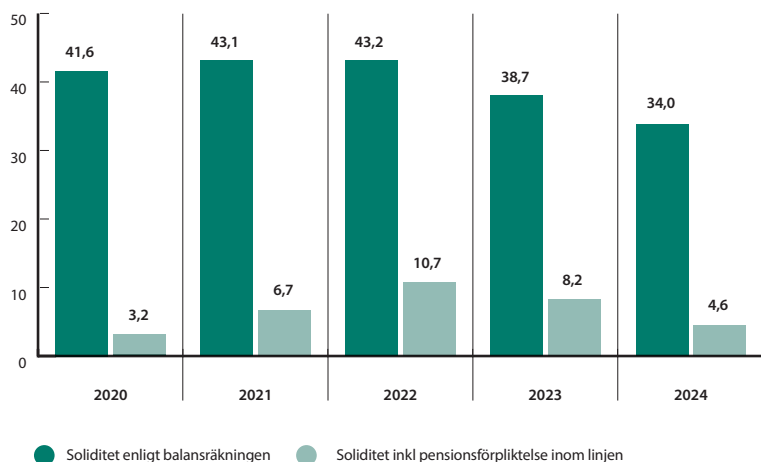
Regionens samlade borgensåtaganden uppgår till 1 373 mnkr, varav 1 320 mnkr avser det allmännyttiga bostadsbolaget AB Gotlandshem. Borgensåtagandet för bolaget är oförändrat jämfört med föregående år. Bolaget bedöms ha en god ekonomisk ställning och utveckling. Risken för att behöva infria något borgensåtagande bedöms som liten.

Soliditet

Soliditeten är ett mått på finansiell styrka och visar hur stor andel av de totala tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Soliditetsutvecklingen är beroende av två faktorer, dels hur det egna kapitalet förändras, dels hur tillgångarna förändras. Soliditeten enligt balansräkningen var vid årets slut 34,0 %, en stor försämring med 4,7 procentenheter jämfört med föregående år. Förklaringen är en hög investeringsnivå i kombination med ett svagt resultat.

Soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen, det vill säga när hela pensionsförpliktsen beaktas, uppgår till 4,6 %. Det är en försämring med 3,6 procentenheter jämfört med föregående år och beror på samma orsaker som nämnts ovan.

Den genomsnittliga soliditeten enligt balansräkningen för landets kommuner 2023 var 42 %. För landets regioner var motsvarande genomsnittliga soliditet 23 %. Den genomsnittliga soliditeten för kommuner och regioner tillsammans var 38 %. I Region Gotland ingår regionuppdraget och utgör cirka en tredjedel av verksamheten.

SOLIDITETENS UTVECKLING 2020-2024, %

Under en lång rad år har soliditeten legat förhållandevis stabilt på 42-44 %. De senaste två åren har soliditeten minskat mycket. Även soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen har försvagats mycket. Orsaken höga investeringsutgifter i kombination med svaga resultat. Den försämrade soliditeten innebär att den finansiella ställningen försvagats. Ett av de finansiella målen är att soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen successivt ska stärkas för att uppnå en god ekonomisk hushållning.

Slutsats

Region Gotlands finansiella ställning har försvagats mycket sedan 2022 då den finansiella ställningen var förhållandevis stark. Den höga inflationen har haft stor påverkan på kostnadsutvecklingen i verksamheterna och mycket stor påverkan på pensionskostnaderna som under 2024 ökade med 25 % och uppgick till 856 mnkr. Nettokostnadsutvecklingen har varit mycket hög både 2023 och 2024. Ökningen av skatteintäkter och bidrag har varit betydligt lägre och har medfört negativa resultat. Även investeringsutgifterna under 2023 och 2024 har legat på höga nivåer, vilket också har påverkat låneskuld, likviditet och soliditet negativt. Positivt är att de finansiella placeringarna ökat med 160 mnkr till 818 mnkr till följd av en mycket god avkastning och att nya medel avsatts.

De finansiella målen för årets resultat och soliditet nås inte. Det finansiella målet för självfinansiering av investeringar i den skattefinansierade verksamheten och målet för låneskulden klaras men båda nyckeltalen har försämrats jämfört med tidigare år.

Nämnderna har ett stort underskott på -123 mnkr. I jämförelse med 2023 har underskottet halverats. Nämnderna fick en ökning av sin budget med 6,3 % 2024 vilket gjort att underskottet kunnat minska. Nämnderna har också arbetat för att begränsa kostnadsökningarna bland annat genom att inte tillsätta vakanta tjänster i vissa verksamheter. Hälso- och sjukvårdsnämnden, som under flera år haft en hög nettokostnadsutveckling, hade 2024 en förhållandevis låg nettokostnadsökning på 0,9 %. Nämnden har varit framgångsrik när det gäller att minska beroendet av inhyrd personal. Alla nämnder sammantaget hade en nettokostnadsökning på 4,1 %.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

För att klara budget hade krävts en låg nettokostnadsökning på 2,2 %. Det är positivt att de höga kostnadsökningarna 2022 och 2023 har bromsats upp.

Skatteintäkter och generella statsbidrag utgör den huvudsakliga finansieringen av verksamheten. För att klara en god ekonomisk hushållning krävs att nettokostnadsutvecklingen över tid är lägre eller i nivå med utvecklingen av skatteintäkter och generella statsbidrag. Utvecklingen av skatteintäkter och bidrag 2025 och framåt återgår enligt SKR:s prognoser till en mer normal årlig öknings-takt omkring 4,5 % allteftersom den ekonomiska tillväxten tar fart och konjunkturen återhämtar sig. Pensionskostnaderna kommer, enligt de senaste prognoserna, att normaliseras från och med 2025. I jämförelse med 2024 innebär det cirka 300 mnkr i lägre årliga pensionskostnader.

Det finns begränsade möjligheter att öka intäkterna. Det är på kostnadssidan som regionen har störst rådighet. Den största kostnadsposten är personal (cirka 55 %) och köp av verksamhet (cirka 15 %).

Den senaste befolkningsprognosen för åren 2024-2033 visar att folkmängden kommer att vara i princip oförändrad men att

befolkningen blir allt äldre. Barn och unga i åldern 0-15 år kommer att minska och andelen äldre kommer att öka. Resurser kommer att behöva omfördelas från barnomsorg och skola till äldreomsorg. Det kommer att ställa krav på anpassningar av förskola och grundskola.

En god utveckling av den ekonomiska ställningen kräver en balans mellan kassaflödet från den löpande verksamheten och investeringsverksamheten. De planerade investeringarna 2025-2027 uppgår till 2,3 mdkr och ligger på en mycket hög nivå samtidigt som de budgeterade resultaten är otillräckliga för att finansiera investeringarna och skulle innebära en stor och snabb ökning av låneskulden med 1 mdkr till 1,7 mdkr. Räntekostnaderna skulle då öka med cirka 30 mnkr givet regionens nuvarande genomsnittsränta.

Sammanfattningsvis kan konstateras att regionen befinner sig i ett ekonomiskt utmanande läge som kommer att kräva modiga beslut och prioriteringar för att uppnå ett årligt resultat som klarar det finansiella målet på 2 % av skatteintäkter och bidrag. Avgörande för att nå ekonomisk balans och en god ekonomisk hushållning är att nämnderna klarar att hålla budget och att investeringsnivåerna blir lägre för att låneskulden inte ska öka för snabbt och för mycket.

Balanskravsresultat

Balanskravet avser regionens nämnd- och förvaltningsorganisation. Enligt kommunallagen ska ett underskott regleras inom de tre följande åren. I en balanskravsutredning ska resultatet justeras för poster som inte härrör från den egentliga verksamheten. I tabellen nedan framgår vilka dessa poster är.

Regionfullmäktige har beslutat om riktlinjer för en resultat-utjämningsreserv (RUR) i enlighet med kommunallagens bestämmelser. RUR får uppgå till 10 % av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag. Regionens eget kapital inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser är positivt. Det innebär att det lägsta av antingen årets resultat eller årets resultat efter balanskravsjusteringar måste uppgå till minst 1 % av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag innan någon reservering till RUR får göras. En rättelse av väsentligt fel 2020 och 2021 har gjort att jämförelsetal omräknats för dessa år. Konsekvensen av detta är att reservering till RUR blivit 36 mnkr för högt. För att justera detta så reserverades i bokslut 2022 inte 221,6 mnkr utan 185,6 mnkr och innebär att RUR blivit korrekt.

I årets bokslut uppgår årets resultat efter balanskravsjusteringar till -202,9 mnkr efter att årets resultat justerats för reavinster och

realiserade vinster/förluster i värdepapper, se tabellen nedan. Underskottet på -202,9 mnkr ska återställas de kommande tre åren. Regionfullmäktige får besluta om att återställning inte behöver göras om det finns medel i RUR eller om det finns synnerliga skäl. Regionstyrelsen har föreslagit att RUR ska användas för att reglera resultatet efter balanskravsjusteringar på -202,9 mnkr så att balanskravsresultatet blir noll.

Enligt regionens riktlinjer kan RUR användas när det årliga underliggande skatteunderlaget understiger den genomsnittliga utvecklingen för riket de senaste tio åren, vilket är fallet 2024. Enligt riktlinjerna kan RUR även användas om de ekonomiska förutsättningarna påverkats kraftigt negativt av händelser utanför egen kontroll, som det normalt sett inte kan förväntas finnas beredskap för. Under 2024 har den mycket höga inflationen gjort att pensionskostnaderna blivit exceptionellt höga. I jämförelse med ett normalår är de cirka 300 mnkr högre. Av den anledningen beslutade regionfullmäktige om att budgetera ett negativt resultat 2024 och att RUR skulle användas. Efter att underskottet reglerats uppgår RUR till 161,3 mnkr.

BALANSKRAVSUTREDNING, MNKR	2024	2023	2022	2021	2020
Årets resultat enligt resultaträkningen *	-185,9	-1,6	237,1	199,5	134,6
- reducering av samtliga realisationsvinster	-12,9	-84,8	-31,7	-26,7	-53,9
+ realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0
+ realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0
-/+ realiserade vinster och förluster i värdepapper	-42,1	-48,4	28,8	-66,8	-11,7
+/- återföring realiserade vinster och förluster i värdepapper	38,0	-1,4	50,4	2,6	18,7
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-202,9	-136,2	284,6	108,6	87,7
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0	-185,6	-63,2	-51,3
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv	202,9	0	0	0	0
Balanskravsresultat	0	-136,2	99,0	45,4	36,4
Synnerliga skäl att inte reglera underskott	0	136,2	0	0	0
Balanskravsunderskott från tidigare år	0	0	0	0	0
Balanskravsunderskott kvar att reglera	0	0	0	0	0
Resultatutjämningsreserv	161,3	364,2	364,2	178,6	115,4

* Årets resultat för 2021 och 2020 har omräknats på grund av rättelse av fel.

Väsentliga personalförhållanden

DEN KOMMUNALA KONCERNEN

Kompetensförsörjningen är fortsatt en viktig fråga och olika insatser genomförs. Exempelvis har Geab infört talangprogram för att möta kompetensbristen och Gotlandshem har tagit hjälp av företag som arbetar med headhunting. Inom Region Gotland pågår många olika insatser i syfte att både behålla och rekrytera rätt kompetens. Antalet anställda i den kommunala koncernen uppgick vid årsskiftet till 7 185 (7 204, 2023) varav Region Gotland 6 860, Gotlandshem med 150 anställda och Gotlands Energi AB med 175 anställda. För 2024 uppgick Region Gotlands sjuktalet till 5,9 %, Gotlandshems sjuktalet till 5,5 % och Gotlands Energi AB:s sjuktalet till 1,7 %. Sjuktalet i koncernen har sjunkit i jämförelse med föregående år.

REGION GOTLAND

Region Gotland är Gotlands största arbetsgivare och har som många andra arbetsgivare stora utmaningar vad gäller kompetensförsörjning. En befolkning med ett ökat välfärdsbehov kombinerat med stora pensionsavgångar och en minskad andel av befolkningen i arbetsför ålder, gör att fler och fler yrken blir bristyrken och det blir allt svårare att rekrytera. Utöver demografin påverkar en mängd andra faktorer regionens verksamheter. Sådana faktorer är konjunkturförändringar, omvärldsläget, rörligheten på arbetsmarknaden, den nya generationens syn på arbete, den psykosociala hälsan, höga sjuktalet, återhämtningsmöjligheter och hög arbetsbelastning i verksamheterna.

Befolkningen på Gotland har under flera år ökat men så kommer det inte att se ut framåt. Enligt nya prognoser minskar andelen barn samt vuxna i arbetsför ålder samtidigt som andelen äldre ökar. För Region Gotlands bemanningstäta verksamheter innebär detta utmaningar i att säkerställa den samhällsservice som medborgarna kan förvänta sig.

Strategier för kompetensförsörjning och bemanning, både på lång och kort sikt, har under året varit viktigt för Region Gotland. En kompetensförsörjningsstrategi har beslutats med strategier i syfte att öka möjligheter att bemanna verksamheter utifrån behov samt rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens.

Anpassningar till EU:s direktiv om viloregler har fortsatt under året och inneburit genomgripande förändringar i verksamheternas arbetstidsförläggning. Viloreglerna har till syfte att främja en kontinuerlig återhämtning och ge förutsättningar för ett långt och hållbart arbetsliv. De sista avtalsområdena trädde i kraft den 1 februari. Dispens från viloregler har beviljats inom några yrkesgrupper, till exempel inom hälso- och sjukvård och räddningstjänsten.

Beslut för beräkningsperioders längd i schemaläggning har införts som en bemanningsstrategi inom socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Förändringen har inneburit en generellt högre personaltäthet som i sin tur ökat den faktiskt arbetade tiden.² Ökningen, där flera faktorer påverkat, motsvarar 70 årsarbetare och har lett till att antalet utförda arbetspass ökat med cirka 14 000, fördelat över året. Både sjuktalet och övertiden fortsätter minska. Under året beordrades 107 212 mer-/övertidstimmar (133 882 timmar, 2023) vilket är en minskning av mer- och övertid med motsvarande 14 årsarbetare.

Ett nytt nationellt hyravtal trädde i kraft vid årsskiftet och Region Gotland anslöt sig den 1 mars. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och socialförvaltningen har arbetat med att minska beroendet av inhyrd personal. Olika åtgärder har vidtagits. Bland annat har tidigare inhyrd personal blivit anställda i förvaltningarna istället för att vara inhyrda. Socialförvaltningen har startat ett samarbete med Högskolan i Gävle för att på sikt kunna rekrytera nyexaminerade socionomer. Socialförvaltningen har inrättat

en central planeringsfunktion i en avdelning för att ge stöd och underlätta bemanningsplanering.

I början av april varslade Kommunal och Vårdförbundet om stridsåtgärder. Kommunal drog sedan tillbaka sitt varsel men Vårdförbundets nyanställnings- och övertidsblockad bröt ut i slutet på april. Konflikten innebar en stor påfrestning för vård- och omsorgsverksamheterna och skapade oro inför sommarens rekryteringen av nyexaminerade sjuksköterskor och sommarvikarier. Konflikten avbröts den 28 juni.

Förvaltningarna beskriver att de i större utsträckning anställt vikarier på tillsvidaretjänster för att långsiktigt säkra bemanningen i verksamheterna. Under första halvåret ökade antalet anställda i regionen med 12 %. Alla förvaltningar uppger att omvärldsläget bidragit till organisatoriska förändringar med ökat antal anställda i syfte att stärka sin förmåga att hantera framtida kriser och höjd beredskap³.

På Gotland, liksom övriga riket, ses ett kraftigt minskat barnantal vilken märks i vissa förskoleområden. Det minskade barnantalet har skett snabbt och en anpassning av antalet medarbetare per barn i förskolan har inte kunnat göras i samma takt.

LÖNEBILDNING

En av förutsättningarna för att attrahera, rekrytera och behålla medarbetare är marknadsmässiga löner. Region Gotland har under ett flertal år gjort lönesattnings utifrån ett brist- och behålla perspektiv samt utifrån jämställdhet. Vid jämförelse med Sveriges kommuner och regioners (SKR) lönestatistik kan konstateras att medianlönerna för flera av de yrkesgrupper, där regionen satsat särskilda löneandel, ligger på samma nivå som rikets medianlöner. Regionens lönenivåer i 90:e percentilen är dock fortfarande lägre än rikets för de flesta av våra yrkesgrupper. Regionen behöver därför fortsätta satsa på lönerna för att komma till rätta med lönestrukturer, öka lönespridningen och för att även fortsättningsvis kunna konkurrera med marknadsmässiga löner gentemot andra arbetsgivare som också gör lönesattnings på svårrekryterade yrkesgrupper. Konkurrensen på arbetsmarknaden innebär också att ingångslönerna drivs upp och det innebär i sin tur att lönespridningen minskar vilket riskerar att leda till att regionen förlorar erfarna medarbetare.

År 2024 omförhandlades samtliga centrala löneavtal mellan SKR och centrala fackliga parter. Det var då ett tufft utgångsläge för förhandlingarna med förväntningar på höga löneökningar och bättre villkor från de fackliga organisationerna. SKR tecknade nya löneavtal med Akademikeralliansen, Vision och Läkarförbundet i slutet av mars och löneöversynen på lokal nivå för dessa avtalsområden. Det omfattar ungefär hälften av regionens medarbetare och genomfördes under april och maj. Nya löneavtal för Sveriges Lärare och Kommunals avtalsområden tecknades på central nivå i april. Den individgaranti som ingick i Kommunals avtal betalades ut i maj. Nytt löneavtal med Vårdförbundet tecknades på central nivå i slutet av juni och löneöversynen för Vårdförbundets medlemmar avslutades i oktober så att ny lön kunde utbetalas i november.

Utfallet för löneöversyn 2024 på regionnivå blev 3,3 % (3,7 %, 2023) vilket överensstämmer med den lönenivå som centrala parter fastställde för året. Medianlönen för regionens samtliga anställda har höjts från 33 000 kr år 2023 till 34 160 kr i december 2024 vilket är en höjning med 3,5 %. Regionens lönekartläggning visar att medianlönen för kvinnor respektive män i stort sätt ligger på samma nivå, 34 165 kr för kvinnorna och 34 100 kr för männen.

¹ Befolkningsprognos Region Gotland 2024-2033

² Ett mått av all utförd produktions-tid minus all frånvaro

³ Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

ANTAL MEDARBETARE

Antalet medarbetare inom regionen har minskat med 43. Samtliga förvaltningar har arbetat med anpassningar för att möta demografiska utmaningar. Några har haft behov av att utöka medan andra har gjort omfattande arbete för att minska antalet medarbetare. Ökningen av personalkostnader var 7,3 %.

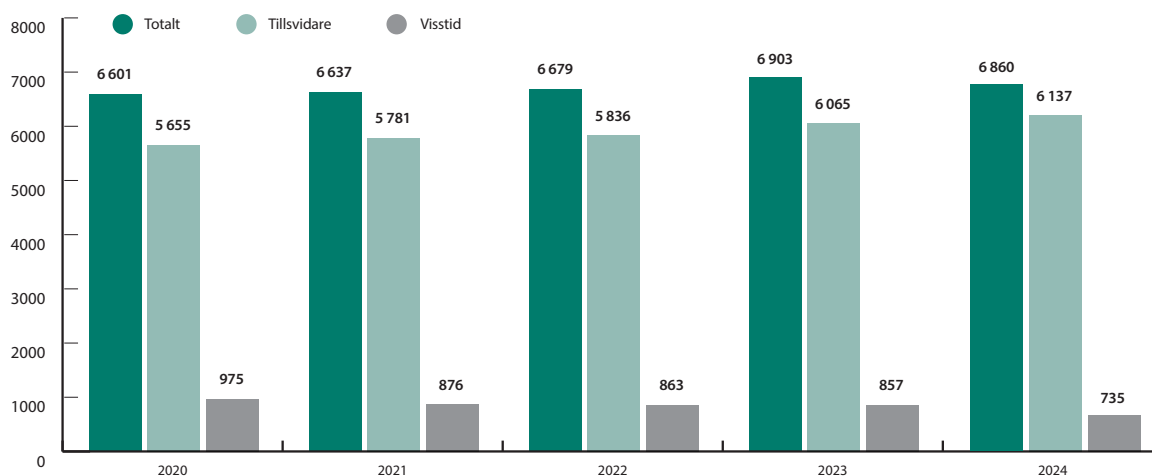
Den genomsnittliga sysselsättningsgraden är 96,9 % (96,7 %, 2023). Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för kvinnor är 96,6 % och 97,8 % för män. Det ligger i linje med att erbjuda högre sysselsättningsgrad enligt projektet heltidsresan. Andelen anställda som arbetar heltid är 88,4 % 2024 (87,5 %, 2023).

Medelåldern för de månadsanställda medarbetarna i regionen var i december 46,7 år. Av de månadsanställda medarbetarna var 5 090 kvinnor (74,2 %) och 1 770 män (25,8 %). 139 medarbetare gick i pension och den genomsnittliga pensionsåldern har ökat med 0,3 år till 65,5 år.

Vid årsskiftet summeras antalet anställda till 6 860 (6 903, 2023). Ett antal verksamhetsövergångar har skett under året. Bland annat har socialförvaltningen och avdelningen för särskilt boende tagit över Attendos boende med 60 platser på Terra Nova i Visby, och ett fyrtiotal medarbetare följde med i verksamhetsövergången. Avfallsavdelningen i Teknikförvaltningen har tillfälligt tagit över fem återvinningscentraler i egen regi, vilket inneburit en ökning av antalet visstidsanställda. Fler chefer har anställts för att skapa förutsättningar för ett hållbart uppdrag och personalgrupper av rimlig storlek. Förvaltningarna uppger också att omvärldsläget och behovet av att stärka sin förmåga att hantera fredstida kriser och höjd beredskap krävt fler resurser⁴.

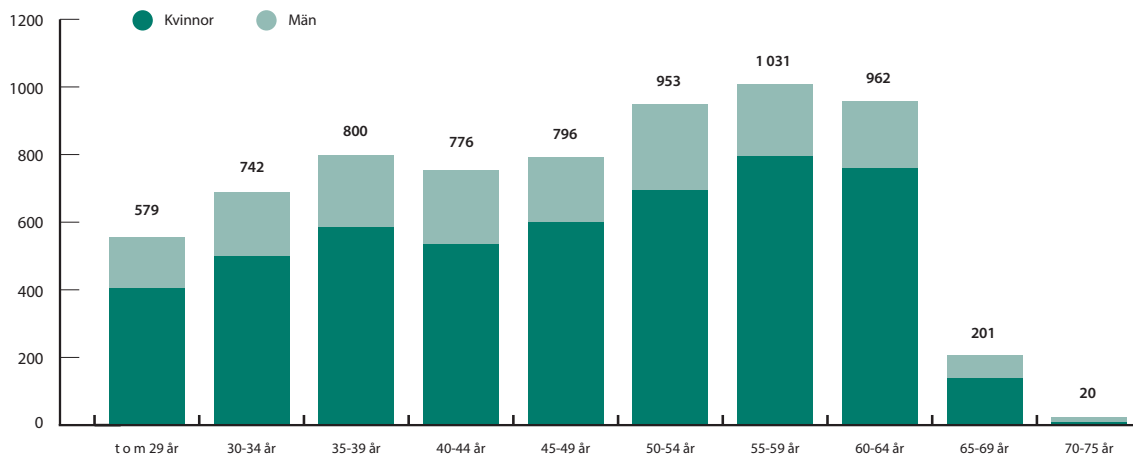
ANTAL MEDARBETARE 2020-2024

Antalet medarbetare har minskat med 43 mellan år 2023 och år 2024. Av de tillsvidareanställda är 4 576 kvinnor och 1 561 män.

ÅLDERS- OCH KÖNSFÖRDELNING DECEMBER 2024, ANTAL PER ÅLDERSGRUPP

Medelåldern för regionens månadsavlönade medarbetare är 46,7 år. Kvinnornas medelålder är 47,1 och männens 45,8 år

⁴ Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

PERSONALKOSTNADER 2023-2024, MNKR

Den totala ökningen av personalkostnaderna är 7,3 %	2024	2023	Förändring, %
Löner och arvoden	2 705	2 574	5,1
Frånvaro	447	440	1,6
- varav sjukfrånvaro	63	65	-3,1
Arbetsgivaravgifter	976	928	5,2
Pensionskostnad	719	576	24,8
Kostnadsersättningar	12	12	0,0
Summa	4 859	4 530	7,3

SJUKFRÅNVARO

Region Gotlands sjuktal är 5,9 % för 2024. Det är en minskning med 0,3 % från 2023.

Minskningen i sjuktal ses hos både kvinnor och män men skillnaden mellan könen är fortsatt stor. Kvinnor har 2,2 % högre frånvaro än männen. Lägst är sjukfrånvaron i åldersgruppen för medarbetare upp till 29 år med 5,3 % och högst sjukfrånvaro har åldersgruppen 50 år och äldre på 6,4 %. Trenden från året innan håller i sig där korttids sjukfrånvaron dag 1-14 fortsatt sjunker och är lägre än förra året men där man också kan se en minskning i sjukfrånvaro dag 91 och längre. Utvecklingen av sjuktalen var under hela året positiv med lägre sjuktal förutom juli, augusti och oktober som var de månader som visade en höjning jämfört med året innan.

Samtliga förvaltningar har sänkt sina sjuktal under året. Det högsta sjuktalet finns inom socialförvaltningen med 7,7 % och den största minskningen under året ses i regionstyrelseförvaltningen,

SJUKFRÅNVARONS FÖRDELNING 2023-2024, %

	2024	2023
Sjukfrånvaro	5,9	6,2
varav		
Kvinnor	6,5	6,7
Män	4,3	4,6
Andelen mer än 60 dagars sjukfrånvaro	26,8	26,9
Sjukfrånvaro i åldern 29 år eller yngre	5,2	5,7
Sjukfrånvaro i åldern 30-49 år	5,5	5,8
Sjukfrånvaro i åldern 50 år eller äldre	6,4	6,7

samhällsbyggnadsförvaltningen och utbildnings- och arbetslivs-förvaltningen där samtliga minskat sjukfrånvaron med 0,5 %. Till viss del kan skillnaden förklaras med att det inom dessa förvaltningar i större utsträckning går att hantera vissa arbetsuppgifter på distans.

Att sjukfrånvaron minskar påverkar arbetsmiljön och lägre sjuktal ger fler ordinarie medarbetare i tjänst vilket ger minskad stress och arbetsbelastning. Löpande pågår aktiviteter och insatser i förvaltningarna för att minska sjuktalen såsom satsningar på återhämtning, riktade hälsosatsningar, satsning på friskfaktorer och aktiv sjukskrivning. Korttidsfrånvaron i regionens verksamheter är den viktigaste faktorn att fokusera kring för att sänka sjuktalen, då längre sjukskrivningar nästan alltid föregås av korttidsfrånvaro. Att tidigt fånga signaler och förebygga långvarig sjukdom är framgångsrikt, både ur ett mänskligt men även ur ett ekonomiskt perspektiv. Att regionens chefer har kunskap, stöd men också förutsättningar och rimlighet i sina uppdrag är nödvändiga faktorer för att arbetet ska kunna genomföras.

SJUKFRÅNVARO PER FÖRVALTNING 2022-2024, %

Samtliga förvaltningar har sänkt sina sjuktal under 2024 i jämförelse med året innan.

Förväntad utveckling

SAMHÄLLSEKONOMI

Perioden av hög inflation tycks vara över, både globalt och i Sverige. Den förväntade fasen av sänkta centralbanksräntor har inletts i år och ytterligare sänkningar väntas nästa år. De penningpolitiska lättnaderna väntas dock inte markant stärka global tillväxt på kortare sikt. Konjunkturutvecklingen i omvärlden spretar, med en förväntad uppgång i Europa men nedgång i USA nästa år, och överlag ser de globala tillväxtutsikterna svaga ut. Exportmarknaden väntas inte ge särskilt stora bidrag till att lyfta svensk tillväxt kommande år.

Utsikterna i svensk ekonomi kretsar kring förväntningar på stigande hushållskonsumtion. En viktig faktor för konjunkturuppgången är att arbetsmarknaden inte försvagas. I prognoserna framåt väntas antal arbetade timmar öka under 2025. Men det finns tecken som tyder på att återhämtningen tar längre tid än vad som tidigare beräknats. Efter två år med mycket höga

pensionskostnader, 2023 och 2024, väntas mer normala förhållanden kommande år. De sjunkande kostnaderna beror på lägre uppräknings av pensionerna i och med att inflationen pressats ner till målnivån. En normal inflationsutveckling medför långsammare ökning av prisbasbeloppet 2025. Detta tillsammans med det högre inkomstbasbeloppet leder till lägre pensionskostnader och det sker en stor real ökning av sektorns köpkraft 2025. Den samlade bedömningen är att pensionskostnaderna kommer att ligga på normala nivåer kommande år. I förhållande till sektorns storlek har regionerna betydligt större belastning av pensionskostnaderna, vilket beror på att de har en större andel medarbetare med hög lönenivå.

BEFOLKNINGSUTVECKLING

En viktig faktor för beräkningen av skatteintäkter och generella bidrag är befolkningsutvecklingen. Dels ökar skatteunderlaget, dels bidrar de olika åldersgrupperna på olika sätt inom utjämningsystemen. För Gotlands del har befolkningsökningen avstannat och antal invånare minskar för andra året i rad. Enligt den senaste prognosen från februari 2024 kommer Gotlands befolkning var i princip oförändrad fram till 2033. Det är en kraftig försämring jämfört med tidigare prognoser som visat på en befolkning på närmare 65 000 invånare om 10 år.

PROGNOS BEFOLKNINGSUTVECKLING 2024-2033

	Utfall 2024	Andel av befolkning, %	Prognos 2033	Andel av befolkning, %
0-19 år	12 433	20,4	11 528	18,9
20-64 år	31 781	52,1	30 968	50,9
65+	16 747	27,5	18 388	30,2
Summa	60 971	100,0	60 884	100,0

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

En av de största utmaningarna framåt är att klara kompetensförsörjningen för offentlig sektor. Idag arbetar cirka 25 % av arbetskraften i välfärden. SKR:s beräkningar visar att med oförändrad personaltäthet skulle kommuner och regioner behöva anställa 54 % av den samlade arbetskraften framåt givet oförändrad personaltäthet och demografiska behov. Det betyder att det inte kommer att vara möjligt att bibehålla dagens personaltäthet för vare sig kommunsektorn, staten eller näringslivet.

Verksamheterna ser redan nu stora svårigheter att hitta ersättare för de medarbetare som går i pension samt ser utmaningar i att rekrytera utifrån förändrade behov. Inom hälso- och sjukvården har tandvården genomgått en bemanningskris under 2024. Antalet anställda tandläkare har nästan halverats. Samtidigt har privata kliniker stängt. För att möta de utmaningar som finns har tandvården på Gotland under året startat ett antal samarbeten med andra tandvårdskliniker i andra län. För att stå sig i den hårda konkurrensen om arbetskraft behöver regionen fortsätta att vara en attraktiv arbetsgivare. Det är centralt både för att nå framtida medarbetare och nya grupper, men också för att nuvarande medarbetare ska utvecklas, vara engagerade och göra ett bra jobb.

BEREDSKAP

Gotlands säkerhetsläge är påverkat av en komplex hotbild, där hybridkrigföring, klimatrisker och hälsohot skapar nya utmaningar. Som en del av Sveriges försvar och Nato:s strategier har Gotland en central roll i att stärka det civila försvaret och krisberedskapen. Gotlands geografiska läge som en ö innebär dock sårbarheter för kritisk infrastruktur som el, vatten och kommunikation, samt för transporter av varor och tjänster. Hybridkrigföring, såsom desinformation, sabotage och kartläggning av infrastruktur, ökar risken för samhällsstörningar. Nya lagkrav, inklusive EU-direktiv som NIS2 och CER, ställer högre

Fördelningen mellan åldersgrupper är problematisk ur ett kompetensförsörjnings- och ekonomiskt perspektiv. Andelen personer över 65 år förväntas öka från 27 % till 30 % medan andelen barn och andelen i arbetsför ålder förväntas minska. Det betyder att det finns ett kostnadstryck till följd av demografiska förändringar som kommer att kräva både tillskott av resurser men också ställa krav på ökad effektivisering. Kompetensförsörjningsutmaningen blir också särskilt tydlig. För att öka skatteunderlaget och klara kompetensförsörjningen behöver fortsatta satsningar göras för att hitta nya arbetssätt och om möjligt öka andelen befolkning i arbetsför ålder.

krav på säkerhet och beredskap. Regionens arbete med robusta och säkra system, förbättrad redundans, kontinuitetshantering och krishanteringsförmåga är centrala för att möta hoten. Att exempelvis sjukvården och vattenförsörjningen på Gotland fungerar även när samhällsstörningar och kris uppstår är viktigt både för de som bor på ön, de som befinner sig på ön och de som ska bistå ön i kris. Samverkan mellan förvaltningar, Länsstyrelsen, Försvarsmakten, näringslivet och invånarna är kommer att bli viktigt för att säkerställa ett resiliert Gotland i en osäker värld.

EKONOMISK PLANERING

Region Gotland har under 2024 liksom alla andra regioner och många kommuner befunnit sig i ett exceptionellt ekonomiskt läge. Det kommer att ske en återhämtning och normalisering under kommande år. Men det finns en del osäkerheter i prognoserna, framförallt i vilken takt arbetade timmar kommer att öka. I resultatplanen framåt finns inte tillräcklig marginal för att återställa den ekonomiska ställningen.

Det finns stora behov av olika typer av satsningar i verksamheterna. Behovet av investeringar är stort vilket även gäller regionens bostadsbolag AB Gotlandshem. Behovet grundar sig på både demografi samt behov av underhåll och utveckling av befintliga lokaler. Resultatnivåerna räcker inte för att finansiera de planerade investeringarna och låneskulden kommer att öka mycket.

Under perioden 2022-2024 har effektiviseringar på totalt 150 mnkr genomförts i verksamheternas budgetar. Genomförandet har koncentrerats kring områdena inköp, bemanning, digitalisering och lokaler. Men även andra besparingar har genomförts för att klara nivån på 150 mnkr. Trots dessa beslutade effektiviseringar är kostnadsnivån framåt för hög i förhållande till intäkterna vilket innebär att ytterligare effektiviseringar behöver genomföras. Hur konjunkturen utvecklar sig och i vilken utsträckning staten skjuter till ytterligare bidrag till kommuner och regioner är avgörande för hur stora effektiviseringar som kommer att krävas framåt.

EKONOMISK PLANERING FÖR PLANPERIODEN 2025-2027

	Utfall 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens nettokostnad, mnkr	-6 994	-6 980	-7 200	-7 543
Skatteintäkter och generella bidrag, mnkr	6 863	7 129	7 409	7 644
Finansnetto, mnkr	-55	-77	-52	-79
Årets resultat, mnkr	-186	72	143	22
Investeringar, mnkr	701	745	895	932
Låneskuld, mnkr	676	1 050	1 450	2 150
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser, %	4,6	6,9	9,9	10,5
Egenfinansiering av totala investeringar, %	77	73	59	41
Resultat i förhållande till skatteintäkter och bidrag, %	-2,7	1,0	1,9	0,3

Resultatnivåerna är lägre än det finansiella målet på 2 % vilket får till följd att kassaflödet inte räcker för att finansiera investeringarna. Därmed ökar låneskulden mycket mot slutet av perioden och andelen investeringar som egenfinansieras minskar.

Foto: Linnea Ronström

Ekonomisk Redovisning

Ekonomisk redovisning är en fördjupad informationsdel kring kommunkoncernen samt Region Gotlands ekonomi. Här presenteras drift- och investeringsredovisning, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och tillhörande noter för Region Gotland. Mer ekonomisk information hittar du i förvaltningsberättelsen.

I november 2023 tog regionfullmäktige beslut om nya riktlinjer för God ekonomisk hushållning. Då fastställdes den långsiktiga målbilden att Region Gotland ska bedriva en verksamhet med god kvalitet, ha en stabil ekonomi och en ekonomisk buffert för oförutsedda händelser. Det beslutades även att Region Gotland ska arbeta med god framförhållning för att anpassa verksamheten till samhällsförändringar och medborgarnas behov.

Driftredovisning

DRIFTBUDGET OCH DRIFTREDOVISNING

Regionfullmäktige fastställer årsbudgeten och tilldelar varje nämnd en budgetram i form av ett nettoanslag. Regionfullmäktige fattar beslut om ombudgetering mellan nämnder som påverkar grunduppdraget, berör frågor av principiell art eller är av särskild vikt. Övriga ombudgeteringar mellan nämnder kan beslutas av regionstyrelsen. Nämnd beslutar om ombudgetering mellan verksamheter. Tilläggsanslag för befintlig verksamhet ska i princip inte förekomma. I undantagsfall kan nämnden begära tilläggsanslag. I ärendet ska framgå hur nämnden har prövat möjligheterna att inom ramen för nämndens totala verksamhet täcka avvikelser. Väsentliga händelser av tillfällig karaktär som inte har kunnat förutses i budgetarbetet, kan motivera att tilläggsanslag medges. En förutsättning är att regionens ekonomi tillåter en utökning. Ett tilläggsanslag gäller alltid bara innevarande år.

Nämnden ska årligen besluta om fördelningen av budgetramen på organisations- eller verksamhetsnivå och har ansvar för att en detaljbudget upprättas. Detaljbudgeten ska fördelas på kostnader och intäkter. Förändrad eller utökad verksamhet hanteras inom nämndens befintliga budgetram eller i ordinarie budgetprocess.

Personalomkostnader i form av sociala avgifter och pensioner redovisas som ett personalomkostnadspålägg i driftredovisningen, PO pålägget uppgår till 42,7 %. Kapitalkostnader består av planerlig avskrivning samt internränta och belastar de verksamheter som nyttjar immateriella och materiella anläggningstillgångar. Internräntan har höjts från 1,0 % till 2,0 % år

2024. Gemensamma kostnader som interndeberas är främst hyreskostnader, måltider, försörjning samt vissa IT kostnader. I driftredovisningen ingår både interna och externa kostnader och intäkter medan det i resultaträkningen endast ingår externa poster. I kolumnerna för intäkter och kostnader i tabellen nedan ingår interna poster och kan därför inte stämmas av mot resultaträkningens rader för verksamhetens intäkter respektive kostnader. Verksamhetens nettoutfall i driftredovisningen motsvarar däremot verksamhetens nettokostnader i resultaträkningen. Poster som finns i resultaträkningen men inte i driftredovisningen är skatteintäkter, generella statsbidrag samt finansiella intäkter och kostnader och eventuellt extraordinära poster. Kommentarer till nämndernas utfall lämnas i förvaltningsberättelsen.

FÖRÄNDRINGAR I BUDGET 2024

Regionfullmäktige har under året inte beslutat om tilläggsanslag på driften till nämnderna. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har beslutat att använda 145 tkr av eget kapital.

NÄMNDERNAS INTÄKTER OCH KOSTNADER 2024, mnkr	Intäkter	Kostnader	Netto	Nettobudget	Nettoavvikelse	Nettokostnader i % av budget	Nettoavvikelse 2023
Regionstyrelse	307	-862	-555	-582	27	95,4	-4
Teknisk nämnd	1 613	-1 861	-248	-249	1	99,6	31
Miljö- och byggnämnd	67	-147	-80	-67	-13	119,4	-6
Barn- och utbildningsnämnd	925	-2 385	-1 460	-1 434	-26	101,8	-39
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	273	-649	-376	-385	9	97,7	0
Socialnämnd	956	-2 669	-1 713	-1 699	-14	100,8	6
Hälso- och sjukvårdsnämnd	869	-3 137	-2 268	-2 161	-107	105,0	-229
Summa	5 010	-11 710	-6 700	-6 577	-123	101,9	-241
Finansförvaltning	11	-305	-294	-213	-81		-57
Summa inklusive finansförvaltning	5 021	-12 015	-6 994	-6 790	-204		-298

NÄMNDERNAS BUDGET 2024, mnkr	Ingående budget	Omdisponering	Tilläggsanslag	Nyttjande av eget kapital	Utgående budget
Regionstyrelse	582				582
Teknisk nämnd	249				249
Miljö- och byggnämnd	67				67
Barn- och utbildningsnämnd	1 434				1 434
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	385			0,15	385
Socialnämnd	1 699				1 699
Hälso- och sjukvårdsnämnd	2 161				2 161
Summa	6 577	0	0	0,15	6 577

**BUDGET OCH UTFALL PER
VERKSAMHET 2024, mnkr**

		Budget intäkter	Bokslut intäkter	Budget kostnader	Bokslut kostnader	Budget netto	Bokslut netto	Netto- avvikelse
1	Politisk verksamhet	8	7	-83	-72	-75	-65	10
11	Nämnd- och styrelseverksamhet	0	0	-30	-24	-30	-24	6
12	Stöd till politiska partier	0	0	-11	-10	-11	-10	1
13	Revision	0	0	-4	-4	-4	-4	0
14	Nämndadministration	0	0	-13	-13	-13	-13	0
15	Övrig politisk verksamhet	8	7	-25	-21	-17	-14	3
2	Infrastruktur, skydd mm	278	295	-592	-621	-314	-326	-12
20	Infrastruktur, skydd mm	17	14	-27	-22	-10	-8	2
21	Fysisk och teknisk planering	43	27	-71	-70	-28	-43	-15
22	Teknisk verksamhet	93	96	-123	-116	-30	-20	10
23	Särskilda uppdrag skattefinansierade	2	2	-15	-15	-13	-13	0
24	Gatu- och Väghållning	41	54	-92	-112	-51	-58	-7
25	Parkverksamhet	37	38	-66	-68	-29	-30	-1
26	Näringslivsfrämjande åtgärder	10	20	-73	-80	-63	-60	3
27	Miljö- och hälsoskydd	19	19	-36	-38	-17	-19	-2
28	Räddningstjänst	13	22	-83	-94	-70	-72	-2
29	Övrig infrastruktur	3	3	-6	-6	-3	-3	0
3	Fritid och kultur	58	71	-228	-241	-170	-170	0
30	Kultur o fritidsverksamhet	0	1	-7	-5	-7	-4	3
31	Kulturverksamhet	36	39	-75	-79	-39	-40	-1
32	Fenomenalen Sience Center	4	4	-4	-4	0	0	0
35	Biblioteksverksamhet	6	7	-34	-36	-28	-29	-1
36	Fritidsverksamhet	9	15	-64	-72	-55	-57	-2
38	Ungdomsverksamhet	1	2	-21	-22	-20	-20	0
39	Kulturskolan	2	3	-23	-23	-21	-20	1
4	Pedagogisk verksamhet	1 160	1 159	-2 901	-2 920	-1 741	-1 761	-20
40	Central administration	3	4	-57	-48	-54	-44	10
41	Förskola	299	305	-686	-688	-387	-383	4
42	Pedagogisk omsorg	0	0	-1	-1	-1	-1	0
43	Fritidshem	107	103	-207	-215	-100	-112	-12
44	Förskoleklass	30	33	-80	-83	-50	-50	0
45	Obligatoriska skolan	479	467	-1 273	-1 289	-794	-822	-28
46	Gymnasieutbildning	172	177	-469	-470	-297	-293	4
47	Vuxenutbildning	38	38	-74	-72	-36	-34	2
48	Uppdragsutbildning	0	0	0	0	0	0	0
49	Folkhögskola	32	32	-54	-54	-22	-22	0
5	Vård och omsorg	983	952	-2 679	-2 664	-1 696	-1 712	-16
51	Gemensamt socialförvaltningen	3	11	-45	-47	-42	-36	6
52	Vård och omsorg enligt socialtjänstlagen	638	671	-1 658	-1 653	-1 020	-982	38
53	Insatser enligt LSS	337	261	-639	-622	-302	-361	-59
54	Individ och familjeomsorg	5	9	-293	-300	-288	-291	-3
55	Handläggning	0	0	-34	-32	-34	-32	2
59	Bostadspolitiska frågor	0	0	-10	-10	-10	-10	0
6	Särskilt riktade insatser	30	35	-60	-62	-30	-27	3
61	Flyktingmottagning	4	9	-3	-6	1	3	2
62	Arbetsmarknadsåtgärder	26	26	-57	-56	-31	-30	1

**BUDGET OCH UTFALL PER
VERKSAMHET 2024, mnkr (FORT.)**

	Budget intäkter	Bokslut intäkter	Budget kostnader	Bokslut kostnader	Budget netto	Bokslut netto	Netto- avvikelse
7 Affärsverksamhet	559	577	-692	-734	-133	-157	-24
71 Näringsliv och bostäder	38	46	-35	-44	3	2	-1
72 Hamnverksamhet	87	97	-94	-105	-7	-8	-1
73 Buss- och biltrafik	26	17	-155	-140	-129	-123	6
74 Vatten och avlopp	273	275	-273	-310	0	-35	-35
75 Avfallshantering	135	142	-135	-135	0	7	7
8 Hälso- och sjukvård	824	869	-2 983	-3 136	-2 159	-2 267	-108
80 Primärvård	191	202	-411	-455	-220	-253	-33
81 Somatisk specialistvård	86	71	-1 090	-1 211	-1 004	-1 140	-136
82 Psykiatrisk vård specialistvård	6	7	-143	-153	-137	-146	-9
83 Tandvård	69	64	-99	-105	-30	-41	-11
84 Övrig hälso- o sjukvård	260	271	-449	-487	-189	-216	-27
85 Medicinsk service	55	60	-271	-330	-216	-270	-54
86 Försörjningsverksamhet	13	18	-197	-202	-184	-184	0
87 Administrativ service	144	176	-323	-193	-179	-17	162
9 Gemensam verksamhet	998	1 045	-1 257	-1 263	-259	-218	41
92 Regiongemensam administration	38	41	-291	-275	-253	-234	19
94 Fastighetsförvaltning	557	584	-563	-581	-6	3	9
97 Försörjningsverksamhet	403	420	-403	-407	0	13	13
Summa nämnderna	4 898	5 010	-11 475	-11 713	-6 577	-6 703	-126
99 Finansförvaltning	20	11	-233	-302	-213	-291	-78
Summa nämnder inklusive finans- förvaltning	4 918	5 021	-11 708	-12 015	-6 790	-6 994	-204

Investerings- och exploateringsredovisning

INVESTERINGSBUDGET OCH INVESTERINGSREDOVISNING

Investeringarna i koncernen uppgick till 880 mnkr (817 mnkr, 2023). Region Gotlands investeringar uppgick till 701 mnkr (667 mnkr, 2023). Inkomster från försäljning av materiella tillgångar uppgick till 13 mnkr för både regionen och koncernen.

Region Gotlands investeringsbudget inklusive kompletteringsbudget och tilläggsanslag var 1 374 mnkr. I investeringsbudgeten ingår infrastrukturinvesteringar i exploateringsområden med 98 mnkr. Under året har tilläggsanslag beviljats med 27 mnkr för investeringar i idrottshall, exploatering och fordon. Budgetavvikelsen var 673 mnkr och innebär att 51 % av budgeten nyttjades. En stor del av den outnyttjade investeringsbudgeten kommer sannolikt att bli kompletteringsbudgeterad till 2025. Under de senaste åren har i genomsnitt 44 % av investeringsbudgeten använts per år och en stor del av budgeten som inte använts har sedan kompletteringsbudgeterats till följande år. Den totala årliga investeringsbudgeten ligger på en för hög nivå för att både klara av att genomföras och finansieras. En hårdare prioritering behöver ske samtidigt som investeringsprojekten behöver fördelas över en längre tidsperiod.

Under året har stora investeringar gjorts i vatten- och avloppsanläggningar med 145 mnkr. Infrastrukturinvesteringar i gator, vägar, parker och hamn uppgår till 116 mnkr. Investeringar i större verksamhetslokaler gjordes med 228 mnkr (särskilt boende i Klintehamn 102 mnkr, nya Alléskolan 28 mnkr, nya Solbergabadet 20 mnkr, akutmottagning Visby lasarett 17 mnkr, Väskinde nya förskola 12 mnkr). Investeringar i maskiner, inventarier, IT och medicinteknik summerade till 121 mnkr.

Större investeringsprojekt med budget över 20 mnkr som har färdigställts under året är nya Alléskolan i Visby, ny modulbyggnad vid Visby lasarett, nya förskolan i Väskinde, ombyggnad av köket i Högbyskolan i Hemse, nytt LSS-boende i på Terra Nova

i Visby, fenderverk i Visby hamn samt renovering av kök vid Terra Nova skolan i Visby.

Stora investeringsprojekt med budget över 50 mnkr som pågår är Visby vattenförsörjning, nya Solbergabadet, särskilt boende i Klintehamn, ny idrottshall i Roma och Kopparsviksbron Visby hamn, överföringsledningar för vatten- och avlopp i Sanda-Västergarn-Tofta.

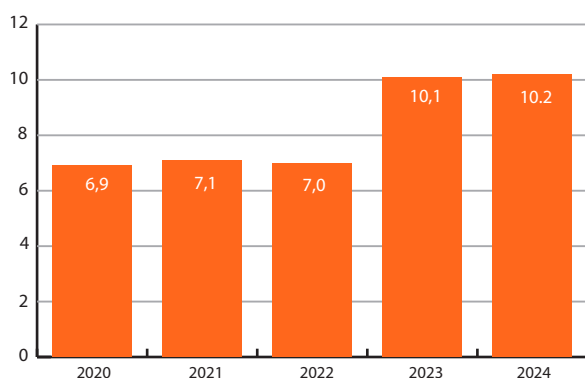
EXPLOATERINGSBUDGET OCH EXPLOATERINGSREDOVISNING

Exploateringsbudgeten uppgår totalt till 104 mnkr. Under året har investeringar gjorts med 5 mnkr i kvarteren Järnvägen och Söpsjudaren i Visby avseende gator, gång- och cykelvägar.

SJÄLVFINANSIERING AV INVESTERINGAR

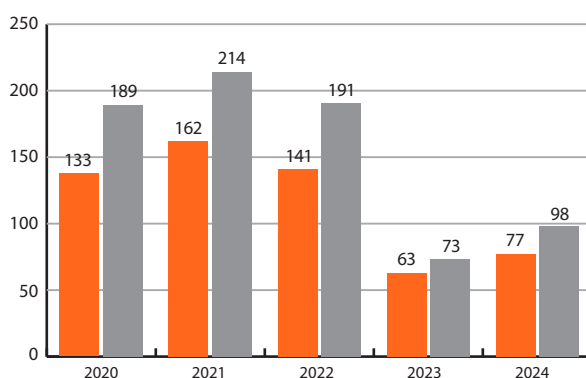
Ett av Region Gotlands finansiella mål är att investeringar i skattefinansierad verksamhet ska vara självfinansierade till 100 % och innebär att kassaflödet från den löpande verksamheten räcker till för att finansiera investeringarna. Det finansiella målet mäts som ett nyckeltal med ett rullande genomsnitt över fem år (de två föregående åren, innevarande år och de följande två åren) och uppgår 2024 till 108 %. De senaste tre åren har självfinansieringsgraden minskat.

Självfinansieringsgraden för endast år 2024 uppgår för skattefinansierade investeringar till 98 % och för samtliga investeringar till 77 %. Det har inneburit att nya lån har tagits upp och att låneskulden ökat med 296 mnkr. Att andelen självfinansiering är hög och stabil är långsiktigt viktigt för Region Gotlands ekonomi. En självfinansiering som uppgår till minst 100 % stärker den ekonomiska ställningen.

INVESTERINGSVOLYM 2020-2024, %

Investeringsvolym kan mätas som investeringsutgifternas andel av skatteintäkter, utjämning och generella bidrag. Andelen har legat kring 7 % under 2020-2022 men har från 2023 ökat till 10 %.

SJÄLVFINANSIERING AV INVESTERINGAR 2020-2024, %

En självfinansieringsgrad på 100 % innebär att kassaflödet från den löpande verksamheten är lika stort som investeringsutgifterna. Under perioden har målet att självfinansiera investeringar i skattefinansierad verksamhet uppnåtts under 2020-2022 och beror på goda resultatnivåer i kombination med att investeringarna inte varit så höga. Under 2023 och 2024 har självfinansieringsgraden legat under 100 % och beror på höga investeringsutgifter och för svaga resultat.

- Självfinansiering av investeringar i skattefinansierad verksamhet
- Självfinansiering av samtliga investeringar

EKONOMISK REDOVISNING

NETTOINVESTERING PER HUVUDVERKSAMHET 2024, mnkr	2024	2023	2022	2021	2020	Summa	Andel av summa %
Infrastruktur, skydd, hamn m m	116	127	82	69	94	488	19%
Fritid och kultur	37	24	13	29	3	106	4%
Pedagogisk verksamhet	110	174	94	77	75	530	20%
Vård och omsorg	117	34	28	63	15	257	10%
Avgiftsfinansierad verksamhet; vatten och avlopp samt avfall	150	90	115	103	116	574	22%
Hälso- och sjukvård	115	155	76	52	50	448	17%
Gemensam verksamhet	56	63	30	31	35	215	8%
Summa	701	667	438	424	388	2 618	100%

Under de senaste fem åren har hamninvesteringar, investeringar inom skolan och VA-investeringar dominerat regionens investeringsverksamhet. 27 % av investeringsvolymen har varit vatten och avlopp samt avfall, 20 % har avsett utbildningsområdet och 19 % har avsett infrastruktur och hamn.

INVESTERINGAR INKLUSIVE EXPLOATERINGAR PER NÄMND 2024, mnkr	Budget 2024	varav tilläggsanslag	Utfall 2024
Regionstyrelsen/Regionstyrelseförvaltningen	77	13	27
Regionstyrelsen/Räddningstjänst	11		9
Miljö- och byggnämnden	101		2
Tekniska nämnden	1 014	14	596
varav vatten och avlopp samt avfall	205		150
varav andra nämnder	466		310
Barn- och utbildningsnämnden	57		21
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	17		7
Socialnämnden	7		2
Hälso- och sjukvårdsnämnden	96		38
Summa	1 380	27	702
varav exploatering anläggningstillgångar	98		4
varav exploatering omsättningstillgångar	6		1

Den totala budgeten för investeringar och exploatering uppgår till 1 443 mnkr varav 79 mnkr avser exploateringsverksamhet. Tekniska nämnden har cirka 75 % av den totala budgeten. Investeringsutgifterna blev 668 mnkr. Investeringar i vatten- och avlopp och avfall utgjorde 13 % av årets investeringar.

FÄRDIGSTÄLLDA OCH PÅGÅENDE STÖRRE INVESTERINGAR 2024 MED TOTAL BUDGET ÖVER 20 mnkr, mnkr

	TOTALUTGIFT			VARAV ÅRETS INVESTERINGAR		
	Total budget	Ack. utfall	Avvikelse	Budget	Utfall	Avvikelse
Färdigställda investeringar						
Med totalbudget minst 20 mnkr						
Terra Nova, LSS-boende	30	30	0	7	7	0
Högbyskolan, ombyggnad skolkök	41	38	3	9	6	3
Väskinde ny förskola	51	51	0	12	12	0
Terra Nova-skolan, renovering kök	27	24	3	18	15	3
Nya Alléskolan	137	121	16	43	28	15
Visby lasarett, modulbyggnad	85	81	4	0	3	-3
Visby hamn, ombyggnad fender	33	16	17	27	11	16
Summa färdigställda investeringar	404	361	43	116	82	34
Pågående investeringar						
Med totalbudget minst 20 mnkr						
Visby vattenförsörjning	400	18	382	22	12	10
Färösunds avloppsreningsverk	33	4	29	5	4	1
Klintehamn avloppsreningsverk	29	10	19	15	6	9
Anslutning flygplatsen	21	8	13	18	6	12
Kopparsviksbron	60	23	37	28	22	6
Visby lasarett, lågspänningsställverk	21	2	19	18	1	17
Klintehamn, nybyggnad SÄBO	178	107	71	113	102	11
Solbergabadet nybyggnad	364	27	337	66	20	46
Visby lasarett, ombyggnad akutmottagning	33	20	13	30	17	13
Roma, ny idrottshall	62	2	60	62	1	61
Korpen 5, hus 4, renovering tak	5	1	4	5	1	4
Visby lasarett, nytt kallelesingsnalsystem	33	22	11	23	12	11
Överföringsledning Västergarn-Tofta	66	53	13	28	48	-20
Överföringsledning Sanda-Västergarn	53	49	4	5	1	4
Summa pågående investeringar	1 358	346	1 012	438	253	185

Resultaträkning *mnkr*

		REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
Verksamhetens intäkter	not 1, 8, 29	1 770	1 815	2 349	2 386
Verksamhetens kostnader	not 2, 8, 29	-8 378	-8 007	-8 800	-8 443
Avskrivningar	not 3	-386	-354	-556	-447
Verksamhetens nettokostnader		-6 994	-6 546	-7 007	-6 504
Skatteintäkter	not 4	4 806	4 696	4 806	4 696
Generella statsbidrag och utjämning	not 5	2 057	1 924	2 057	1 924
Verksamhetens resultat		-131	74	-144	116
Finansiella intäkter	not 6, 8	132	66	134	68
Finansiella kostnader	not 7, 8	-187	-144	-218	-168
Resultat efter finansiella poster		-186	-4	-228	16
Extraordinära poster		0	0	0	0
Årets resultat	not 20	-186	-4	-228	16

Kassaflödesanalys *mnkr*

		REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat	not 20	-186	-4	-228	16
<i>Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster</i>					
Avskrivningar	not 3	386	354	556	447
Avsättningar	not 22, 23	343	227	331	231
Realisationsvinster		-13	-85	-13	-89
Realisationsförluster, utrangering		11	2	13	2
Rättelse av fel redovisat mot eget kapital	not 20	0	-74	0	-74
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		541	420	659	533
Förändring av förråd och exploateringsstillgångar (ökn -, minskn +)	not 15, 16	2	-7	1	-4
Förändring av kortfristiga fordringar och placeringar (ökn -, minskn +)	not 17, 18	-126	-144	-186	-66
Förändring av kortfristiga skulder (ökn +, minskn -)	not 25	22	-7	5	-66
Kassaflöde från den löpande verksamheten		439	262	479	397
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i materiella och immateriella anläggningstillgångar		-701	-667	-880	-817
Investering i finansiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	not 9	13	86	13	91
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Finansiell leasing anläggningstillgångar		-31	-396	-31	-396
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-719	-977	-898	-1 122
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Förändring av långfristiga fordringar (ökn -, minskn +)	not 13	-6	-7	-7	-8
Förändring av långfristiga skulder (ökn +, minskn -)	not 24	290	426	477	444
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		284	419	470	436
Årets kassaflöde	not 19	4	-296	51	-289

Balansräkning *mnkr*

		REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	not 10	3	4	3	4
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar	not 11	5 371	5 089	7 788	7 503
Maskiner och inventarier	not 12	482	427	521	462
Övriga materiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Finansiella anläggningstillgångar	not 13	128	122	92	85
Summa anläggningstillgångar		5 984	5 642	8 404	8 054
Bidrag till statlig infrastruktur	not 14	11	12	11	12
Omsättningstillgångar					
Förråd	not 15	37	36	55	53
Exploateringstillgångar	not 16	6	9	6	9
Kortfristiga fordringar	not 17	819	853	986	960
Kortfristiga placeringar	not 18	818	658	818	658
Kassa och bank	not 19	12	8	189	138
Summa omsättningstillgångar		1 692	1 564	2 054	1 818
SUMMA TILLGÅNGAR		7 687	7 218	10 469	9 884

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Eget kapital					
Eget kapital vid årets början	not 20	2 796	2 800	3 691	3 601
- varav resultatutjämningsreserv		364	364	364	364
Årets resultat	not 20	-186	-4	-228	16
Eget kapital vid årets slut	not 21	2 610	2 796	3 463	3 691
- varav resultatutjämningsreserv		161	364	161	364
Avsättningar					
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	not 22	1 863	1 517	1 893	1 545
Andra avsättningar	not 23	162	165	291	308
Summa avsättningar		2 025	1 682	2 184	1 853
Skulder					
Långfristiga skulder	not 24	1 716	1 426	3 337	2 860
Kortfristiga skulder	not 25	1 336	1 314	1 485	1 480
Summa skulder		3 052	2 740	4 822	4 340
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		7 687	7 218	10 469	9 884

PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER

Panter och därmed jämförliga säkerheter		0	0	0	0
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	not 27	2 254	2 202	2 254	2 202
Borgensförbindelser	not 26, 29	1 373	1 273	1 373	1 273
Operationella leasingavtal, ej uppsägningsbara	not 28	332	360	335	365

Jämförelsetal för 2023 har ändrats så att operationell leasing omfattar även hyreskontrakt för lokaler, klassificerade som operationella.

Noter

	REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
NOT 1 – VERKSAMHETENS INTÄKTER, MNKR				
Försäljning varor och tjänster	126	137	87	490
Avgifter och taxor	678	649	873	852
Hyror och arrenden	145	138	559	138
Driftbidrag från staten	689	683	689	683
Övriga bidrag och ersättningar	36	21	36	21
Reavinster	13	85	13	89
Exploateringsintäkter	0	8	0	8
Övriga intäkter	83	94	92	105
Summa verksamhetens intäkter	1 770	1 815	2 349	2 386

Bidrag och ersättningar från staten utgör 39% av verksamhetens intäkter (38%, 2023)

Bidrag som avser flera redovisningsperioder intäktsredovisas i de perioder som bidraget avser.

Statsbidraget för läkemedel redovisas bland verksamhetens intäkter då det är en kostnadsersättning för de läkemedel som ingår i läkemedelsförmånen. Statsbidraget för läkemedelsförmånen uppgår till 250 mnkr (234 mnkr, 2023)

NOT 2 – VERKSAMHETENS KOSTNADER, MNKR				
Material, inventarier	-121	-128	-168	-205
Bidrag, transfereringar	-220	-211	-220	-211
Köp av huvudverksamhet	-1 431	-1 383	-1 471	-1 432
Konsulter	-75	-74	-96	-81
Tillfälligt inhyrd personal	-127	-196	-127	-196
Löner och sociala avgifter	-4 140	-3 954	-4 263	-4 066
Pensioner, löneskatt	-719	-576	-731	-583
Lokal- och fastighetskostnader	-218	-231	-411	-236
Bränsle och energi	-102	-97	-105	-99
Förbrukningsmaterial	-605	-590	-607	-591
Transporter och resor	-172	-170	-178	-175
Övriga köpta tjänster	-216	-188	-218	-190
Reaförlust, utrangering tillgångar	-11	-2	-13	-2
Exploateringsutgifter	0	0	0	0
Övriga verksamhetskostnader	-221	-207	-189	-376
Skatt i bolagen	0	0	-3	0
Summa verksamhetens kostnader	-8 378	-8 007	-8 800	-8 443

Rättelse av fel avseende finansiell leasing av byggnader har medfört att jämförelsetal för 2023 omräknats.

	REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
NOT 3 - AVSKRIVNINGAR, MNKR				
Avskrivningar immateriella tillgångar	-2	-2	-2	-2
Avskrivningar byggnader, tekniska anläggningar	-262	-237	-331	-303
Avskrivningar fin.lease byggnader	-24	-23	-24	-23
Avskrivning maskiner och inventarier	-86	-85	-125	-122
Avskrivningar fin.lease fordon	-12	-7	-12	-7
Nedskrivning av anläggningstillgångar	0	0	-70	-15
Återföring nedskrivning av anläggningstillgångar	0	0	8	25
Summa avskrivningar	-386	-354	-556	-447

Värdeprövning har gjorts för samtliga fastigheter som ägs av AB Gotlandshem. Detta har lett till att nedskrivningar sker på vissa fastigheter på grund av att bedömt värde understigit bokfört värde. Medan för andra fastigheter har det istället medfört vissa värdeökningar genom återföringar av tidigare års nedskrivningar.

Bedömt värde på Gotlandshems fastighetsbestånd har minskat i jämförelse med föregående år.

För att bedöma nedskrivningsbehov beräknar Gotlandshem ett återvinningsvärde baserat på nettoförsäljningsvärde.

Nettoförsäljningsvärdet för byggnader/mark har beräknats via en intern värderingsmodell med beräkning av objektets avkastningsvärde baserat på kassaflödesanalys med marknadsanpassade parametrar.

Rättelse av fel avseende finansiell leasing av byggnader har medfört att jämförelsetal för 2023 omräknats.

NOT 4 - SKATTEINTÄKTER, MNKR				
Kommunalskatt, preliminär	4 812	4 594	4 812	4 594
Slutavräkning	-24	26	-24	26
Prognos slutavräkning	18	76	18	76
Summa skatteintäkter	4 806	4 696	4 806	4 696

NOT 5 - STATSBIIDRAG OCH UTJÄMNING, MNKR				
Inkomstutjämnning	1 367	1 361	1 367	1 361
Strukturbidrag	168	168	168	168
LSS-utjämnning	-2	1	-2	1
Fastighetsavgift	217	197	217	197
Generella statsbidrag	62	38	62	38
Kostnadsutjämnning	14	-10	14	-10
Regleringsavgift/-bidrag	231	169	231	169
Summa statsbidrag och utjämnning	2 057	1 924	2 057	1 924

NOT 6 - FINANSIELLA INTÄKTER, MNKR				
Utdelning aktier och andelar	0	0	0	0
Ränteintäkter	4	6	10	11
Vinst avyttr finansiella tillgångar	75	7	75	7
Orealiserade vinster värdepapper	47	49	47	49
Övriga finansiella intäkter	6	4	2	1
Summa finansiella intäkter	132	66	134	68

	REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
NOT 7 - FINANSIELLA KOSTNADER, MNKR				
Räntekostnad långfristiga lån	-10	-8	-33	-26
Räntekostnad finansiell leasing	-22	-20	-22	-20
Räntekostnad kortfristiga lån	-1	-4	-9	-10
Räntekostnad pensioner	-137	-109	-137	-109
Förlust avyttr finansiella tillgångar	-9	0	-9	0
Orealiserade förluster värdepapper	-5	-1	-5	-1
Övriga finansiella kostnader	-3	-2	-3	-2
Summa finansiella kostnader	-187	-144	-218	-168

Rättelse av fel avseende finansiell leasing av byggnader har medfört att jämförelsetal för 2023 omräknats.

NOT 8 - JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER, MNKR				
Reavinster	13	85	13	89
Exploateringsintäkter	0	8	0	8
Orealiserade vinster värdepapper	47	49	47	49
Realiserade vinster värdepapper	75	7	75	7
Summa jämförelsestörande intäkter	135	149	135	153
Reaförluster, utrangering anläggningstillgångar	-11	-2	-13	-2
Avsättning pensioner, effekt hög inflation	-292	-160	-292	-160
Orealiserade förluster värdepapper	-5	-1	-5	-1
Realiserade förluster värdepapper	-9	0	-9	0
Summa jämförelsestörande kostnader	-317	-163	-319	-163
Summa jämförelsestörande poster	-182	-14	-184	-10

NOT 9 - FÖRSÄLJNING AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR, MNKR				
Fastigheter och mark, maskiner och inventarier	13	86	13	91
Summa	13	86	13	91

NOT 10 - IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR, MNKR				
Redovisat värde vid årets början	4	4	4	4
Justeringspost/omklassificering	0	0	0	0
Årets avskrivningar	-2	-2	-2	-2
Årets investeringar	1	2	1	2
Årets avyttringar, utrangeringar och nedskrivningar	0	0	0	0
Redovisat värde vid årets slut	3	4	3	4
Anskaffningsvärde	105	104	105	104
Ackumulerade avskrivningar	-102	-100	-102	-100
Redovisat värde vid årets slut	3	4	3	4
IT-system				
- varav externt förvärvade	3	4	3	4
- varav internt upparbetade	0	0	0	0
Avskrivningstider	3-5 år	3-5 år	3-5 år	3-5 år

Linjär avskrivning tillämpas. Gräns för investering är ett prisbasbelopp och nyttjandeperiod minst 3 år.

För mer information om värdering och nyttjandeperioder se not 32 redovisningsprinciper.

	REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
NOT 11 - MARK, BYGGNADER OCH TEKNISKA ANLÄGGNINGAR, MNKR				
Redovisat värde vid årets början	5 089	4 417	7 503	6 776
Justeringspost/omklassificering	0	0	10	-3
Årets avskrivningar	-262	-237	-361	-333
Årets avskrivningar finansiell leasing byggnader	-24	-23	-24	-23
Årets investeringar	579	559	732	704
Finansiell lease byggnader, anskaffning	0	376	0	376
Årets avyttringar, utrangeringar och nedskrivningar	-11	-3	-72	6
Redovisat värde vid årets slut	5 371	5 089	7 788	7 503
Anskaffningsvärde	9 168	8 600	13 256	12 596
Akkumulerade avskrivningar	-3 797	-3 511	-5 478	-5 093
Redovisat värde vid årets slut	5 371	5 089	7 778	7 503
varav				
Markreserv	95	95	190	190
Verksamhetsfastigheter	2 399	2 193	2 425	2 225
Verksamhetsfastigheter finansiell leasing	329	353	329	353
Fastigheter affärsverksamhet	2 129	2 070	3 800	3 775
Publika fastigheter	396	361	995	916
Fastigheter annan verksamhet	23	17	49	44
Summa	5 371	5 089	7 788	7 503
Avskrivningstider, år	10-60 år	10-60 år	10-60 år	10-60 år
Genomsnittlig avskrivningstid, år	34,6	35,9	36,2	37,3

Linjär avskrivning tillämpas. Gräns för investering är ett prisbasbelopp och nyttjandeperiod minst 3 år.

Ränteutgifter aktiveras inte. För mer information om värdering och nyttjandeperioder se not 32 redovisningsprinciper.

Rättelse av fel avseende finansiell leasing av byggnader har medfört att jämförelsetal för 2023 omräknats.

NOT 12 - MASKINER OCH INVENTARIER, MNKR				
Redovisat värde vid årets början	427	392	462	426
Justeringspost/omklassificering pågående	0	0	12	3
Årets avskrivningar	-85	-84	-92	-92
Årets avskrivningar finansiell leasing lös egendom	-12	-7	-12	-7
Årets investeringar	121	106	126	111
Finansiell leasing lös egendom, anskaffning	31	20	31	20
Årets avyttringar, utrangeringar och nedskrivningar	0	0	-5	1
Redovisat värde vid årets slut	482	427	521	462
Anskaffningsvärde	1 774	1 622	1 904	1 741
Akkumulerade avskrivningar	-1 292	-1 195	-1 383	-1 279
Redovisat värde vid årets slut	482	427	521	462
varav				
Maskiner	32	35	32	35
Inventarier	329	306	368	341
Transportmedel och speciella anläggningar	62	46	62	46
Finansiell leasing lös egendom	59	40	59	40
Summa	482	427	521	462
Avskrivningstider	3-20 år	3-20 år	3-20 år	3-20 år
Genomsnittlig avskrivningstid, år	20,9	19,3	20,7	18,9

Linjär avskrivning tillämpas. Gräns för investering är ett prisbasbelopp och nyttjandeperiod minst 3 år.

Ränteutgifter aktiveras inte. För mer information om värdering och nyttjandeperioder se not 32 redovisningsprinciper.

NOT 13 - FINANSIELLA ANLÄGGNINGS-TILLGÅNGAR, MNKR				
Aktier i koncernföretag	53	54	1	2
Utlämnade lån	7	7	7	7
Långfristig skattefordran	0	0	0	0
Övrigt	68	61	84	76
Summa	128	122	92	85

NOT 14 - BIDRAG STATLIG INFRASTRUKTUR, MNKR				
Bidrag till cirkulationsplats väg 142 Visbyleden	11	12	11	12

Regionen har genom avtal med trafikverket finansierat en ny cirkulationsplats på statlig väg.

Bidraget upplöses på 25 år.

	REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
NOT 15 - FÖRRÅD, MNKR				
<i>Inventerat värde</i>				
Hjälpmedelscentral	28	26	28	26
Varuförsörjning	8	9	8	9
Teknikförvaltningens förråd	1	1	1	1
Förråd bolagen	0	0	18	17
Summa	37	36	55	53

NOT 16 - EXPLOATERINGSTILLGÅNGAR, MNKR				
Redovisat värde vid årets början	9	9	9	9
Omklassificering/justering	0	0	0	0
Årets exploateringsutgifter	1	0	1	0
Försäljning/avyttring	-4	0	-4	0
Redovisat värde vid årets slut	6	9	6	9

NOT 17 - KORTFRISTIGA FORDRINGAR, MNKR				
Statsbidragsfordringar	9	9	9	9
Kommunalskattefordringar	259	225	259	225
Kundfordringar	132	130	169	134
Interimsfordringar	311	426	436	523
Mervärdesskatt	103	57	104	59
Övrigt	5	6	9	10
Summa	819	853	986	960

NOT 18 - KORTFRISTIGA PLACERINGAR, MNKR				
<i>Pensionsmedel</i>				
Aktiefonder	627	421	627	421
Räntefonder	184	231	184	231
Obligationer	7	6	7	6
Summa	818	658	818	658

Värdering enligt verkligt värde baserat på respektive instruments marknadsvärde på balansdagen.

NOT 19 - KASSA OCH BANK, MNKR				
Kassa	0	0	0	0
Bank	12	8	189	138
Summa	12	8	189	138

Regionen har en kontokredit i bank på 300 mnkr som var utnyttjad med 121 mnkr vid bokslutstillfället.

NOT 20 - FÖRÄNDRING EGET KAPITAL, MNKR

REGION GOTLAND	Årets resultat	Resultat- utjämningsreserv	Övrigt eget kapital	Summa eget kapital
Utgående balans enligt 2023 års årsredovisning	-2	364	2 510	2 872
Rättelse av fel				
- Finansiell leasing av byggnader	-2		-74	-76
Ingående balans 2024 efter rättelse	-4	364	2 436	2 796
KOMMUNKONCERNEN				
Utgående balans enligt 2023 års årsredovisning	23	364	3 385	3 772
Rättelse av fel Region Gotland				
- Finansiell leasing av byggnader	-2		-74	-76
Rättelse av fel Gotlands Energi AB				
- Nedskrivning förlustkontrakt bilateral elhandel	-6			-6
- Minskad uppskjuten skatt överavskrivningar	1			1
Ingående balans 2024 efter rättelse	16	364	3 311	3 691

Region Gotland har börjat redovisa finansiell leasing för inhyrda lokaler från 2024. Det har fått stor påverkan på balansomslutningen.

En effekt av den ändrade redovisningen är att rättelse av fel för händelser fram till och med 2023 har minskat eget kapital med 76 mnkr år 2023.

Efter att årsredovisning 2023 behandlats av regionstyrelsen har Gotlands Energi AB gjort ändringar i sin årsredovisning 2023.

Gotlands Energi AB har redovisat kostnader för förlustkontrakt för elhandel med effekt att koncernens resultat 2023 minskar med 6 mnkr.

Bolaget har även redovisat lägre kostnader för uppskjuten skatt på överavskrivningar med effekt att koncernens resultat 2023 ökar med 1 mnkr.

Jämförelsetal för 2023 har omräknats balans- och resultaträkning.

	REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
NOT 21 - EGET KAPITAL, MNKR				
Ingående eget kapital	2 796	2 800	3 691	3 675
- varav rättelse av fel finansiell leasing byggnader	0	-74	0	-74
Årets resultat	-186	-4	-228	16
- varav rättelse av fel finansiell leasing byggnader, förlustkontrakt elhandel	0	-2	0	-7
Utgående eget kapital	2 610	2 796	3 463	3 691
- varav resultatutjämningsreserv	161	364	161	364
- varav vatten- och avloppsverksamhet	25	4	25	4
- varav avfallsverksamhet	1	0	1	0
- varav pensionsreserv	61	61	61	61

I balanskravsutredning 2005 respektive 2007 avsattes totalt 60,9 mnkr som en pensionsreserv inom det egna kapitalet.

Avsikten är att använda reserveringarna för att matcha motsvarande framtida kostnader.

NOT 22 - AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER, MNKR

Avsättningar för pensioner exkl ÖK-SAP

Ingående avsättning	1 221	1 038	1 246	1 059
Nya förpliktelser under året	316	216	319	221
varav				
Nyintjänad pension	195	114	196	115
Ränte- och basbeloppsuppräknig	122	97	125	100
Ändring försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
Övrig post	-1	5	-1	5
Årets utbetalningar	-38	-33	-39	-34
Utgående avsättning pensioner exkl ÖK-SAP	1 499	1 221	1 526	1 246
Löneskatt	364	296	367	299
Utgående avsättning pensioner exkl ÖK-SAP inkl löneskatt	1 863	1 517	1 893	1 545
varav				
Pensionsbehållning	1	1		
Förmånsbestämd pension	1 750	1 408		
Särskild avtalspension	23	22		
Pension till efterlevande	7	8		
Ålderspension	43	40		
Visstidspension	0	0		
Individuell pensionsrätt 2022	39	38		
Summa	1 863	1 517		
Antal visstidsförordnanden				
Förtroendevalda	1	1		
Tjänstepersoner	0	0		
Utnedningsgrad, %	98	98		

Ej utlösta visstidspensioner för förtroendevalda har upptagits i ansvarsförbindelsen.

	REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
NOT 23 - ANDRA AVSÄTTNINGAR, MNKR				
Deponier, marksanering, återställning mark				
Ingående avsättning	165	166	165	166
Nya avsättningar	3	3	3	3
Övriga förändringar	0	6	0	6
lanspråktaga avsättningar	-6	-10	-6	-10
Utgående avsättning deponier	162	165	162	165
Uppskjuten skatt	0	0	129	143
Summa	162	165	291	308

Avsättningen för deponier beräknas tas i anspråk i samband med att efterbehandlingsåtgärder utförs under en kommande tioårsperiod.

Avsättning för återställning av mark tas i anspråk om tre år.

Ytterligare information om osäkerheter och värdering finns i not 32 redovisningsprinciper.

NOT 24 - LÅNGFRISTIGA SKULDER, MNKR				
Lån i banker och kreditinstitut	676	375	1 996	1 585
Långfristig leasingsskuld	427	456	427	456
Förutbetalda investeringsbidrag	170	167	170	167
Förutbetalda intäkter VA	340	325	340	325
Investeringsfond VA	8	9	8	9
Övriga långfristiga skulder	95	94	396	318
Summa	1 716	1 426	3 337	2 860

Offentliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter överstigande ett prisbasbelopp redovisas som förutbetalda intäkt bland långfristiga skulder och intäktsförs över en tidsperiod som motsvarar genomsnittlig nyttjandeperiod för den/de anläggningstillgångarna de avser finansiera.

Inga emissions- eller transaktionskostnader har förekommit för upptagande av lån.

Långfristig leasingsskuld avser finansiell leasing av byggnader och fordon.

Region Gotland har börjat redovisa finansiell leasing för inhyrda lokaler från 2024.

Rättelse av fel avseende finansiell leasing av byggnader har medfört att jämförelsetal för 2023 omräknats.

Lån i banker och kreditinstitut

Genomsnittlig ränta inkl ränteswappar, %	2,31	2,23
Genomsnittlig ränta exkl ränteswappar, %	2,91	3,75
Genomsnittlig räntebindningstid, år	2,99	3,99
Genomsnittlig räntebindningstid exklusive derivat, år	0,19	0,20
Genomsnittlig kapitalbindningstid, år	1,91	2,12
Lån som förfaller inom		
1 år, %	30	34
2 år, %	26	13
3 år, %	29	26
4 år, %	15	27
5 år, %	0	0

Ränteswappar

Säkrad låneskuld, mnkr	630	310
Marknadsvärde ränteswappar, mnkr	13	14

Den säkrade posten uppgår till nominellt 676 mnkr där samtliga lån löper med Stibor 3M som räntebas.

Säkringsinstrumentet utgörs av ränteswappar om nominellt 630 mnkr som säkrar 630 mnkr av säkrad post genom att regionen byter rörlig ränta mot fast.

I ränteswapparna erhåller regionen Stibor 3M vilket neutraliserar marknadsränteförändringarnas påverkan på 630 Mkr av den säkrade posten. Maximal avvikelse i tid mellan räntebetalningarna på betalad respektive erhållen Stibor 3M är 45 dagar. Refinansieras lånen, swapparna förfaller, förlängs eller nya swappar ingås görs en ny säkringsdokumentation och en ny effektivitetsbedömning genomförs.

Den säkrade posten förväntas förlängas så att den fortlever under säkringsinstrumentets löptid.

Vid balansdagen 2024-12-31 bedöms effektiviteten enligt ovanstående uppfyllt.

Totala räntekostnader för låneskulden inklusive räntederivat var 10 mnkr och exklusive räntederivat 18 mnkr.

Marknadsvärdet visar det belopp som skulle betalas/erhållas om swapavtalen skulle upphöra på bokslutsdagen.

	REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
NOT 25 - KORTFRISTIGA SKULDER, MNKR				
Leverantörsskulder	421	450	459	489
Semesterlöneskuld	265	269	272	271
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	401	397	474	488
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	0	5	0	5
Kortfristig skuld finansiell leasing	39	13	39	13
Kontokredit i bank	121	91	121	91
Personalens skatter	69	69	71	70
Redovisad moms	14	13	17	15
Övrigt	6	7	32	38
Summa	1 336	1 314	1 485	1 480

NOT 26 - BORGENSFÖRBINDELSER, MNKR				
Regionens egna och närstående företag	1 366	1 266	1 366	1 266
Övriga	7	7	7	7
Summa	1 373	1 273	1 373	1 273

Huvuddelen av borgensförbindelsen avser det kommunala bostadsbolaget AB Gotlandshem.

Risken att behöva infria borgensförbindelser i regionens egna bolag bedöms vara liten.

Region Gotland har i maj 1994 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner och regioner som per 2024-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomiska förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnda borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Region Gotlands ansvar enligt ovan nämnda borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-12-31 uppgick Kommuninvest i Sveriges AB:s totala förpliktelser till 601.096 mnkr och totala tillgångar till 603.917 mnkr.

Regionens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 2.306 mnkr och andelen av de totala tillgångarna till 2.284 mnkr.

NOT 27 - PENSIONSFRÖPLIKTELSE, MNKR				
Ingående ansvarsförbindelse	1 772	1 741	1 772	1 741
Ränte- och basbeloppsuppräknig	150	145	150	145
Ändring försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
Utbetalningar	-129	-117	-129	-117
Övrig post	21	3	21	3
Summa pensionsförpliktelse	1 814	1 772	1 814	1 772
Löneskatt	440	430	440	430
Utgående ansvarsförbindelse	2 254	2 202	2 254	2 202

I pensionsförpliktelsen ingår ej utlösta visstidspensioner för förtroendevalda.

Pensionsförpliktelsen är värderad enligt riktlinjerna för pensionsskuld (RIPS21).

En sänkt diskonteringsränta med 0,5 procentenheter skulle innebära att förpliktelsen skulle öka med ca 6-7 %.

Ökad livslängd i dödlighetsantagandena med 1 år skulle innebära att förpliktelsen skulle öka med cirka 4-5 %.

	REGIONEN 2024	REGIONEN 2023	KONCERNEN 2024	KONCERNEN 2023
NOT 28 - LEASING, MNKR				
<i>Fastigheter/byggnader</i>				
<i>Nuvärde minimileaseavgifter</i>				
Inom ett år	26	25	26	25
Senare än ett år men inom fem år	105	105	105	105
Senare än fem år	188	214	188	214
Summa	319	344	319	344
<i>Maskiner och inventarer</i>				
<i>Nuvärde minimileaseavgifter</i>				
Inom ett år	15	13	15	13
Senare än ett år men inom fem år	45	27	45	27
Senare än fem år	0	0	0	0
Summa	60	40	60	40
<i>Operationella leasingavtal, ej uppsägningsbara</i>				
<i>Fastigheter/byggnader</i>				
<i>Minimileaseavgifter</i>				
Inom ett år	26	25	26	25
Senare än ett år men inom fem år	105	105	105	105
Senare än fem år	188	214	188	214
Summa	319	344	319	344
<i>Maskiner och inventarer</i>				
<i>Minimileaseavgifter</i>				
Inom ett år	9	11	12	13
Senare än ett år men inom fem år	4	5	4	8
Senare än fem år	0	0	0	0
Summa	13	16	16	21

Samtliga leasingavtal är externa.

NOT 29 – KONCERNINTERNA MELLANHAVANDEN

Bidrag, tillskott och utdelningar, mnkr	Ägd andel	Ägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning			
		Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Givna	Mottagna		
Region Gotland									
AB Gotlandshem	100%								
Gotlands Energi AB	25%								
Summa		0	0	0	0	0	0		
Kostnader, intäkter, fordringar och skulder, mnkr	Ägd andel	Försäljning		Lån		Räntor o borgensavg		Borgen	
		Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare	Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare
Region Gotland		38	36			4		1 320	
AB Gotlandshem	100%	14	46				4		1 320
Gotlands Energi AB	25%	31	1						
Summa		83	83	0	0	4	4	1 320	1 320

NOT 30 - RÄKENSKAPSREVISION

Kostnaderna för räkenskapsrevision 2024 uppgår till 0,6 mnkr (0,6 mnkr, 2023)

NOT 31 - UPPRÄTTADE SÄRREDOVISNINGAR

Särredovisning har upprättats för vatten- och avloppsverksamheten samt avfallsverksamheten.

Särredovisningen finns tillgänglig på www.gotland.se/arsredovisning

NOT 32 - REDOVISNINGSPRINCIPER

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). I detta avsnitt kommenteras hur vissa av de rekommendationer som har stor betydelse för redovisning av resultat och ekonomisk ställning tillämpas.

Rättelse av fel

Under 2024 har en klassificering av hyresavtal för inhyrda lokaler genomförts och resultaterat i att flera hyresavtal klassificerats som finansiella. Det har påverkat balansomslutningen då ingående balanser på tillgångssidan ökat med 353 mnkr och på skuldsidan ökat med 429 mnkr, mellanskillnaden har redovisats som rättelse av fel mot ingående eget kapital. Jämförelsetal för 2023 har omräknats i balans- och resultaträkningarna samt i kassaflödesanalysen. Även nyckeltal för 2023 har omräknats. En rättelse av fel avseende förlustkontrakt i Gotlands Energi AB har gjorts i redovisningen 2023 efter att regionstyrelsen behandlat Årsredovisning 2023 för Region Gotland. Rättelsen i de sammanställda räkenskaperna innebär att kostnaderna i resultaträkningen blivit 5 mnkr högre och att resultatet blivit 5 mnkr lägre 2023. Balansomslutningen har inte påverkats men jämförelsetalen för eget kapital, avsättningar och kortfristiga skulder har räknats om. Rättelserna av fel framgår av not 20.

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar utgörs av utgifter för IT-system och programvarulicenser som huvudsakligen är förvärvade. Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde reducerat med gjorda avskrivningar och nedskrivningar. Beloppsgräns för investering är ett prisbasbelopp.

Avskrivning påbörjas i samband med ianspråktagande av anläggningstillgången. Avskrivningstiderna baseras på tillgångarnas beräknade ekonomiska livslängd och med utgångspunkt från "Rådet för kommunal redovisnings" skrift om avskrivningar. En samlad bedömning av nyttjandeperiod för respektive tillgångstyp görs. Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt. Linjär avskrivningsmetod tillämpas. Ränteutgifter aktiveras ej. Komponentavskrivning tillämpas för byggnader, vatten- och avloppsanläggningar, hamnar samt för gator och vägar.

Försäljning och köp av materiella anläggningstillgångar redovisas vid dagen för tillträdet.

Finansiella tillgångar

Huvuddelen av de finansiella tillgångarna utgörs av pensionsmedelsplaceringar i aktiefonder, räntefonder och obligationer. Pensionsmedlen redovisas som omsättningstillgångar. Pensionsmedlen värderas till verkligt värde på balansdagen.

Övriga finansiella tillgångar redovisas som anläggningstillgångar och utgörs till största del av aktier i dotterbolag och långfristiga fordringar. De finansiella anläggningstillgångarna är redovisade till anskaffningsvärde.

Leasing

Finansiell leasing avser både inhyrda lokaler och fordon med en avtalstid längre än tre år. Övriga leasingavtal är klassificerade som operationella i enlighet med rekommendation R5 från Rådet för kommunal redovisning.

Investeringsbidrag

Offentliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter överstigande ett prisbasbelopp redovisas som förutbetalad intäkt bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningstillgångarnas respektive avskrivningstid. Ett investeringsbidrag från privat motpart är skuldfört och kommer att intäktsredovisas i takt med att investeringarna genomförs.

Pensioner

Regionens pensionsskuld redovisas enligt den lagstadgade blandmodellen, vilket innebär att all pension inklusive särskild löneskatt som intjänats före 1998 i tidigare pensionsavtal inte tas upp som avsättning i balansräkningen, utan redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen. Utbetalningar avseende pensionsförmåner intjänade före 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen.

Pensionsförmåner intjänade i pensionsavtal från och med 1998 redovisas som en kostnad i resultaträkningen och en avsättning i balansräkningen. För samtliga pensionsförmåner redovisas även särskild löneskatt.

Pensioner för förtroendevalda ingår i avsättningen respektive ansvarsförbindelsen för pensioner. Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse. Beräkning av pensionsförpliktelsen har gjorts av regionens pensionsadministratör och följer aktuella pensionsavtal samt Sveriges kommuner och regioners riktlinjer för beräkning pensionsskuld, RIPS21.

Övriga avsättningar - deponier och återställning av mark

Framtida efterbehandlingsåtgärder för deponier redovisas som en avsättning i balansräkningen. Efterbehandlingsåtgärderna kommer att pågå under 30 år.

Två avsättningar för återställning av mark är redovisade. Avsättningen är en följd av tidsbegränsat bygglovs dels för paviljonger i grundskolan dels paviljonger vid Visby lasarett. Paviljongerna för grundskolan beräknas stå ett par år till medan paviljongen vid Visby lasarett kommer att stå 10-15 år.

Värdet på avsättningarna har beräknats baserat på vad samtliga åtgärder skulle kosta att genomföra om de skulle genomförts på balansdagen.

Skatteintäkter

Periodisering av skatteintäkter har gjorts baserat på Sveriges Kommuner och Regioners decemberprognos 2024 för skatteavräkningen 2024 samt justering av skatteavräkning 2023.

Sammanställda räkenskaper

I de sammanställda räkenskaperna ingår det helägda dotterbolaget AB Gotlandshem och dotterbolaget Gotlands Energi AB, i vilket regionen har en ägarandel på 25 %.

De sammanställda räkenskaperna för koncernen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering, vilket innebär att det av regionen vid förvärvstillfället förvärvade egna kapitalet i dotterbolaget har eliminerats. Proportionell konsolidering innebär att endast den ägda andelen av räkenskapsposterna har tagits med.

I koncernens egna kapital ingår härmed, förutom regionens egna kapital, endast den del av dotterbolagens egna kapital som intjänats efter förvärvet. Obeskattade reserver har vid konsolideringen, exklusive uppskjuten skattedel, hänförs till respektive dotterbolags egna kapital. Den uppskjutna skattedelen har redovisats som avsättning.

I resultaträkningen har dotterbolagens bokslutsdispositioner återförts. Interna mellanhavanden har eliminerats. Aktieutdelning från dotterbolag har eliminerats bort. Skillnader i redovisningsprinciper som väsentligen påverkat utfallet har inte förekommit.

Foto: Linnea Ronström

Prioriteringar och mål

Här presenteras och analyseras årets insatser och aktiviteter för förflyttning inom regionfullmäktiges prioriteringar samt de koncerngemensamma målen. För varje mål har en bedömning gjorts huruvida målet är uppfyllt helt, delvis eller ej.

Region Gotland ska bland annat prioritera en skyndsam energi- och klimatomställning. Att medarbetare väljer cykel framför bil är en av många insatser som bidrar till framdrift i prioriteringen.

Regionfullmäktiges prioriteringar

Region Gotland ska prioritera en skyndsam energi- och klimatomställning

VART VILL VI?

Gotland har minskat utsläppen av växthusgaser och stärkt motståndskraften mot klimatförändringens konsekvenser. Region Gotland har drivit på energi och klimatomställningen i det gotländska samhället – i våra verksamheter, som myndighetsutövare och som samhällsutvecklingsaktör samt blivit mer självförsörjande på energi.

VAD HAR SKETT UNDER 2024?

Ett samordnande nätverk har skapats för att bidra till en gemensam förflyttning inom prioriteringen. Syftet är att synliggöra gemensamma utmaningar och samarbetsmöjligheter. Nätverket består av representanter från alla förvaltningar och Gotlands-hem. Detta är viktigt då klimat- och energiomställningen påverkar alla Region Gotlands verksamheter om än med olika effekt. Ett exempel på samverkan är ett nyligen påbörjat arbete mellan teknikförvaltningen och utbildnings- och arbetslivs-förvaltningen kring hur skolgårdar kan klimatanpassas.

Säkerhet och beredskap är också en del i klimatarbetet. Gotland som ö påverkas av klimatrisker, inte minst extrema väderhändelser. Beredskapen för kritisk infrastruktur har stärkts under 2024, bland annat genom deltagandet i Energimyndighetens projekt Robust kommun.

Region Gotland skapar förutsättningar för samverkan mellan aktörer inom näringsliv, akademi, myndigheter och civilsamhälle för att driva på det gemensamma omställningsarbetet och nå målen i den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040. Under året har det inrättats ett nytt regionalt forum för energiomställning (GAIST), vilket är kopplat till projektet Energiön Gotland. Stort fokus har även lagts på arbetet med att möjliggöra för elflyg till och från ön.

Mycket har gjorts under året för att minska utsläppen och effektivisera energianvändningen inom koncernen. En stor del av Region Gotlands utsläpp kommer från transporter. Ett aktivt arbete pågår för att minska användningen av fossila bränslen. Genom att byta ut en stor del av drivmedlet i fordon och maskiner från diesel till HVO100 har utsläppen inom teknikförvaltningen kunnat sänkas med drygt 20 %.

Förändrade arbetssätt är också en viktig faktor när det kommer till minskade utsläpp. Arbete med att optimera ruttor i exempelvis hemtjänsten och att möjliggöra för kortare resor med cykel istället för bil i tjänsten är andra exempel som tillämpats. Under året har det också pågått nära samarbete mellan flera förvaltningar kopplat till utmaningarna med Visbys luftkvalitet.

Översiktsplan Gotland 2040, en plan för den framtida mark- och vattenanvändningen, beslutades av regionfullmäktige i februari 2025. Innan beslutet togs har förslaget varit på samråd och granskning, vilket även bidragit i förankring- och dialogprocessen kopplat till prioriteringen.

Ett exempel på ett framgångsrikt arbetssätt är Bidragsbyrån. Det är ett samarbete mellan flera förvaltningar och syftet är att ansöka om extern finansiering för projektverksamhet som ska bidra till en skyndsam klimat- och energiomställning med koppling till samhällsbyggnadsprocessen. I slutet av året stod det klart att Gotland beviljats medel till en satsning för klimatneutrala städer (Viable Cities), i samverkan med en bred grupp av gotländska aktörer. Projektet utgör ett betydande steg för att skapa en bred kraftsamling kring klimatomställningen på Gotland.

Offentlig sektor är en av samhällets största inköpare och kan därmed styra marknaden på ett sätt som kan bidra till sänkta utsläpp. Det ställer krav på att Region Gotland som organisation höjer kompetensen när det kommer till att ställa och följa upp klimat- och miljökrav vid inköp och upphandling. Ett utvecklingsarbete har påbörjats och kommer att fortsätta under 2025.

Att arbeta med klimat- och energifrågor i en verksamhet skapar ofta målkonflikter. För att det ska bli enklare att hantera sådana pågår ett arbete med att främja kunskapshöjning om dessa frågor inom hela organisationen. Kunskapshöjande aktiviteter är också ett sätt att fånga upp och ta till vara på det stora engagemang som många medarbetare har rörande klimat- och energifrågor.

Region Gotland utvecklar sitt arbete med indikatorer för att mäta sina klimatutsläpp på ett sätt som är jämförbart med övriga regioner i Sverige. Det är en utmaning eftersom data måste samlas in från många olika källor och jämföras på ett tillförlitligt sätt över tid. Indikatorerna måste vara tydliga, relevanta och mätbara för att verkligen kunna vägleda beslutsfattare och ge en rättvis bild av utsläppsnivåerna. Genom ett digitalt verktyg (ClimateOS) som arbetades fram under 2024, kan visualisering av utsläppen hjälpa till att skapa en bild av vilka omställningar och åtgärder som har störst effekt.

HUR LIGGER VI TILL?

Arbete pågår för att kunna följa utvecklingen av prioriteringen. Prioriteringen går att koppla till det koncerngemensamma målet att minska Region Gotlands koldioxidutsläpp. Genomförda åtgärder som övergång till elfordon och insatser för minskade utsläpp visar en positiv utveckling. Utifrån de underlag som finns redovisade saknas dock ännu tillräckligt med konkret data för att urskilja tydliga trendlinjer kopplat till Region Gotlands koldioxidutsläpp. Regionen tar genom de samlingsinitiativ som beskrivits ovan sin roll som drivande aktör för en skyndsam energi- och klimatomställning. Energicentrumets rådgivning och aktiviteter når ut till gotlänningarna. Nära hälften av gotlänningarna har efter fyra års verksamhet kännedom om Energicentrum.

Region Gotland ska prioritera ett hållbar växande Gotland

VART VILL VI?

Bostadsbyggandet har ökat. Visby som regioncentra liksom service- och skolorna har utvecklats vilket ökat attraktiviteten och förbättrat möjligheten att bo, leva och verka på hela ön. Varje serviceort har en plan för utveckling och fler gotlänningar känner inflytande och ser utveckling nära där man bor. Tillgängligheten till kommersiell och offentlig service har stärkts. Region Gotlands myndighetsutövning, som skapar förutsättningar för bostadsbyggande och företagande, är snabb, smidig och rätts-säker. Vidare har Region Gotland utvecklat fler vägar för att attrahera och förenkla för fler att flytta till Gotland. Inflyttningen till Gotland har ökat och kötiden för en hyresrätt via Gotlandshem har kortats. Gotland har klättrat i ranking vad gäller såväl näringslivsklimat som nöjd kundindex (NKI).

VAD HAR SKETT UNDER 2024?

Ett samordnande nätverk har skapats för att bidra till en gemensam förflyttning inom prioriteringen. Under 2024 har stora steg med en ny översiktsplan för Gotland tagits. Översiktsplanen antogs 2025. Även handlingsplan för bostadsförsörjning har varit under framtagande. Dessa två planer är viktiga för att öka möjligheten att bo, leva och verka över hela Gotland. Utöver planerna har miljö- och byggnämnden uppnått sitt mål om att möjliggöra för 500 bostäder, mycket tack vare nämndens arbete med den prioriteringsmodell de beslutat om som prioriterar planuppdrag och exploateringsprojekt med stora bostadsvolymer.

När 2024 summeras framgår att hållbarhetsdimensionerna, i större utsträckning än tidigare, integreras i samhällsbyggnadsfrågorna. Det sociala hållbarhetsperspektivet samverkar med det miljömässiga i exempelvis trafikplanering och attraktiva offentliga miljöer. Trafikplaneringen fokuserade 2024 på att minska bilberoendet genom åtgärder för att öka resor med gång, cykel och kollektivtrafik med syfte att höja luftkvaliteten i Visby. En bättre luftkvalitet ökar möjligheten till exploateringar i Visby. Flera av regionens verksamheter har tillsammans bidragit till förbättrad möjlighet till rörelserikedom genom insatser inom grundskolan med fokus på fysisk aktivitet och investeringar i fritidsanläggningar som badhus och ishall samt erbjudande av kulturaktiviteter på nya platser på ön. Nämda insatser bidrar till social inkludering och en attraktiv plats att bo på.

Under det gångna året har en satsning på förbättrat företagsklimat inletts med en ny samverkansgrupp där myndighetsområden inom regionen som mäter nöjd kund index (NKI) finns representerade. Samverkansgruppen för företagsklimat har identifierat utvecklingsområden och planerar för aktiviteter för att förbättra företagsklimatet på Gotland. Samverkansgruppens arbete kompletteras med flera företagsbesök och att flera verksamheter under det gångna året utökat sin rådgivning och dialog med externa aktörer. Dialoger kring förbättrad samverkan har också skett inom arbetsmodellen för landsbygdsutveckling. Flera serviceområden på Gotland är i färd med att uppdatera sina lokala utvecklingsplaner och målet med dialogerna är att utveckla arbetet med lokal platsutveckling ytterligare.

Verksamheter med stora kompetensbehov arbetar bland annat med att främja livslångt lärande. Att kommunicera den goda kvaliteten inom olika verksamheter är ett bidrag till Gotlands attraktiva varumärke som hållbar plats att bo, leva och verka på. Under 2024 rekryterades till exempel 22 nya lärare till regionen vilka bidragit till prioriteringen samt det koncernövergripande målet med 1 000 fler gotlänningar till 2027.

I och med den starka kopplingen mellan Gotland som destination och inflyttning så har besöksnärringsstrategin reviderats och innehåller nu mål att besöksnäringen ska bidra till ökad inflyttning.

För att förenkla för fler att flytta till Gotland har projektet Relocation arbetat för att skapa förutsättningar för en digital inflyttarservice. Projektet har en bred förankring och kommer

under 2025 arbeta vidare med fler aktörer utanför regionen för att attrahera talanger och bidra till ökad befolkning i arbetsför ålder till Gotland.

Med anledning av det ekonomiska läget inleddes under 2024 ett arbete med att söka extern finansiering för projekt inom samhällsbyggnadsprocessen. Denna grupp av tjänstepersoner som ansvarar för att söka extern finansiering, ansökte under året om projekt för 8,9 mnkr och fick 7,4 mnkr beviljade. Projektet syftar till att driva verksamhetsutveckling och bidrar till positiv förflyttning inom bland annat prioriteringen ett hållbart växande Gotland.

HUR LIGGER VI TILL?

Med en ny översiktsplan för Gotland samt en grundad satsning på förbättrat företagsklimat finns stora möjligheter att 2025 prioritera ett hållbart växande Gotland. Under 2024 ökades också kapaciteten i ledningsnätet för vatten och avlopp vilket möjliggör för fler bostäder.

Arbetet med handlingsplanen för bostadsförsörjning visar på att strategier för en aktiv markpolitik måste utvecklas och därmed är arbetet med markstrategin prioriterad som gemensam insats. En markstrategi är viktigt för fler av regionens verksamheter, exempelvis olika boendeformer vars behov identifieras av socialförvaltningen.

Med gemensamma satsningar på kompetensförsörjning, livslångt lärande, hållbar platsutveckling och varumärket Gotland arbetar regionen tillsammans mot både prioriteringen om ett hållbart växande, inkluderande och hälsofrämjande Gotland samt det koncernövergripande mål om fler invånare. Destinations utvecklingsuppdraget som getts 2024 kan, genom tydligare styrning och organisering, bidra till ökad inflyttning och utveckling av näringslivet. Förflyttningen mot prioriteringen är dock utmanande då befolkningsprognosen visar på fortsatt minskande befolkning i arbetsför ålder, högre andel äldre och minskade barnkullar.

Vidare behöver en gemensam dialog innehållandes alla hållbarhetsperspektiven fortgå med regionala utvecklingsaktörer för att fortsätta i den riktning som många av insatserna under 2024 syftar till att skapa hållbara livsmiljöer på Gotland för fler gotlänningar i arbetsför ålder.

Region Gotland ska prioritera hälsofrämjande arbete och utveckla tidiga, förebyggande insatser

VART VILL VI?

Region Gotland har ett mer hälsofrämjande perspektiv i alla verksamheter. En omställning till ett hälsosystem, som främjar hälsa och förebygger sjukdom pågår. Region Gotland har utvecklat arbetet med att rusta unga för ett hållbart och hälsosamt liv. Goda förutsättningar för hälsofrämjande och förebyggande insatser har skapats. Alla gotlänningars möjlighet att leva ett mer hälsosamt liv har förbättrats och befolkningens fysiska och psykiska hälsa har stärkts. Förutsättningar och livskvalitet för personer med funktionshinder har förbättrats. Fler gotlänningar har egen försörjning och upplever sig inkluderade och delaktiga i samhället.

VAD HAR SKETT UNDER 2024?

Region Gotland verkar för ett mer hälsofrämjande och förebyggande perspektiv i alla verksamheter. Ett förvaltningsövergripande nätverk samverkar för att bidra till en gemensam förflyttning inom prioriteringen och synliggöra gemensamma utmaningar och samarbetsmöjligheter. Genom forum för social välfärd erbjuds aktörer inom hela det gotländska samhället att vara delaktiga i arbetet med den gemensamma Kraftsamlingen för hälsa och ett socialt hållbart Gotland som utgör ett viktigt styrdokument fastställt av fullmäktige. Hitills har ett 90-tal aktörer från offentliga verksamheter, näringsliv och civilsamhälle deltagit. Majoriteten säger sig vara hjälpta att samverka i frågor kring hälsa och social hållbarhet. Region Gotland samverkar även förvaltningsövergripande kring till exempel jämställdhetsintegrering, barnrätt, funktionsrätt och HBTQI+ frågor.

En omställning mot Hälsa genom hela livet sker i samverkan mellan hälso- och sjukvården, skolan och socialtjänsten. Syftet är ett hälsosystem som både främjar hälsa och förebygger sjukdom. Hälso- och sjukvården utvecklar även sina verksamheter utifrån nationellt system för kunskapsstyrning för en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård av hög kvalitet. Vårdens medarbetare har under året erbjudits utbildning inom levnadsvanors betydelse för hälsa. Hälso- och sjukvården erbjuder insatser för minskad nikotinanvändning bland unga och gravida och insatser för att främja förskrivning av fysisk aktivitet på recept. Samverkansstrukturen skola, vård och omsorg har utvecklats under 2024 för att tydliggöra arbetsformerna för mer främjande och förebyggande insatser. Inom strukturen utvecklas samarbeten som exempelvis utökning av den öppna förskolan i samverkan med barnhälsovård och socialtjänstens råd och stödverksamhet, samt Fossam som står för första linjen, socialtjänst och skola i samverkan.

De gotländska skolorna genomför trygghetsskapande och språkfrämjande insatser och barn- och elevhälsan har utvecklat strukturen Stadig grund för att ge goda förutsättningar för att må bra både fysiskt och psykiskt. Gymnasieskolan har tagit fram en handlingsplan för ökad skolnärvaro. Region Gotland förbereder sig för införandet av den nya socialtjänstlagen som förväntas träda i kraft 1 juli 2025 och har under året inventerat vad som behöver göras för att bli en mer förebyggande och hållbar socialtjänst. Regionen verkar även för att främja psykiskt välbefinnande, motverka ensamhet och öka kunskaperna kring suicidprevention. Utbildning i Första hjälpen till psykisk hälsa erbjuds och fler har utbildats till ANDTS-coacher för att förebygga användandet av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar hos unga. Regionen har även utvecklat rutiner för att upptäcka och förebygga utsatthet för hot och våld. Biblioteken har utvecklat arbetet kring Shared reading och biblioterapi för att främja gemenskap och välbefinnande och arbetar med digital handledning för att motverka utanförskap. Även tjänsten Boken kommer utvecklas i syfte att erbjuda böcker till personer som har svårt att ta sig till ett bibliotek.

Region Gotland har under året samverkat med RF-SISU Gotland kring rörelserikedom. Utvecklingsarbeten såsom

rörelsesatsning i skolan, friskvårdskurser med prova-på aktiviteter för primärvårdens patienter och fortsatt utveckling av projektet Hållbar hälsa. På Wisbygymnasiet har en rörelsevecka genomförts. Fysisk aktivitet på recept har implementerats inom elevhälsan med gott resultat. Projektet FAKTUM har under året aktiverat 800 skolbarn för att förstå vad som skulle öka deras möjligheter att ta sig till skolan och fritidsaktiviteter genom gång, cykel eller kollektivtrafik. Region Gotland utvecklar därtill de offentliga miljöerna för att främja rörelserikedom och social gemenskap.

Region Gotlands hälsofrämjande arbete handlar även om att säkerställa att fysiska och sociala miljöer på Gotland är trygga, hälsosamma och tillgängliga. I arbetet med tillståndsgivning och tillsyn inom miljö- och hälsoskydd säkerställs att verksamheter på Gotland bidrar till en hälsosam och god miljö, som exempelvis vid miljötillsyn, tillståndsgivning och tillsyn inom livsmedel- och alkoholområdet. Åtgärdsprogram för luftkvalitet och miljökvalitetsnormer för vatten har även stor påverkan på folkhälsan. Samverkan sker inom arbetsmarknadsområdet, genom projektet Gotland Forward, för att stärka arbetsförmågan, främja hälsa och öka motivationen hos individer med svag arbetsmarknadsanknytning.

HUR LIGGER VI TILL?

Folkhälsoenkäten Hälsa på Lika villkor genomförs vartannat år. Enligt resultaten för 2024 upplever sju av tio gotlänningar (68 %) god hälsa och åtta av tio (84 %) har högt psykiskt välbefinnande. Sämre hälsa ses dock i vissa grupper, exempelvis rapporterar 46 % av personer med funktionsnedsättning god hälsa och 38 % av ungdomarna högt psykiskt välbefinnande.

Otryggheten har minskat i befolkningen under de senaste åren. Var femte gotlänning upplever låg tillit, otrygghet och kränkande bemötande. En av tio upplever ensamhet.

Många gotlänningar har ohälsosamma levnadsvanor och resultaten ligger på en oförändrad nivå sedan flera år. Intaget av frukt och grönsaker har minskat mellan 2022 och 2024. Liksom för hälsa finns skillnader mellan grupper i levnadsvanor och sociala faktorer som inte kan förklaras av biologiska faktorer utan som uppkommer i samspel mellan individ och samhälle. Hålsoklyftorna på Gotland har generellt varit oförändrade under de senaste åren. Alla har därmed inte likvärdiga förutsättningar för god hälsa och samhälleliga insatser behövs för att motverka ojämlika förutsättningar för god hälsa.

Region Gotland ska prioritera en god arbetsmiljö genom aktivt ledarskap och medarbetarskap

VART VILL VI?

Region Gotland är en trygg och modig organisation som klarar förändring. Inom Region Gotland uppmuntras innovation och nytänkande och det finns goda förutsättningar för att idéer ska kunna bli verklighet. Region Gotland har medarbetare som vill stanna, utvecklas och bidra. Det är lätt att rekrytera ledare och medarbetare med rätt kompetens. Sammantaget lyckas Region Gotland leverera med god kvalitet till dem vi finns till för.

VAD HAR SKETT UNDER 2024?

För att göra förflyttning inom prioriteringen har beslut tagits att arbetet ska följas med de åtta friskfaktorerna (rättvis och transparent organisation, ledarskap, delaktighet och inflytande, kommunikation och återkoppling, prioritering av arbetsuppgifter, kompetensutveckling genom hela arbetslivet, systematiskt arbetsmiljöarbete i vardagen samt tidiga insatser och arbetsanpassning). Friskfaktorerna framtagna av den ideella föreningen Suntarbetsliv, som drivs av SKR och Sobona, bygger på forskning kring hållbar arbetsmiljö.

Arbetet med friskfaktorer inom Region Gotland påbörjades under året. Ett samordnande nätverk har skapats för att bidra till en gemensam förflyttning inom prioriteringen. En processledare, en styrgrupp och en arbetsgrupp har tillsatts. Det finns en tydlig förankring i koncernledningsgruppen och regionstyrelseförvaltningens ledningsgrupp kring arbetet.

En tidsplan med aktiviteter kopplat till prioriteringen har tagits fram. Till exempel har Suntarbetsliv varit på besök vid ett antal tillfällen och träffat HR, fackliga representanter, chefer, skyddsombud och andra nyckelpersoner för att lägga en första grund till arbetet. Syftet har varit att introducera, inspirera och få en ökad kunskap och förståelse för vad friskfaktorer är och vad de kan bidra med i organisationen.

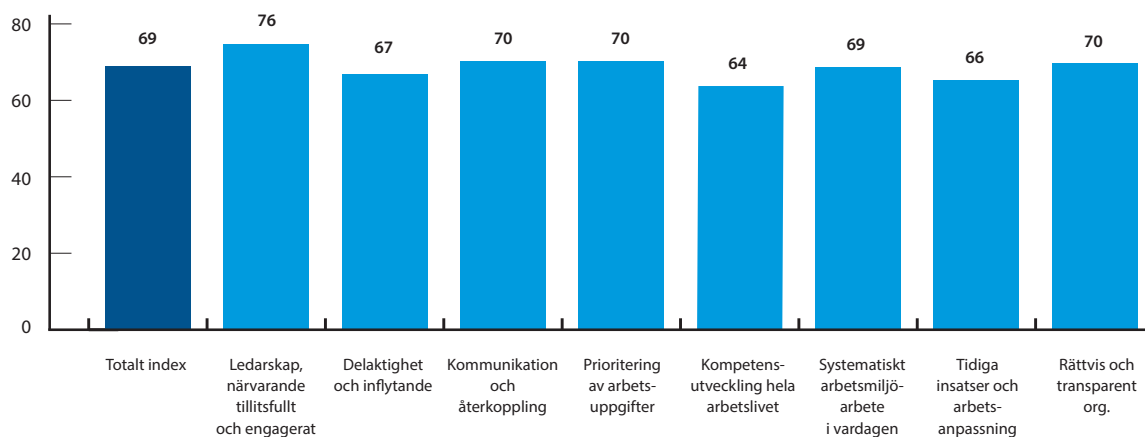
En omarbetning av Region Gotlands arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud har påbörjats vilken har mer tydligt inslag av friskfaktorer. Det är också säkrat att mallen för Region Gotlands medarbetarsamtal innefattar frågor om samtliga friskfaktorer. Utöver arbetet med inspiration och introduktion

av friskfaktorerna har även Region Gotlands intranät utvecklats med mer stödmaterial för chefer i arbetet med friskfaktorerna. Förvaltningarna arbetar dessutom med egna insatser som möter prioriteringen såsom fördjupad ledarutveckling och arbetsmiljöseminarier.

HUR LIGGER VI TILL?

Årets medarbetarundersökning kompletterades med frågor kring friskfaktorer i syfte att kunna följa förflyttningar och mäta effekter inom prioriteringen. Av resultatet framgår att den friskfaktor som får högst resultat är ledarskap och den med lägst resultat är kompetensutveckling.

Region Gotland står inför stora utmaningar vad gäller demografi och kompetensförsörjning. För att åstadkomma förflyttning inom prioriteringen är det avgörande att fortsätta arbeta för att skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö med ett hållbart och aktivt ledar- och medarbetarskap i alla våra verksamheter. Styrgruppen har arbetat fram en plan med aktiviteter som ska genomföras under kommande år kopplat till friskfaktorerna. Förväntade effekter av påbörjade insatser och aktiviteter kommer att följas årligen.

Region Gotlands medarbetare har fått ange, på en 5-gradig skala, hur väl olika påstående stämmer inom resp. område. Staplarna visar andel (%) svarande som skattat 4 eller 5 (skalan gick från 1 "Nej måste åtgärdas" till 5 "Ja definitivt").

● Index ● Delindex

Region Gotland ska prioritera samverkan och planering av beredskapsarbetet

VART VILL VI?

Region Gotland har god kunskap om risker och sårbarhet i de olika verksamheterna. Genom samverkan, planering och övning såväl internt och tillsammans med andra har förmågan att förbereda, förebygga, motstå och hantera samhällsstörningar stärkts. På det sättet har tryggheten och flexibiliteten ökat.

VAD HAR SKETT UNDER 2024?

Under 2024 försämrades Sveriges säkerhetsläge och så även Gotlands genom en ökad komplex hotbild med hybridkrigföring, klimatrisker och hälsohot. Samtidigt beviljades Sverige medlemskap i Nato. Under 2024 ökade regionens arbete med beredskap. Många av Region Gotlands verksamheter är samhällsviktiga och påverkades därför av det ökade fokuset på beredskapsfrågor.

Under 2024 skapades ett koncerngemensamt beredskapsnätverk för prioriteringen och för regionens övergripande beredskapsarbete. I beredskapsnätverket finns samtliga förvaltningar representerade samt Gotlandshem och Gotlands Elförsörjning.

Inom nätverket har en gemensam bild av nuläge och utmaningar för prioriteringen har tagits fram. Vidare har insatser under 2024 löpande diskuterats. Generella behov har identifierats och informationsutbyte och omvärldsbevakning har skett, exempelvis avseende ökade nationella krav. För perioden 2025-2027 har en gemensam analys av framtida behov genomförts.

Sex konkreta insatser för beredskapsarbetet har formulerats:

1. Kunskaphöjning om civil beredskap, genom koncerngemensam utbildning.
2. Minska risker och sårbarheter i samhällsviktig verksamhet för ökad redundans, genom risk och sårbarhetsanalys för samhällsstörningar.
3. Öka förmåga att skydda, motstå samt upprätthålla egen verksamhet vid störningar, genom kontinuitetshantering och säkerhetsskyddsåtgärder.
4. Stärka förmåga att leda och hantera en samhällsstörning, genom krislednings- och krishanteringsplanering samt utbildning och övning.
5. Utveckla den interna samverkan (samordningen) för stöd till beredskapsarbetet inom förvaltningar/bolag, genom koncerngemensamt nätverk och forum.
6. Stärka samverkan med externa aktörer inom civil beredskap, genom samverkansnätverk i Gotlands län.

Förslag på aktiviteter kopplade till insatserna har även skapats för att konkretisera beredskapsarbetet. Region Gotland har under 2024 satt igång/fortsatt med beredskapsarbetet och inom flera verksamhetsområden har dessutom insatser för kommande år redan påbörjats. Exempel på arbete som genomförts/påbörjats är:

- Risk- och sårbarhetsanalys för samhällsstörningar (kris/krig)
- Kontinuitetshantering för kritiska verksamheter
- Kartläggningar och inventeringar av behov som personalresurser, varor och tjänster, upphandlingar och lagerhållning
- Utbildning och övningar samt planering för kommande utbildningsinsatser
- Uppdatering av planer inom krisledning och kontinuitetshantering
- Närmare intern samverkan mellan verksamhetsområden
- Samverkan med externa aktörer på Gotland och nationellt
- Ökad samverkan med civilsamhället och näringslivet

Under 2024 genomfördes beredskapsveckan med flera aktiviteter, både internt och för civilsamhället och i samverkan med andra aktörer såsom Länsstyrelsen, Försvarsmakten och polisen. Med ett brett deltagande genomfördes arbetet inom länets samverkanforum för civil beredskap.

Även ett internt forum för civil beredskap har genomförts under året med syfte att de som arbetar med beredskapsfrågor inom Region Gotland ska få tillfälle att mötas, ta del av information och diskutera inriktningar. Utifrån behov som lyfts samt resultat av utredningar och rapporter om regionens krisledning och krisberedskapsarbete påbörjades i slutet av 2024 ett regionövergripande arbete med att utveckla krisledningen inklusive höjd beredskap.

HUR LIGGER VI TILL?

Region Gotlands samverkan och planering av beredskapsarbetet har prioriterats och utvecklats under 2024. Region Gotland har ökat sina kunskaper om risker, sårbarheter och kontinuitetshantering i olika verksamheter. Det har redan under 2024 skett en positiv förflyttning inom insatser som är satta för 2025-2027, även om mycket arbete kvarstår.

En enkel uppskattning genomfördes inom beredskapsnätverket av nuläget under 2024 för var regionen befinner sig i beredskapsarbete inom de planerade insatserna (insatser för 2025-2027). Uppskattningen kan användas som ett ungefärligt utgångsläge för att under kommande uppföljningar få indikation på trender eller förflyttningar. Exempelvis skattades målet om uthållighet minst en vecka och visade på att arbete har påbörjats men att det inom flera insatser är mycket arbete som kvarstår.

Regionfullmäktiges mål

● Andelen medarbetare inom Region Gotland som kan rekommendera sin arbetsplats till andra ska årligen förbättras

Målet är ej uppfyllt. Det finns starka kopplingar mellan i vilken utsträckning medarbetare är villiga att rekommendera sin arbetsplats och välfungerande arbetsgrupper. Detta mäter Region Gotland genom Net Promoter Score (eNPS).

Årets medarbetarenkät visar att eNPS sjunkit från -9 till -16, med stor variation inom och mellan förvaltningarna. För att öka eNPS årligen behöver Region Gotland utveckla både den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Dagens utmaningar handlar bland annat om hög arbetsbelastning, brist på återhämtning och konflikter i arbetsgrupper. Även förmåner, bemanningsfrågor, ledarskap och långa beslutsvägar lyfts fram som förbättringsområden.

Region Gotlands medarbetare har ett högt engagemang och stolthet och upplever att deras arbete gör stor skillnad för andra. Bland annat nämns meningsfulla uppdrag, bra kollegor och chefer och en trygg och stabil arbetsgivare. Varje förvaltning gör egna fördjupade analyser av resultatet för att hitta aktiviteter som väntas bidra till förflyttning inom målområdet.

Samtliga aktiviteter som tagits fram har syftat till att skapa goda förutsättningar för medarbetare och chefer. Genom insatser

för en god arbetsmiljö, hälsa och kompetensutveckling förstärks medarbetar- och ledarskap vilket väntas bidra till måluppfyllelse. Under året har även en medarbetarstrategi tagits fram och implementeringen är påbörjad. Ett nytt systemstöd, kompetensportalen, för lärande och utveckling, mentorprogram samt introduktion har införts. En översyn av ledarutvecklingen har resulterat i att en del av innehåll och upplägg har digitaliserats vilket ger chefer bättre möjligheter att nu påbörja programmet vid anställningsstart och få kontinuerlig kunskap i rätt tid.

För att få förflyttning inom området behöver Region Gotland fortsätta fokusera på arbetet med arbetsmiljö, ledarskap, medarbetarskap och förmåner.

● Region Gotland har en myndighetsutövning, i förhållande till företag, där nöjdhetsindex ökar årligen per myndighetsområde och är högre än rikssnittet år 2027

Målet är delvis uppfyllt. Regionens nöjdhetsindex (NKI) har ökat och trenden pekar på att målet kan nås till 2027 och vara högre än rikssnittet. NKI är en del av SKR:s servicemätning av kommunernas myndighetsutövning gentemot företag. Sammantaget visar preliminära resultat för NKI en positiv utveckling jämfört med år 2023 inom flera områden. Brandskydd fick dock ett sämre resultat efter flera år av mycket goda resultat.

När det gäller resultat i upphandlingsindex bedöms det arbete som görs tillsammans med upphandlingsforum för Gotlands näringsliv bidra. Forumet har skapats i syfte att stärka förutsättningarna för fortsatt positiva resultat. Bygglövs-verksamheten har gjort ett stort förbättringsarbete som förhoppningsvis blir synligt i kommande mätningar.

SKR pekar i sin analys på områden som ger störst effekt på kommunens resultat. För Region Gotland pekar insiktsanalysen på effektivitet som det område som har störst effekt på kundernas nöjdhetsindex och är därför ett område som också bör prioriteras i fortsatt utveckling. Detta kan till exempel handla om arbetssätt för att korta handläggningstider. Ett fördjupat analys-, kompetens- och utvecklingsarbete är påbörjat med en förvaltningsövergripande samverkansgrupp för företagsklimatet mellan samhällsbyggnads-, teknik- och regionstyrelseförvaltningarna. Genom tätare dialoger

med näringslivets organisationer och månatliga företagsbesök med företagsklimatet som ett av samtalsämnen kan en tydligare bild och en förbättrad dialog mellan verksamheter inom Region Gotland och företag successivt växa fram. Regionens NKI har ökat och trenden pekar på att målet kan nås till 2027 och vara högre än rikssnittet.

För att förbättra resultatet behöver arbetsinsatser fokusera på effektivitet, tillgänglighet och kommunikation med företagen på Gotland om hur verksamheterna arbetar med kvalitetssäkring och kunskap om olika myndighetsprocesser. Ett arbete med en förvaltningsövergripande samverkansgrupp har påbörjat ett systematiskt kvalitetsutvecklingsarbete med resultat och lärande mellan förvaltningar som utgångspunkt. Under 2025 genomförs två utbildningstillfällen med Svenskt Näringslivs koncept Vässa din kommun med syfte att öka medarbetares kunskap om företagens förutsättningar.

● Region Gotlands koldioxidutsläpp ska minska årligen. Under perioden 2024–2027 ska den genomsnittliga minskningen uppgå till 15 procent per år

Målet är delvis uppfyllt. Bedömningen bygger på resultat från indikatorer som dels rör utsläpp från bränslen och el, inköpta resor och transporter. De rör även utsläpp från sjukvårdens klimatpåverkande medicinska gaser samt de utsläpp som beräknas från produktionen av livsmedel till regionens kök. Det finns dock fler varukategorier som saknar data för uppföljning.

Utsläppen från egna fordon och arbetsmaskiner minskade under 2024 tack vare att inköp av drygt 325 m3 HVO ersatte cirka hälften av inköpt diesel, jämfört med de föregående åren. Utsläppen från medicinska gaser sjönk rejält under 2024. Det är glädjande, eftersom de samtidigt är ett av världens arbetsmiljöproblem. Minskade utsläpp från kollektivtrafiken berodde främst på att 2024 var första året med nya energisnåla fordon, jämfört med tidigare avtal. Kollektivtrafikens drivmedel är 100 % förnybara.

Flygresorna minskade under 2024, då allmän återhållsamhet i resandet rådde. Möjligen kan det ökade antalet mil och därmed ökade utsläpp från tjänsteresor med privat bil, spegla en ekonomisk återhållsamhet som gett färre tjänstebilar. Tjänstebil

är att föredra framför egen bil, då varken förarsäkerhet, val av drivmedel eller andra krav som ställs på tjänstefordon kan ställas på privata fordon. Inköpen av livsmedel styrs av flera mått och mål, framför allt näringsriktiga och goda måltider. Det är positivt att även utsläppen av koldioxid minskar för regionens livsmedelsinköp.

Mätningar pekar på att vissa åtgärder har gett effekt medan andra områden kräver fortsatt fokus. Ökad befolkning kan på sikt påverka utsläppen, det gör det extra viktigt att lyckas med effektiva och klimatsmarta lösningar. För fortsatt minskade utsläpp behövs ett aktivt arbete med transporter, fordon och de utsläpp som är kopplade till inköpta förnödenheter och tjänster. Region Gotland ska fortsätta att utveckla de indikatorer som ligger till grund för mätning av måluppfyllelse och samverka för att hitta synergier i arbetet.

● Öka antalet invånare i ålder 20–64 med minst 1000 till mandatperiodens slut

Målet är ej uppfyllt. Antalet invånare i ålder 20–64 har minskat med 163 personer jämfört med året 2023. Det är dock glädjande att flyttnettot mellan 2023 och 2024 är positivt då det totalt flyttade in 201 personer fler än antalet som flyttade ut. Den negativa utvecklingen är sannolikt starkt påverkad av faktorer i vår omvärld såsom det allmänna kostnadsläget, ökade transportkostnader i kombination med en bild av sämre transportlösningar. Därutöver riskerar Gotlands geopolitiska läge i Östersjön att påverka potentiella inflyttare att avvakta.

Region Gotland har som mål att möjliggöra för 500 bostäder per år, vilket har uppnåtts för 2024. Många olika insatser görs för att öka och synliggöra attraktiva och hållbar livsmiljöer. Region Gotland har i samverkan med Länsstyrelsen i Gotlands län och Uppsala universitet redovisat förslag på rekommendationer för det Regionala utvecklingsrådet som skulle kunna bidra till att nå målet. Region Gotland har låtit ta fram en rapport som tydliggör hur många arbetstillfällen som kan skapas via olika initiativ och satsningar inom energiomställningen. Arbetet med att utveckla och etablera en digital inflyttarservice går nu in i en slutfas

under 2025. Detta arbete bygger bland annat på analyser av vilka målgrupper som faktiskt är intresserade av att flytta till och verka på Gotland. Sammantaget arbetar Region Gotland aktivt för att vända befolkningstrenden och locka fler invånare.

För att förbättra resultatet behöver Region Gotland fortsätta med aktiviteter som bidrar till ökad inflyttning och minskad utflyttning. Flera kommuner i Sverige önskar öka antalet invånare i arbetsför ålder. En stärkning av Gotlands varumärke kan höja attraktionskraften gentemot andra kommuner. Aktiviteter som bidrar till arbetstillfällen och möjligheter för etablering av nya företag ökar sannolikheten att människor väljer Gotland som en plats att verka på. En bra samhällsbyggnadsprocess möjliggör nya lösningar som bidrar till hållbara och attraktiva livsmiljöer för alla fastboende på ön samt potentiella inflyttare.

Kvalitetsuppföljning

För att säkra att verksamheterna håller god kvalitet gör Region Gotland regelbundet kvalitets- och resultatundersökningar. Region Gotland följer upp och jämför resultat över tid, både inom egna verksamheter och med andra kommuner och regioner, i strävan efter att ständigt förbättra verksamheterna. Kvalitetsmätningarna är till hjälp när regionens förtroendevalda och tjänstepersoner ska besluta om prioriteringar och förbättringar i verksamheten.

Som grund i kvalitetsuppföljningen ligger nationella kvalitetsundersökningar, bland annat Kommunens kvalitet i korthet, Medborgarundersökningen, Servicemätningen samt Hälso- och sjukvårdsbarometern. Nedan redovisas ett urval av resultaten där Region Gotland skiljer sig i jämförelse med andra kommuner och regioner.

65 % av eleverna i årskurs 8 är nöjda med den kommunala skolan

BARN OCH UNGA

I undersökningen Kommunens kvalitet i korthet visar resultatet för 2024 att Gotland i jämförelse med andra kommuner ligger i framkant när det gäller antal inskrivna barn per årsarbetare inom förskolan. I årskurs 3 inom den kommunala grundskolan är det en högre andel elever som klarat alla delar i nationella proven för

ämnesproven svenska och svenska som andraspråk. Nöjdheten med den kommunala skolan hos elever i årskurs 8 är hög. I jämförelse med andra kommuner har Gotland bland de lägre resultaten när det gäller andelen gymnasieelever med examen inom fyra år. Andelen gymnasieelever med indraget studie-stöd på grund av ogiltig frånvaro är också högre på Gotland.

87 % av brukarna svarar att de är nöjda eller mycket nöjda med sitt särskilda boende inom äldreomsorgen

STÖD OCH OMSORG

Inom äldreomsorgen är brukarnas bedömning positiv och resultatet inom särskilt boende är bland de högsta i jämförelsen. Likaså är personalkontinuiteten i hemtjänsten hög och resultatet är fortsatt bland de bästa i landet. Region Gotland har även bland de kortaste väntetiderna när det gäller beslut om försörjningsstöd. På Gotland

är väntetiden i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudna inflyttningsdatum till särskilt boende högre jämfört med övriga Sverige.

Möjligheten att delta aktivt i arbetet med att utveckla kommunen har sjunkit med 14 procentenheter från 2022

SAMHÄLLE OCH MILJÖ

Servicemätningen är en undersökning av medborgarnas upplevda service i kontakt med Region Gotland. Frågorna i undersökningen handlar om bemötande, enkelhet och tydlighet via telefon och e-post. Resultatet för bemötande via telefon ligger på genomsnittlig nivå, medan resultaten gällande både enkelhet och tydlighet placerar Gotland bland

de kommuner i Sverige med lägst resultat. Medborgarundersökningen är en attitydundersökning som genomförs av SCB. Undersökningen visar ett stort tapp gällande möjligheten att delta aktivt i arbetet med att utveckla kommunen. 2022 var resultatet 39 % och för 2024 är resultatet 25 % vilket placerar Region Gotland under rikets genomsnitt. Medborgarundersökningen visar en tydlig ökning på frågan om utbudet av laddningsstationer för elfordon är bra, 2022 var resultatet 29 % och för 2024 är resultatet till 51 %.

90 % instämmer helt eller delvis i att de har tillgång till den sjukvård de behöver

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Hälso- och sjukvårdsbarometern är en nationell undersökning som visar befolkningens attityder till, förtroende för och uppfattning om svensk hälso- och sjukvård. Undersökningens resultat visar ett högt resultat gällande tillgång av sjukvård. På frågan om väntetiderna på vårdcentral/hälsocentral är rimliga

instämmer 75 % helt eller delvis. Resultatet för motsvarande fråga för väntetider till besök och behandling på sjukhus är 68 %. Andelen som svarar att de har mycket stort eller ganska stort förtroende för sjukhusen i sin region är 78 %.

POSITIVA FÖRFLYTTNINGAR ÖVER TID

När de senaste årens resultat studeras har Gotland gjort fördelaktiga förflyttningar inom områden som antalet aktivitetstillfällen för barn och unga i kommunala bibliotek och andelen fossiloberoende fordon i Region Gotland. Även antalet

deltagartillfällen i idrottsföreningar inom åldersgruppen 7-20 år samt andelen ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd har ökat.

Regional samverkansstruktur och partnerskap 2024

Inom Region Gotland finns en samverkansstruktur för barn och unga, för vuxna och äldre och för kunskapsstyrning psykisk hälsa. Arbetet inom respektive samverkansområde bidrar på olika sätt och omfattning i omställningen till Hälsa genom hela livet samt enligt Region Gotlands handlingsplan för psykisk hälsa. Region Gotland har även ett partnerskap med akademien genom Uppsala universitet.

SAMVERKANSOMRÅDE BARN OCH UNGA

Fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser har fortsatt under 2024. Fossam, en samverkansmodell mellan första linjen, socialtjänst, elevhälsa och skola att vid tidigt upptäckt kunna erbjuda grundskolebarn och familjer samordnat stöd är nu ett etablerat arbetssätt. För de yngre barnen har öppna förskolan under året vuxit och finns nu även i Slite, och ett samarbete med BVC och socialtjänstens familjestöd har utvecklats. Flera kompetenshöjande insatser har genomförts för medarbetare under året, t ex fler utbildade i förebyggande föräldrastödsprogram. För att stötta föräldrar med kognitiva svårigheter har insatser till medarbetare genomförts kring bemötande, anpassning av stöd och samordning mellan olika aktörer.

SAMVERKANSOMRÅDE VUXNA OCH ÄLDRE

Under 2024 har fokus fortsatt varit på utskrivningsprocessen från lasarettet och från heldygnsvården psykiatri. Under året slutfördes en upphandling för ett nytt IT-stöd som ska underlätta planeringen i samband med utskrivning.

Två uppdrag har slutförts under året. Inom uppdraget sjukvård i hemmet avseende primärvård, har förbättringsområden identifierats. Inom uppdraget sjukvård i hemmet avseende specialiserad palliativ vård, har ett nytt arbetssätt införts.

Även i år gjordes ett utskick till alla över 65 år på Gotland med information om gotland.se/senior.

SAMVERKANSOMRÅDE PSYKISK HÄLSA

Samsjuklighetsutredningen är en statlig utredning som föreslår en genomgripande reform av samhällets insatser till personer med skadligt bruk eller beroende och psykisk sjukdom. Under 2024 avslutades en förstudie med en beskrivning av hur nuläget i Region Gotland förhåller sig till förslagen i samsjuklighetsutredningen när det gäller ekonomiska resurser, lokaler, personal, kunskap och kompetens med mera. Förstudien lämnar förslag på hur Region Gotland behöver förbereda sig och skapa förutsättningar inför beslut utifrån samsjuklighetsutredningen. Flera aktiviteter från förstudien påbörjades redan under 2024.

Efter en kartläggning har det under året beslutats om en ny struktur för ledning och styrning när det gäller ANDTS-området (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar). Den nya strukturen sätts under 2025 och syftar till att mobilisera ANDTS-arbetet och få kraft i genomförandet, få en övergripande strategisk process för arbetet samt en struktur för tvärssektoriell ledning och styrning. ANDTS är ett brett område som på olika sätt berör flera av Region Gotlands förvaltningar. ANDTS innehåller brottsförebyggande arbete, andra förebyggande insatser samt vård och stöd.

I arbetet med aktiviteter i handlingsplan för psykisk hälsa har, förutom de aktiviteter som rör barn och unga, fokus under 2024 varit målområdena HBTQI+, anhöriga och delaktighet.

PARTNERSKAP UPPSALA UNIVERSITET

Samverkan mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor ska bidra med ny kunskap och undanröja hinder för hållbar utveckling, vilket förväntas stärka det gotländska näringslivets forsknings- och utvecklingsarbete.

År 2024 var sista året för avtalet med fokusområden forskning och innovation samt utbildning och studentsamverkan. Under året startade en process för framtagande av nytt partnerskapsavtal för åren 2025-2028. Nya fokusområden blev forskning och utveckling samt utbildning, kompetensförsörjning och studentsamverkan.

Partnerskapets nya projekt Forskningssamverkan för regional utveckling på Gotland, startade i september och pågår till och med 2027. Projektet har en budget om cirka 13,5 mnkr och finansieras av Region Gotlands 1:1-medel och Europeiska regionala utvecklingsfonden. Här samverkar partnerskapsorganisationerna med Tillväxt Gotland för att bygga en långsiktigt hållbar arbetsmodell för forskningssamverkan. Projektet stärker även forsknings- och utvecklingskapacitet i relation till Region Gotland som utvecklingsansvarig aktör och bidrar till genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

Foto: Linnea Ronström

Nämnder och Förvaltningar

Här ges en övergripande bild av Region Gotlands nämnder och förvaltningars verksamhet. Information ges kring viktigare händelser, måluppfyllelse, ekonomi samt utveckling på sikt. Slutligen presenteras utvalda verksamhetsmål samt en övergripande bild av nämndens resultaträkning och medarbetarstatistik.

Forskning visar att fysisk aktivitet är bra för barns mående, för resultaten i skolan och för folkhälsan i stort. Tillsammans med RF-SISU genomför därför Region Gotland en rörelsesatsning i skolan.

Politikerorganisationen

REGIONFULLMÄKTIGES ORDFÖRANDE: **HÅKAN ONSJÖ (M)**
REGIONSTYRELSENS ORDFÖRANDE: **MEIT FOHLIN (S)**
REVISIONENS ORDFÖRANDE: **BARBRO HEJDENBERG-RONSTEN (C)**
ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDENS ORDFÖRANDE: **SUSANNE LINDSTRÖM (S)**
PATIENTNÄMNDENS ORDFÖRANDE: **JESSICA PALMGREN (S)**
VALNÄMNDENS ORDFÖRANDE: **ELEONORE HEMSTRÖM (S)**

Under begreppet politikerorganisationen redovisas det samlade resultatet för anslagen för regionfullmäktige, regionstyrelse, revision, överförmyndarnämnd, valnämnd och patientnämnd. Det samlade resultatet för 2024 är följande:

RESULTAT 2024, tkr

Regionfullmäktige	+720
Regionstyrelse	+2 374
Revision	+71
Valnämnd	+763
Överförmyndarnämnd	+2 605
Patientnämnd	+478
Totalt resultat	+7 011

Regionfullmäktiges och regionstyrelsens resultat beror på överskott i budgeten för arvoden. Detta beroende på att det tillskott som nyligen tillförts för förlorad arbetsinkomst ännu inte nyttjas fullt ut. Till detta tillkommer överskott i respektive anslag för representation. Regionstyrelsen uppvisar även överskott för utbildningskostnader.

Revision uppvisar i princip balans mot budget. Valnämnden redovisar överskott till följd av att statsbidraget för EU-valet blev högre än budgeterat. Överförmyndarnämnden redovisar ett överskott i huvudsak kopplat till lägre kostnader än budgeterat för ställföreträdare men även för lägre kostnader kopplat till kansli och nämnd. Patientnämndens överskott beror i huvudsak på vakans i kansliet.

REGIONENS FÖRTROENDEVALDA REVISORER

De förtroendevalda revisorernas uppdrag är definierat i kommunal-lagen och innebär att årligen granska verksamheten och pröva ansvarstagandet i styrelse och nämnder. Revisorerna ska dessutom uttala sig om detta i revisionsberättelsen till regionfullmäktige.

Revisorernas arbete präglas av integritet och oberoende. Därför väljer revisorerna självständigt vilken verksamhet som ska granskas och hur det ska ske. De förtroendevalda revisorerna är ingen nämnd eller styrelse, utan var och en har rätt att ha en egen uppfattning i ansvarsfrågan. Revisorerna är nio till antalet och har under året biträtt av revisorer från KPMG.

Följande granskningar och uppföljningar har bildat underlag för bedömningen 2024:

Granskning av:

- Årsredovisning och delårsrapport
- Samverkan i hemsjukvården
- Elevhälsan
- Krisberedskap
- Barn- och utbildningsnämnden samt hälso- och sjukvårdsnämndens ekonomistyrning och regionstyrelsens uppsiktsplikt
- Kontinuitetsplanering för IT-avbrott
- Omställningen till en god och nära vård

Uppföljning av:

- Revisionsrapporter från år 2022
- Rutiner inom lagen om stöd och service till funktionshindrade
- Offentlighetsprincipen
- Förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier
- Regionstyrelsens uppsiktsplikt
- Insyn i verksamheter på entreprenad
- Mark- och exploateringsverksamheten
- Styrning och internkontroll inom räddningstjänsten
- Verkställighet av beslut
- Granskning av upphandling och inköp samt fördjupande granskning av avtalstrohet och miljökrav vid upphandling
- Grundläggande granskning av regionstyrelsen och samtliga nämnder

Revisionsrapporterna återfinns i sin helhet på regionens webbplats och en sammanfattning av granskningsresultatet finns i revisionens redogörelse som bifogas revisionsberättelsen.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Enligt lag ska det i varje kommun finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. Region Gotland har en överförmyndarnämnd med tre ordinarie ledamöter och tre ersättare. Överförmyndarnämnden ska efter ansökan eller anmälan utreda behov av god man, förvaltare eller förmyndare för personer som av olika anledningar inte kan förvalta sin egendom, bevaka sin rätt och sörja för sin person. Nämnden ansvarar därefter för tillsyn över ställföreträdares förvaltning av de enskildas tillgångar. Nämnden utövar också viss kontroll över föräldrar och övriga förmyndare. Kontrollen gäller i första hand de barn som äger tillgångar över åtta prisbasbelopp eller del i fastighet. Nämnden utser även god man för ensamkommande barn som anländer till Gotland efter anvisning av Migrationsverket eller genom placering av annan kommuns socialtjänst.

Viktigare händelser

Under 2024 har verksamheten för överförmyndarnämnden fungerat väl. Kansliet har under året haft några personalförändringar.

Måluppfyllelse

- *Andelen årsredovisningar som behöver kompletteras ska vara högst 40 procent under 2024*
Målet är ej uppfyllt. Till skillnad från 2023 har antalet årsredovisningar som behövs kompletteras ökat. Mer än hälften av kompletteringarna beror på bristande underlag vilket medfört stort merarbete för kansliet.
- *Antalet digitalt inlämnade års- eller sluträkningar ska öka med minst 20 under 2024*
Målet är helt uppfyllt. Nämnden fortsätter sin digitaliseringsutveckling och antalet digitalt inlämnade års- eller sluträkningar har ökat.
- *Antalet nya ställföreträdare som inte har anknytning till sin huvudman, ska öka under 2024*
Målet är helt uppfyllt, nya ställföreträdare som inte har anknytning till sin huvudman har ökat.

Utveckling på sikt

Nämnden trodde inför 2024 att höjningen av prisbasbeloppet skulle slå igenom och därmed att kostnaderna skulle öka. Så blev inte fallet och det kan bero på en viss eftersläpning. Den tilldelade budgeten för nämnden är tillräcklig. Nämnden följer också utvecklingen av SOU 2021:36¹ vilken kan komma att ge fler och mer omfattande uppgifter.

PATIENTNÄMNDEN

Patientnämndens uppdrag är att hjälpa patienter och närstående att framföra klagomål på vården och bistå med information så att patienter kan tillvarata sina intressen i vården och främja kontakten mellan patient och vårdpersonal. Patientnämndens uppdrag är även att årligen analysera klagomål och genom det bidra till kvalitetsutveckling och hög patientsäkerhet i vården och till att verksamheterna inom hälso- och sjukvården anpassas efter patienternas behov och förutsättningar. Patientnämnden ska även, vid önskemål, förordna stödperson till patienter under tvångsvård.

Viktigare händelser

Antalet inkomna klagomål ökade markant 2023 och ökningen kvarstod under 2024. Detta har påverkat övrig verksamhet, då den lagstadgade klagomåls- och stödpersonsverksamheten måste prioriteras. Vissa andra arbetsuppgifter har fått skjutas på framtiden.

För 2023 års klagomål togs initialt fram en statistikrapport som sedan följdes av en rapport med en kvalitativ analys. Den senare remitterades till hälso- och sjukvårdsnämnden och socialnämnden.

Måluppfyllelse

● *Patientnämnden ska medverka i minst 5 samverkansmöten med berörda vårdgivare årligen under perioden 2024-2025*
Målet är delvis uppfyllt då 4 samverkansmöten skett under året.

Patientnämnden har även beslutat om målet att öka kännedomen om patientnämndens uppdrag hos målgrupper inom socialförvaltningens verksamheter, under perioden 2024-2028. Målet är delvis uppfyllt och måluppfyllnaden är cirka 20 %.

VERKSAMHETSMÅTT

	2024	2023
ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN		
Årsräkningar med komplettering, andel (%)	58	39
Digitalt inlämnade års- och sluträkningar, antal (st)	130	95
Nya ställföreträdare utan anknytning till sina huvudmän, antal (st)	21	19
Antal aktiva ärenden	976	962
varav		
- god man ensamkommande barn	3	4
- särskild förordnad vårdnadshavare	34	29
- förvaltare	102	90
- god man	579	587
Handläggningstid från inkommen ansökan till yttrande, dagar	101,6	74,9

PATIENTNÄMNDEN

Samverkansmöten med vårdgivare/år, antal	4	2
Antal klagomål	334	345
varav		
- somatisk specialistvård	155	153
- psykiatri	26	32
- primärvård	120	130
- tandvård	14	18
- kommunal vård	13	7
- övrig verksamhet	4	5
- övrig vård	2	0
Antal tillsatta stödpersoner	1	2

Utveckling på sikt

Det är oklart om det ökade inflödet är en trend som kommer att bestå. Fokus till år 2028 kommer att vara att öka kännedomen om patientnämndens verksamhet i socialnämndens verksamheter samt att se över övrig kommunikation.

VALNÄMNDEN

Kommunen är enligt lag skyldig att genomföra allmänna val till riksdag, kommunfullmäktige, delegatsval till Europaparlamentet samt eventuella folkomröstningar.

Valnämnden och dess kansli har till uppgift att förordna och utbilda röstmottagare, administrera vallokaler och förtidsröstningslokaler, samt tillhandahålla och distribuera valmaterial till förtidsröstning och vallokaler. Utöver detta ansvarar valnämnden också för att i samråd med aktörer som Valmyndigheten, Länsstyrelsen, polisen, säkerhetsbolag och PostNord genomföra säkra val och därmed upprätthålla förtroendet för det svenska valsystemet.

Den 9 juni 2024 genomfördes val till Europaparlamentet i Sverige och på Gotland. Röstmottagning av förtidsröster genomfördes på 9 ställen runt om på Gotland och på valdagen fanns röstmottagare i 40 valdistrikt.

Valdeltagandet vid Europaparlamentsvalet 2024 minskade något till 52,1 % (53,2 %, 2019). Antalet förtidsröster ökade däremot till 12 874 stycken (9 839 stycken, 2019). Två veckor innan valdagen genomförde valnämnden institutionsröstning på 11 olika vårdinrättningar. Valnämnden anordnade även förtidsröstning på Wisbygymnasiet vid ett tillfälle.

Valnämnden genomförde 21 stycken (5 stycken, 2019) ambulerande röstmottagningar. Ambulerande röstmottagning innebär att man kan beställa röstmottagning till det egna hemmet om man på grund av ålder, sjukdom eller annat handikapp, själv inte kan ta sig till sin vallokal eller ett förtidsröstningsställe.

Valnämnden har under året sammanträtt vid sex tillfällen.

¹ Särskild utredning kring Gode män och förvaltare

RESULTATRÄKNING, tkr

	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
Verksamhetens intäkter	1 400	2 174	89
Verksamhetens kostnader	-38 554	-32 317	-30 812
Verksamhetens nettokostnader	-37 154	-30 143	-30 723
Kommunbidrag	37 154	37 154	34 698
Årets resultat	0	7 011	3 975

Regionstyrelsen

ORDFÖRANDE: MEIT FOHLIN (S)

REGIONSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

REGIONDIREKTÖR OCH FÖRVALTNINGSCHEF: STEFAN HOLLMARK

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN, RÄDDNINGSTJÄNST

FÖRVALTNINGSCHEF: LISE LANGSETH

REGIONSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

VIKTIGARE HÄNDELSER

Region Gotlands ekonomi är fortsatt mycket ansträngd och under året har mycket tid lagts på analys och arbete med möjliga effektiviseringar inom regionens alla förvaltningar framåt. Beslut har tagits om särskilda regionövergripande åtgärder för att hålla ner kostnadsutvecklingen. För regionstyrelseförvaltningens verksamheter har detta inneburit att satsningar som medför kostnadsökningar tillfälligt fått stå tillbaka för att istället förbättra resultatet för Region Gotland.

Under perioden har Region Gotland uppvaktat samtliga riksdagspartier, med fokus på regeringspartierna, för att påtala de ekonomiska utmaningarna som föreligger utifrån bland annat ö-läget.

Omvärlden präglas av en fortsatt säkerhetspolitisk och geopolitisk instabilitet. Under 2024 beviljades Sverige medlemskap i Nato. Nuläget sätter extra fokus på regionens beredskap- och säkerhetsarbete. De verksamheter inom förvaltningen som bedöms mest berörda är kommunikation, IT (då Cyberhoten ökar), måltid (där det inventerats krismenyer, krislager och krisplaner) och upphandling (som arbetar med försörjningsberedskap).

I början av februari lanserades nya gotland.se, resultatet av två års arbete från analys till lansering. Detta markerar slutpunkten för den största förändringen av Region Gotlands webbplats sedan lanseringen 1997.

Arbetsmarknadskonflikten under våren pågick i närmare tre månader och innebar en stor påfrestning framför allt för socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen, men också för de stödjande funktionerna inom regionstyrelseförvaltningen, främst inom HR-avdelningen.

Under sommaren uppmärksammades politikernas resor de senaste åren. Detta fick stor medial uppmärksamhet och resulterade i att regionfullmäktiges ordförande avsåg sig sitt uppdrag. En översyn av gällande rutiner och styrdokument har påbörjats.

Bygget av nya Solbergabadet är påbörjat, badhuset förväntas stå klart under hösten 2027. Investeringsbudgeten för projektet uppgår till 364 mnkr.

Under hösten beslutades om en ny säkerhetsorganisation från och med 2025. Räddningstjänsten sammanförs med befintliga funktioner inom regionstyrelseförvaltningen för säkerhet, säkerhetsskydd, informationssäkerhet, beredskap och brottsförebyggande arbete. Nedan följer ett axplock av andra händelser under året:

- Beslut om införande av Microsoft 365 togs i juni. Införande av Exchange och Teams planeras till maj 2025.
- Vid chefsforum (samtliga chefer inom Region Gotland) fick cheferna en gemensam grund för att kunna hantera välfärdsbrottslighet. En samverkansstruktur för brottsförebyggande arbete har etablerats. Den berör samtliga förvaltningar i organisationen såväl som ett flertal externa aktörer.

- Arbetsmarknadsprojektet Gotland Forward, som har beviljats 20 mnkr från ESF, har utvecklats vidare.
- Löneenhetens alla manuella personakter (ca 800 000 pappersdokument) har lästs in och är nu inlagda i e-arkivet.
- Under hösten beslutades om en ny Kulturplan för perioden 2025-2028.
- I november beslutade regionfullmäktige att inriktningen för måltidsproduktionen framåt är en nybyggnation av ett större tillagningskök med förutsättningar för produktion av varm och kyld mat.
- Almedalsveckan 2024 var en fyradagarsvecka. Utvärderingen visar att arrangörer och besökare var mycket nöjda med tidpunkt för genomförandet. Minneskonstverket "Lyssnandet" invigdes under veckan.
- Arbetet med att hitta en lösning för en ny ishall i Visby har fortlöpt under året.

MÅLUPPFYLLELSE

- *Öka andelen barn och unga (0-18 år) som upplever kultur årligen och med totalt 10 procent under perioden 2024-2027*
Målet är delvis uppfyllt. Under året har flera aktiviteter genomförts för att uppnå målet såväl inom kultursamverkansmodellen som inom biblioteksverksamheten. Vidare har utveckling skett av bidragssystem, samverkan med skolan gällande barnkultur garanti och utbildning av medarbetare. Från 2023 års utgångspunkt har det uppmätts öknings inom de flesta indikatorer, varav vissa är omfattande. Flera faktorer påverkar statistiken och eftersom mätningarna är nya bör de tolkas med en viss försiktighet.

- *Andelen barn och unga, personer med funktionsnedsättning samt personer 65 år och äldre som rör sig minst 1 timme/dag ska öka årligen och med totalt 10 procent under perioden 2024-2027*

Målet är delvis uppfyllt. Detta är ett ytterst angeläget mål med tanke på vad en minskad nivå av aktivitet gör för både den fysiska och psykiska hälsan hos alla de prioriterade grupperna. Det finns stora hälsovinster att göra med en förflyttning av detta mål. Det är dock ett mål som är relativt svårt att mäta då resultatet bygger på självskattning. Aktiviteter som bedrivits under året och som fortsätter under perioden är; kunskapshöjande insatser kring rörelseglädje, stödgivning riktad mot de aktuella målgrupperna, förenkla bokningssystem, kartlägga anläggningar utifrån tillgänglighetsperspektiv, marknadsföra var aktivitetsytorna finns och se till att utrustning finns i anläggningarna.

- *Öka andelen mat som äts upp i skolrestaurangerna genom att minska svinnet årligen och med totalt 25 procent under perioden 2024-2027*

Målet är helt uppfyllt. Lokala handlingsplaner arbetas i nuläget fram med åtgärder för att minska svinn. Svinnmätningar som genomförts under 2024 visar att svinnet har minskat i jämförelse med liknande mätning som utfördes vid samma tidpunkt 2023. En mätmodell har tagits fram och implementerats och svinnmätning kommer framåt att genomföras två gånger årligen.

- *Under perioden 2024-2027 ska andelen ekologiska livsmedelsinköp öka årligen. Målet är att andelen år 2027 ska vara 40 procent*

Målet är helt uppfyllt då andelen ekologiska livsmedel har ökat. I de nya livsmedelsavtalen finns det ett antal produkter tillgängliga både som ekologiska och konventionella alternativ. Detta för att skapa möjlighet att styra inköpen utifrån behov och förutsättningar. På grund av det ekonomiska läget har beslut fattats att köpa konventionella livsmedel där det är möjligt.

- *Andelen nya beslut om regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1) som är hållbarhetssäkrade ska öka årligen och uppgå till 100 procent år 2027*

Målet är delvis uppfyllt. Region Gotlands anslag för regionala utvecklingsåtgärder ska investeras i insatser som bidrar till hållbar strukturomvandling där samtliga hållbarhetsperspektiv integreras. Under 2024 har nya arbetssätt och en ny bedömningsmall för hållbarhetssäkring har tagits fram. Dessa kommer att implementeras under 2025.

EKONOMI

Årets resultat uppgår till 22,1 mnkr (4,0 mnkr, 2023). Året har präglats av återhållsamhet för att kunna bidra till att förbättra Region Gotlands befarade underskott. Uppemot hälften av överskottet hänförs till personalrelaterade orsaker såsom vakanser och en positiv semesterskuld förändring. Exempelvis har ett flertal tjänster inom det förvaltningsinterna stödet varit vakanta. Uppmaningen att specifikt arbeta med semesterplanering har gett en positiv ekonomisk effekt. Utöver detta har förvaltningen varit restriktiv och minimerat utvecklingsinsatser i enlighet med beslutet om återhållsamhet. En annan effekt är att den låga investeringsnivån fortsatt gett överskott i budgeten för kapitalkostnader.

UTVECKLING PÅ SIKT

Region Gotlands ekonomi kommer fortsatt vara ansträngd och effektiviseringar kommer krävas inom samtliga verksamheter. Att fortsätta tydliggöra Region Gotlands särskilda förutsättningar utifrån ö-läget är en viktig fråga. Den demografiska utvecklingen med fler äldre och ungdomar men färre barn och personer i arbetsför ålder skapar utmaningar för såväl ekonomi som kompetensförsörjning. Bemannning kommer fortsätta att vara ett av de stora fokusområdena framåt, detta med hänsyn till kompetensförsörjningsläget där utmaning finns i att anställa medarbetare med rätt kompetens till offentlig sektor generellt.

Förutom ekonomi och kompetensförsörjning så är säkerhetsfrågan av stor vikt. Den nya avdelningen för beredskap och säkerhet där Region Gotlands verksamheter inom området samlats ger bättre förutsättningar för det samlade totalförsvarsarbetet. Omorganisationen gör det också möjligt att vara än mer aktiv i arbetet mot den organiserade brottsligheten så att den inte får fäste på ön. Utöver detta är det viktigt att fortsätta arbetet med IT-säkerhet, utveckling av informationssäkerhet och systemförvaltning.

Hållbar utveckling handlar såväl om den omställning som Region Gotland bidrar till på ön som om det interna omställningsarbetet mot ökad hållbarhet som har etablerats. Med utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och

Agenda 2030 kommer insatser ske inom samtliga hållbarhetsperspektiv. Genomförandeprogrammen ger framdrift för frågor som klimat miljö och energi, näringslivets förutsättningar och innovation samt social välfärd.

Region Gotland införde en ny styrmodell 2024. Målet med den nya styrmodellen är en effektiv styrning som tar Region Gotland mot den önskade utvecklingen i samhället samt inom organisationen. Förändringen har inneburit helt nya samarbetsformer mellan förvaltningarna. Styrmodellen omfattar bland annat fem övergripande prioriteringar. Varje prioritering har ett nätverk kopplat till sig, nätverken består av representanter från varje förvaltning. Nätverken leds av en processledare och syftet är att skapa en gemensam bild av behovet av insatser, samordna gemensamma insatser samt följa upp att vi är på rätt väg. Under 2025 ska en utvärdering av styrmodellen genomföras för att ge underlag för beslut om fortsatt utveckling.

Utveckling sker inom förvaltningens samtliga verksamheter.

Nedan följer ett axplock av dessa:

- Arbete kopplat till effektivisering avseende lokaler, inköp, bemanning och digitalisering
- Implementering av Microsoft 365 som kommer ställa krav på utbildningsinsatser och uppbyggnad av stöd funktion
- Utveckling av chefstöd
- Fortsatt arbetet med styrdokument inom kultur och fritid
- Effektivisering av tidskrävande manuella rutiner
- Utveckling e-handel
- Utveckling av lokalförsörjningsprocessen
- Anläggningar inom kultur och fritid
- Lokal- och produktionsutveckling inom måltid
- Jämställdhetsintegrering
- Kartläggning av demokratiuppdrag och insatser i Region Gotlands verksamheter

RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Omvärldsutvecklingen innebär ett helt nytt fokus på civilt försvar. Utvecklingen medför att räddningstjänsten rustar för att säkerställa att kritiska verksamhetsprocesser kan genomföras oavsett omständighet. Arbetet sker i samverkan internt inom Region Gotland samt med privata aktörer på Gotland, länsstyrelsen och Myndigheten för säkerhet och beredskap (MSB).

Räddningstjänsten kommer att intensifiera planeringsarbetet kring räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) för att säkerställa en effektiv och robust beredskap. Det långsiktiga målet är att skapa en hållbar och anpassningsbar organisation som möter framtida behov effektivt genom samverkan.

I november 2024 beslutades att verksamheterna för beredskap, brottsförebyggande, informationssäkerhet, säkerhet och säkerhetsskydd samt räddningstjänsten ska samlas i en avdelning under regionstyrelseförvaltningen. Detta förväntas skapa synergier och en ökad tydlighet i ansvar och roller.

Årets resultat uppgår till -2,3 mnkr (-11,6, 2023). Det förbättrade resultatet 2024 beror bland annat på att den heltidspersonal som under lång tid bemannat Slite brandstation har reducerats. Personalkostnader överskrider dock fortfarande budget vilket beror på bland annat omförhandling av brandmännens särskilda avtalspension (Sap-R). Detta har resulterat i en ökad driftkostnad för räddningstjänsten men en minskad pensions-skuld för Region Gotland.

MÅLUPPFYLLELSE

- Samtliga individer i akut behov av hjälp ska nås av räddningstjänsten inom 30 minuter*
Målet är delvis uppfyllt. Under 2024 har 99 % av alla individer i behov av hjälp nåtts inom 30 minuter. För att säkerställa att målet nås arbetar räddningstjänsten utifrån räddningstjänstens handlingsprogram. Genom goda rutiner och kontinuerliga övningar på olika scenarion säkerställer räddningstjänsten att det inte sker avvikelser från handlingsprogrammet.
- Andelen individer i akut behov av hjälp som nås av räddningstjänsten inom 15 minuter ska årligen uppgå till 60 procent*
Målet är helt uppfyllt. Under 2024 har 84 % av alla individer i akut behov av hjälp nåtts inom 15 minuter. För att säkerställa att målet årligen nås arbetar räddningstjänsten utifrån beslutat handlingsprogram. Genom goda rutiner och kontinuerliga övningar utifrån olika scenarion säkerställer räddningstjänsten att det inte sker avvikelser från handlingsprogrammet.
- Räddningstjänstens tillsynstillfällen av publika lokaler och övriga verksamheter uppgår till 200/år, under perioden 2024-2027*
Målet är helt uppfyllt. Räddningstjänsten har genomfört 206 tillsyner enligt lag om skydd mot olyckor och 12 tillsyner enligt lag om brandfarliga och explosiva varor.

VERKSAMHETSMÅTT	2024	2023
REGIONSTYRELSEN		
Medborgarinriktade tjänster		
Antal besök på turistbyrå	71 956	71 570
Antal besök på regionarkivet	1 962	2 130
Antal förfrågningar om handlingar på regionarkivet	1 150	1 411
Antal framtagna volymer, regionarkivet	3 288	2 678
Antal samtal, regionupplysningen	125 987	151 813
Antal besvarande samtal, regionupplysningen	119 698	132 322
Genomsnittlig kötid, regionupplysningen (sek)	16	15
Antal externa samtal till 0498-26 90 00	85 214	-
Kultur- och fritidsverksamhet		
Inomhusbad, antal besök	115 721	109 274
Nettokostnad per besök, kronor	75,45	75,64
Säsongsutthyrning, antal gästnätter	5 598	5 651
Idrottshallar, antal uthyrda timmar	30 919	28 066
Idrottsplatser, antal uthyrda timmar	11 201	7 826
Aktivitetsbidrag, antal godkända sammankomster		
- ungdomar	34 775	32 076
- pensionärer	3 165	3 026
- funktionshindrade	2 935	2 545
Andelen personer som uppger att de är fysiskt aktiva minst 7 timmar (420 minuter)/vecka, andel i %		
- ungdomar i åldern 16-18 år	21,6	18,9
- personer i åldern 65+	17,3	13,8
- personer med funktionsnedsättning	12,3	13,6
- elever i åk 8 och 1 på gymnasiet	-	36,0
Bibliotek, antal fysiska besökare	358 202	311 306
Bibliotek, antal media-lån fysiska	425 233	361 837
Bokstart, antal hembesök	323	306
Bokstart, antal hembesök hos familjehemsplacerade barn	1	3
Aktiva låntagare bibliotek 0-17 år, antal	1 513	1 612
Barn 0-5 år som deltar i bibliotekens verksamhet riktad till förskolor, andel (%)	47,0	10,6
Barn i grundskoleåldern (6-16 år) som deltar i utbudet inom Kulturgarantin, andel (%)	28,7	
Deltagare upp till 18 år inom de regionala kulturinstitutionernas verksamheter, antal	164 450	115 831

VERKSAMHETSMÅTT	2024	2023
REGIONSTYRELSEN (forts.)		
Måltidstjänster		
Antal beställda portioner inom:		
- förskola	425 736	456 408
- grundskola	1 013 888	1 003 386
- gymnasie/vuxenutbildning	289 873	278 926
- hälso- och sjukvård	83 700	82 200
- inom äldreomsorg	281 070	275 912
- äldreomsorg, ordinärt boende	69 160	53 063
Andel inköpta ekologiska livsmedel, % (värdet i kronor)	23	21
Andel inköpt svenskt kött, % (värde i kronor)	97	93
Andel inköpt svensk kyckling, % (värde i kronor)	100	99
Andel inköpt närproducerade/gotländska livsmedel, % (värde kronor)	15	16
Andel vegetariska måltider, % (räknat på grundmeny)	32	30
Koldioxidekvivalent, kg CO2e per kg inköpta livsmedel i genomsnitt per år	1,96	1,99
Utsläpp från livsmedelsinköp, ton CO2e per år	2 332	-
Tallriks- och serveringssvinn i skolrestauranger, gram per ätande	54	62
Administrativa tjänster		
Lönehantering - antal lönespecifikationer	107 270	105 299
Andel fel som rättats i löneutbetalningar, %	0,78	1,03
Antal samtal till löne- och systemsupport	8 054	-
Andel extra utbetalningar pga fel, %	0,11	0,10
Stöd av HR-specialist vid rekrytering	79	71
Stöd av HR-specialist vid rehabiliterande	106	-
Stöd av HR-specialist vid individärende arbetsrätt	128	-
Inkomna mail i systembrevlådor - HR	7 018	-
Registrerade ärenden HR-support	21 147	-
Andel ärenden i HR-support som lösts direkt, %	74	-
Antal hanterade fakturor, tusental	210	207
Andel elektroniska fakturor av hanterade fakturor, %	94	93
Antal kundfakturor, tusental	179	176
Fakturerat belopp, tkr	606 745	600 716
Andel påminnelser kundfakturor, %	10,4	10,3
Andel inkassoärenden, %	5,1	5,0
Andel e-fakturor, %	13,4	13,3
Andel fakturor till digital brevlåda, %	25,0	23,5
Andel SWE-fakturor, %	5,6	4,9
Antal protokollförda paragrafer, kansli (RF, RS, RSau)	1 151	1 141
Antal registrerade ärenden av registraturen	8 795	9 232
Antal registrerade handlingar av registraturen	44 249	51 096
Antal inkomna bidrag till förnyelsepriset	21	28
It-relaterade tjänster		
Antal supportärenden per dator	2,2	2,9
Servicenivå digital arbetsplats (DAP), %	93	92
Antal ärenden hanterat av it-supporten	28 186	30 272
Förvaltningsgemensamt		
Utsläpp från tjänsteresor med privat bil, ton CO2e per år	9,1	-
Utsläpp från egna fordon och arbetsmaskiner, ton CO2e	31,8	-
Net Promoter Score (eNPS)	-7	-3

Almedalsveckan är världens största demokratiska mötesplats för samhällsfrågor. Under 2024 besökte mellan 80 000 till 100 000 personer almedalsveckan i Visby.

VERKSAMHETSMÅTT	2024	2023
RÄDDNINGSTJÄNST		
Tid från Region Gotlands räddningstjänst har mottagit larmsamtal tills insats påbörjas, genomsnitt i minuter	9	9
Totalt antal larm	662	728
varav		
- IVPA (i väntan på ambulans)	145	166
- brand ej i byggnad	65	106
- brand i byggnad	78	60
- trafikolycka	63	71
- automatlarm	125	165
- hjärtstopplarm	53	47
- annat sjukvårdslarm	64	88
- annan hjälp till ambulans	31	12
Tillsyn enligt LSO (lag om skydd mot olyckor)	206	67
Tillsyn LBE (lagen om brandfarliga och explosiva varor)	12	11

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
REGIONSTYRELSE-FÖRVALTNINGEN			
Verksamhetens intäkter	264 485	296 786	269 771
Verksamhetens kostnader	-714 607	-728 976	-701 033
Avskrivningar	-26 490	-22 683	-22 078
Internränta	-1 682	-1 318	-631
Verksamhetens nettokostnader	-478 295	-456 191	-453 972
Kommunbidrag	478 295	478 295	458 038
Årets resultat	0	22 104	4 066
Nettoinvesteringar	77 138	27 095	29 121

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
RÄDDNINGSTJÄNST			
Verksamhetens intäkter	3 585	8 602	4 468
Verksamhetens kostnader	-65 179	-72 545	-73 592
Avskrivningar	-4 613	-4 676	-4 117
Internränta	-765	-666	-294
Verksamhetens nettokostnader	-66 972	-69 286	-73 535
Kommunbidrag	66 972	66 972	61 882
Årets resultat	0	-2 314	-11 653
Nettoinvesteringar	10 774	8 719	6 541

MEDARBETARE

REGIONSTYRELSEFÖRVALTNINGEN	2024	2023
Antal anställda	514	511
- varav män	173	172
- varav kvinnor	341	339
- varav tidsbegränsat anst	39	36
Personalkostnad, tkr	342 865	337 158
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	46	48
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	3,7	4,2

MEDARBETARE

RÄDDNINGSTJÄNST	2024	2023
Antal anställda	53	59
- varav män	49	54
- varav kvinnor	4	5
- varav tidsbegränsat anst	1	7
Personalkostnad, tkr	55 219	56 278
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	71	76
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	2,6	4,0

Tekniska nämnden

TEKNIKFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **MARIETTE NICANDER (M)**

FÖRVALTNINGSCHEF: **PATRIC RAMBERG**

VIKTIGARE HÄNDELSE

Under 2024 har verksamheten präglats av flera händelser av varierande karaktär. En av dessa var arbetsplatsolyckan vid vatten- och avloppsavdelningen i augusti då en medarbetare omkom. Arbetet efter olyckan har internt handlat om att utreda händelsen, genomföra åtgärder och stötta medarbetarna. Händelsen utreddes även externt och har formellt avslutats efter att Arbetsmiljöverket godkänt förvaltningens vidtagna åtgärder. Nu fortsätter det långsiktiga arbetet inom förvaltningen med att förbättra säkerhetskulturen genom ett lärande förhållnings-sätt där man visar på goda exempel och aktiviteter för att förenkla och göra förflyttningar kopplat till förvaltningens avvikelserapportering.

Klimat- och miljöarbetet har under året stärkts genom en rad åtgärder. Den åtgärd som minskat utsläppen mest är bytet av bränsle från diesel till HVO100, vilken inneburit en utsläpps-minskning med över 20 % för teknikförvaltningen. Under året har också förvaltningen bland annat infört nya miljökrav vid entreprenadupphandling, fortsatt med trädplantering runt om på Gotland och genomfört en hastighetsreducering i Visby med syfte att förbättra stadens luftkvalitet. Provtagningsresultat har styrt valet av material vid halkbekämpning samt utformningen av gång- och cykelvägar. En miljöutredning har också lett till att dammbindning inledd under våren. Genom investeringar i energieffektivisering, satsningar på hållbar mobilitet samt insatser för vattenbesparing och klimatanpassning har arbetet ytterligare intensifierats.

Dricksvattenförsörjningen på Gotland har präglats av omfattande utmaningar. En längre period med lite nederbörd har resulterat i att vattennivåerna i centrala källor såsom Tingstäde träsk och andra grundvattentäkter legat under det normala. Detta kan komma att påverka vattentillgången kommande sommar. Samtidigt har försämrad grundvattenkvalitet och inströmning av alger i bräckvattenverket på södra Gotland krävt tillfälliga insatser. Det förändrade omvärldsläget har medfört ett ökat säkerhetsbehov vid vattenverken.

Vidare har investeringar i trafik- och säkerhetsinfrastruktur genomförts, vilket innefattar tekniska uppgraderingar samt förbättrade beredskapsåtgärder. Det stora allmänna intresset för trafikplaneringsarbetet kombinerat med proaktiv kommunikation har resulterat i att information har publicerats på gotland.se.

Förvaltningen har utvecklat sitt strategiska kommunikations-arbete för att dels agera mer långsiktigt, och dels för att främja en öppen dialog med både interna och externa målgrupper.

MÅLUPPFYLLELSE

- *Minska mängden tidningar och förpackningar i hushållens restavfall årligen och med totalt 25 kilo per hushåll under perioden 2024-2027*

Målet är delvis uppfyllt. Årets plockanalys visar att restavfallet innehåller 6 kilo färre tidningar och förpackningar per 100 kilo än 2023.

Insatser för att minska mängden tidningar och förpackningar i hushållens restavfall har innefattat en revidering av avfallsplanen, införandet av standardiserade sorterings- och miljöstationer samt en påbörjad upphandling av avfallsinsamling och nya fyr-fackskär. En kommunikationsplan för fastighetsnära insamling har även utvecklats för 2025–2026. Förvaltningen kommer att vidareutveckla metoder och kommunikation för att höja sorteringskvaliteten.

- *Öka kollektivtrafikens marknadsandel årligen för att nå 10 procent år 2027*

Målet är ej uppfyllt. Kollektivtrafikbarometerns årsrapport 2024, visar att kollektivtrafikens marknadsandel har minskat från 8 % till 5 %. Samtidigt har antalet resor med den gotländska kollektivtrafiken ökat från 2023 till 2024. För att få en djupare förståelse för resmönster på Gotland har regionstyrelseförvaltningen och teknikförvaltningen tillsammans genomfört en resvaneundersökning. Undersökningen identifierar åtgärdsområden för mer hållbar mobilitet på Gotland och ger ett planeringsunderlag för insatser som ska kunna minska koldioxidutsläpp. Samtidigt fortskrider utvecklingen av stadsbusslinjenätet och stärkt regionbusslinjetrafik i enlighet med plan, understött av informations- och beteendepåverkande insatser. Syftet med de mer långsiktiga insatserna är att förbättra kollektivtrafikens attraktionskraft och användning.

EKONOMI

2024 års resultat för teknikförvaltningen är positivt och uppgår till 1 mnkr (30,8 mnkr, 2023). Förvaltningens verksamhet består både av skattefinansierad verksamhet och fyra fullt ut avgiftsfinansierade verksamheter. Utfallet i den skattefinansierade verksamheten uppgår till 27,5 mnkr (7,1 mnkr, 2023). Utfallen i de avgiftsfinansierade verksamheterna är negativa för VA-verksamheten med -34,9 mnkr och linjehamnen med -1,6 mnkr. Utfallen är positiva för avfallsverksamheten med 9,9 mnkr och kryssningskajen med 134 tkr. Inom den skattefinansierade verksamheten är det intäkter för sålda fordon från fordonsorganisationen som i huvudsak bidrar till det positiva utfallet på 7 mnkr. Eftermarknaden för de bilar som fordonsorganisationen säljer har varit mycket god. Det finns ingen nyproduktion av biogasbilar samtidigt som efterfrågan är stor.

Fastighetsförvaltningens utfall för den verksamheten som finansieras via hyror uppgår till 6 mnkr till följd av lägre kostnader för personal, uppvärmning och högre intäkter för sålda tjänster och parkeringsavgifter. Utfallet för den allmänna kollektivtrafiken är positivt, 15,7 mnkr, samtidigt som samhällsbetalda resor överskrider budget med 9,8 mnkr. Indexuppräknings av avtalet med kollektivtrafikoperatören har blivit väsentligt lägre än befarat vilket förklarar överskottet inom den allmänna kollektivtrafiken. Utfallet för försörjningsverksamheten uppgår till 5,2 mnkr och förklaras av positiva utfall inom hjälpmedelscentralen, varuförsörjningen och städverksamheten.

Det negativa utfallet för VA-verksamheten förklaras delvis av att underskott om 12,7 mnkr budgeterades för 2024 då det egna kapitalet är positivt och ska balanseras inom en treårsperiod. Därutöver har verksamheten belastats med stora kostnader för att driftsätta det tillfälliga vattenverk som anslutits till en av grundvattentäkterna i Visby efter bakterieutbrottet 2023. Kostnaderna för provtagning, transporter, kemikalier och sanering har också varit högre än de budgeterade. Linjehamnens negativa utfall förklaras av högre kostnader för underhåll. Avfallsverksamhetens positiva utfall kan främst härledas till den nya uppdraget om förpackningsinsamling.

2024 års nettokostnadsutveckling uppgår till 27 % jämfört med 2023. Intäkterna har ökat med 5 % vilket motsvarar 76,2 mnkr och kostnaderna med 7,4 % vilket motsvarar 128,9 mnkr jämfört med 2023.

Årets totala budget för investeringar uppgår till 1 014 mnkr. Den beslutade investeringsbudgeten för 2024 uppgår till 342 mnkr. Därtill tillkommer kompletteringsbudget som avser oförbrukade investeringsmedel för 2023 om 371 mnkr. 288 mnkr har om-disponerats från andra förvaltningar till teknikförvaltningen och tilläggsanslag om 14 mnkr har beviljats. Genomförda investeringar under 2024 har medfört utgifter på 596 mnkr.

UTVECKLING PÅ SIKT

Förvaltningen har identifierat flera utvecklingsområden för kommande år. Utvecklingen ska fokusera på att stärka säkerhetskulturen, säkerställa en robust dricksvattenförsörjning, anpassa verksamheten till ett förändrat klimat samt hantera ekonomiska och operativa utmaningar. Efter arbetsolyckan 2024 prioriteras en stärkt säkerhetskultur och ett gemensamt lärande inom teknikförvaltningen, med särskilt fokus på att införa bättre verktyg för avvikelserapportering och att skapa ökad tydlighet i arbetsmiljön.

Region Gotlands ansträngda ekonomiska läge och de senaste årens inflationstryck utgör en utmaning för teknikförvaltningen. De planerade besparingarna för 2025 uppgår till 4,9 mnkr och kommer följas av ytterligare besparingskrav, vilket kan begränsa handlingsutrymmet vid framtida satsningar och även påverka leveransen av tjänster till det gotländska samhället.

Det förändrade omvärldsläget ställer krav på ökad krisberedskap, vilket innefattar systematiska analyser och krisutbildningar, samt förbättrad lagerkapacitet. För att möta dessa behov kommer försörjningsavdelningen att tillträda nya lagerlokaler under första delen av 2025.

Framtida trafikutvecklingsåtgärder syftar till att minska genomfartstrafiken i Visby och övriga tätorter genom hastighets-sänkningar och omdirigering av trafikflöden. Målet är att skapa ett hållbart och säkert gatunät som minskar bilberoendet. Arbetet med att systematiskt underhålla och uppdatera vatten-verken fortsätter enligt nya kvalitetskrav. Ombyggnaden av Visbys södra vattenverk samt optimeringen av bräckvattenverkets processer, tillsammans med ett förstärkt skydd av anläggningar och informationssystem, ska säkerställa en robust dricksvatten-försörjning.

För att möta framtida klimatutmaningar och främja en håll-bar utveckling kommer förvaltningen även att fortsätta arbetet med klimatanpassning och miljöåtgärder. Dessa insatser innebär att integrera klimatperspektivet i planering och investeringar, samt genomföra förebyggande och anpassande åtgärder för att stärka infrastrukturen och minimera miljöpåverkan.

VERKSAMHETSMÅTT	2024	2023
KOLLEKTIVTRAFIKEN		
Totalt antal resor i landsbygds- och stadstrafik varav	950 564	911 896
- antal resor med bussiga kortet	355 090	324 885
Sålda årskort	9	10
Sålda länskort	3 550	3 919
Sålda förortskort	1 190	1 315
Sålda Visbykort	2 073	2 010
Sålda Arbetsreskort	1 152	1 134
Färdtjänst antal beslut	603	607
Beslut totalt antal parkeringskort för funktions-hindrade, med avslag	275	335
Antal färdtjänstresor	53 432	51 435
Sjukresor med taxi	27 843	30 159
Sjukresor i buss	3 397	2 017

HAMNVERKSAMHET	2024	2023
Visby, tusental bruttoreg. ton	45 794	49 093
Övriga hamnar, tusental bruttoreg. Ton	473	378
Ank + avg passagerare Visby, tusental	1 810	1 705
Ank + avg personbilar Visby, tusental	520	517
Färjegods ank & avg, tusental ton	664	668
Godstrafik, antal anlop	152	163
Godstrafik ank. varor, tusental ton	146	150
Godstrafik avg. varor, tusental ton	190	184
Kryssningspassagerare, tusental	170	168
Kryssningsbesök, antal anlop	103	102
Gästande fritidsbåtar:		
- Visby, antal gästbåtsdygn	5 212	5 953
- Övriga hamnar, antal gästbåtsdygn	767	899
- Gästbåtsdygn total	5 979	6 852
NKI (Kundenkät) ¹	-	83,8
Antal båtplatser i Regionens hamnar, exkl. utarrenderade	370	370

¹ Egen undersökning till hamnens kunder som görs vartannat år

AVFALLSVERKSAMHET	2024 ²	2023
Mängd tidningar och förpackningar i hushållens restavfall, antal kg	28	34
	TOTAL MÄNGD I TON	TOTAL MÄNGD I TON
	KG PER PERSON	KG PER PERSON
Mängd insamlat mat- och restavfall	9 930	10 577
- varav insamlat matavfall	3 325	3 475
- varav restavfall	6 605	7 103
Mängd returpapper och förpackningar (exkl. wellpapp)	6 269	6 954
Total mängd insamlat hushållsavfall ³	17 234	17 531
	260	287

² Uppgifter för 2024 är preliminära och fastställs kvartal 2, 2025. Vid beräkning av mängd per person justeras invånarantalet med hänsyn till fritidshus, gästnätter och arbetspendling. Då det justerade invånarantalet för 2024 inte har publicerats än används det justerade invånarantalet för 2023 i beräkningen för 2024

³ Returpapper och förpackningar, elavfall, farligt avfall, grovavfall, mat- och restavfall

NÄMNDER OCH FÖRVALTNINGAR

PARK OCH TRAFIK	2024	2023
Kollektivtrafikens marknadsandel, andel (%)	5	8
Transporttillstånd, antal	22	19
Grävtillstånd, antal	212	254
Trafikanordningsplaner (TA-planer), antal	258	274
Markupplåtelse, tillstånd, antal	385	447
varav		
- Almedalsveckan	105	101
Enskilda vägar med statsbidrag:		
- Antal vägar	322	318
- Antal km	813	811
- Kostnad per invånare, kr	346	296
Vinterväghållning total kostnad, tkr	11 346	18 088
- Kronor per invånare	186	296
Parkmark, Naturmark, antal hektar	277	277
Anlagd parkmark, antal hektar	221	221
Nettokostnad parkverksamhet, kr/inv	250	450

FASTIGHETSFÖRVALTNING	2024	2023
Förvalttad lokalarea BRA	509 570	507 100
varav		
- förhyrd area BRA	104 827	105 316
Antal byggnader	591	563
Periodiskt underhåll kr/kvm	90	127
Vattenförbrukning l/kvm	363	359
Värmeförbrukning kwh/kvm graddags-korrigerad	103	106
Elförbrukning kwh/kvm	63	58

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
Verksamhetens intäkter	1 539 056	1 613 034	1 536 839
Verksamhetens kostnader	-1 442 946	-1 506 470	-1 445 386
Avskrivningar	-265 423	-272 782	-248 078
Internränta	-79 270	-81 366	-38 279
Verksamhetens nettokostnader	-248 582	-247 585	-194 905
Kommunbidrag	248 582	248 582	225 676
Årets resultat	0	997	30 771

INVESTERINGAR, tkr	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
Investeringar egna inom tn	501 848	170 564	142 773
Investeringar affärsdrivande	258 751	168 664	132 104
Investeringar andra förvaltningar	253 585	257 070	295 960
Summa investeringar netto	1 014 184	596 298	570 838

MEDARBETARE	2024	2023
Antal anställda	568	552
- varav män	329	322
- varav kvinnor	239	230
- varav tidsbegränsat anst	38	28
Personalkostnad, tkr	344 382	326 054
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	19	23
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	5,4	5,6

Foto: Joel Nilsson

Tekniska nämnden har bland annat som mål att öka antalet personer som reser med kollektivtrafiken. Aktiviteter för att förbättra kollektivtrafikens attraktionskraft och användning pågår kontinuerligt.

Tekniska nämnden

VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHETEN

SÄRREDOVISNING

VERKSAMHETSIDÉ

Verksamheten ansvarar för produktion och leverans av dricksvatten samt rening och hantering av spillvatten och dagvatten inom fastställda verksamhetsområden till abonnenter och kunder anslutna enligt avtal.

VIKTIGA HÄNDELSER

Inom stadsutveckling Visborg har en rad utredningar gjorts i syfte att få fram hur VA och dagvatten ska hanteras i den nya stadsdelen. Det finns utmaningar kopplat till området med flack terräng, risk för påverkan på grundvattentäkt samt att naturreservatet Södra hållarna med skyddsvärda arter måste beaktas. Utredningarna visar att VA-utbyggnaden i området kommer att bli mycket kostsam och anläggningsavgifterna inte kommer kunna täcka investeringskostnaderna. Arbetet med att värdera risker och identifiera lösningar för att hantera dessa utmaningar fortsätter under 2025 och 2026.

Skyltarna för regionens vattenskyddsområden är nu på plats. Detta var en viktig åtgärd efter riskanalysen av öns vattentäkter. Planen är att alla vattentäkter ska ha ett bra skydd som bevarar både vattenkvaliteten och vattenmängden i enlighet med policy för Gotlands vatten- och avloppsförsörjning 2040.

Första etappen av projektet för Visbys framtida dricksvattenförsörjning har upphandlats i form av en samverkansentreprenad. Eftersom Visby södra vattenverk endast ska fungera som vattenverk har verkstadslokaler och personalutrymme flyttats till Visby norra vattenverk. Ett tillfälligt vattenverk driftsattes i maj 2024 som en konsekvens av bakterieutbrottet i en av Visbys vattentäkter under hösten 2023. Verket är klimatanpassat, och samma anpassning kommer även att integreras i det nya vattenverket, som beräknas stå klart 2028. Arbetet med driftoptimering av södra Gotlands bräckvattenverk fortsätter. Det finns utmaningar i att hantera stora mängder alger som kommer in i vattenintaget och som täpper igen filter in i verket. Från bräckvattenverket har överföringsledning byggts ut för transportera vatten norrut i olika etapper fram till Tofa. Den sista etappen planeras att tas i drift under våren 2025.

Under 2024 har en rad projekt genomförts för att stärka infrastrukturen och säkerställa en hållbar vatten- och avloppshantering. Flera projekt för ledningsdragning har fortlöppt, där ibland en förstudie och projektering av en ledning mellan Alva och Stånga samt en utbyggnad av ledningen mellan Lickershamm och Stenkyrka. Syftet är att utveckla Licknatte vattenverk, som i framtiden istället ska användas som en reservoar. Utbyggnaden av verksamhetsområdet Västergarn Ammor är även färdigställd, vilket möjliggör byggnation av nya fastigheter.

I enlighet med VA-utbyggnadsplanen pågår projektering av ett nytt kommunalt verksamhetsområde för befintlig bebyggelse i Ardre Vitvär. Samtidigt beräknas ledningsutbyggnaden för den befintliga bebyggelsen vid Bunge Stucks vara slutförd inom kort. Vattentjänstplanen, som beskriver kommunens utbyggnadsplan för befintlig bebyggelse med behov av gemensamma vatten- och avloppslösningar med hänsyn till människors hälsa och miljö, har legat ute på samråd och granskning och ska antas av regionfullmäktige i början av 2025.

Vid Visbys dagvattenutlopp nära hamnterminalen pågår ett projekt för att förbättra dagvattenhanteringen. Projektet syftar till att fördröja och delvis rena dagvattnet innan det släpps ut i hamnbassängen. Detaljprojektering och utförande är planerade till 2025. Parallellt genomförs ett projekt för att minska tillskottsvatten i spillvattenledningsnätet och vid avloppsreningsverket.

Trots att dagvattennät redan finns på många gator är ett flertal abonnenter fortfarande kopplade till spillvattennätet. Processer har utvecklats för att säkerställa att större andel av regn- och dränvatten ansluts till dagvattenledningsnätet. Detta är ett omfattande och tidskrävande arbete som beräknas pågå under flera år.

Under sommaren uppstod problem med missfärgat och illaluktande dricksvatten i Kappelshamn. En utredning visade att orsaken var ofarliga järnbakterier i ett dike nära en av produktionsbrunnarna. Vattenverket behöver därför kompletteras med en extra filterprocess. Tills resurser finns för att genomföra åtgärden transporteras vatten från ett annat vattenverk på norra Gotland till Kappelshamn.

En problematik med mask i dricksvattnet uppstod under sommaren i en föreningsdriven gemensamhetsanläggning i Vibble. En utredning visade att det rörde sig om en ofarlig mask och att inga maskar har påträffats utanför föreningens område. För att minska risken för spridning till resten av ledningsnätet bistod Region Gotland föreningen med nödvändiga åtgärder.

Till följd av den nya EU-förordningen (EU 2020/741) om minimikrav för återanvändning av vatten för jordbruksbevattning har Region Gotland sagt upp sina avtal med två bevattningssamfällighetsföreningar, för att teckna nya avtal anpassade till lagstiftningen. Återanvändning av avloppsvatten för bevattning har bedrivits på Gotland sedan 1980-talet, vilket länge var unikt i Sverige. Genom denna hantering kan vattnet behållas på land, och spillvattnet omhändertas på ett kretsloppsanpassat sätt.

MÅLUPPFYLLELSE

- *Minska vattenförbrukningen per person årligen och med totalt 20 % per person under perioden 2024-2027*

Målet är ej uppfyllt. Vattenförbrukningen har totalt sett ökat något, från 95 liter/person och dygn 2023 till 97 liter/person och dygn 2024.

Under 2024 ersattes äldre vattenmätare med nya som genererar mer data för uppföljning och referensområden etablerades för möjliggöra riktade insatser. Förvaltningen har under året inlett ett arbete för att öka insamlingen och användningen av regnvatten vid Region Gotlands fastigheter och med att krävställa vattenbesparande åtgärder i projekteringsanvisningar. Förvaltningen har genomfört flera informations- och kommunikationsinsatser om hållbar vattenanvändning under året som syftar till beteendeförändring för vattenbesparing, ett arbete som kommer att fortsätta under kommande år.

Finansieringsgraden minskade från 108 % 2023 till 89 % 2024, där målsättningen är 100 %. Debiteringsgraden för vatten uppgick 2024 till 83 % (84 %, 2023) och målet är en debiteringsgrad på 85 % i förhållande till levererad mängd. Under 2024 producerades totalt 3 979 700 m³ dricksvatten (3 843 000 m³, 2023). Av den producerade mängden användes 18 500 m³ för underhållsspolning och 41 200 m³ för egen förbrukning.

EKONOMI

VA-verksamheten redovisar för 2024 ett underskott på -34,9 mnkr, en minskning med 55,8 mnkr jämfört med 2023. Enligt huvudregeln ska hela överskottet, motsvarande 100 % av resultatet, föras över till det egna kapitalet. Det egna kapitalet vid ingången av 2024 uppgick till 25,3 mnkr. Det finns dessutom en fond bestående av förutbetalda intäkter där 8,4 mnkr återstår.

NÄMNDER OCH FÖRVALTNINGAR

Denna fond periodiseras över 25 år, med 475 tkr per år, för att finansiera investeringar i VA-verksamheten. Fonden har inrättats med stöd av 30 § i vattentjänstlagen och rekommendation nr 18 från Rådet för kommunal redovisning.

VA-TAXAN

Behovet av taxejusteringar prövas årligen. Inför 2024 höjdes anläggningsavgifterna med totalt 6,5 % från 1 januari, medan bruksningsavgifterna förblev oförändrade. På grund av de omfattande investeringarna och ökade driftskostnader justerades VA-taxan ytterligare från 1 november 2024. Höjningen uppgick till 15 % på den fasta och rörliga delen av bruksningsavgiften samt 10 % för anläggningsavgifterna. Denna ökning täcker även indexhöjningen för 2025, vilket innebär att ingen ytterligare höjning har skett inför 2025.

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
Verksamhetens intäkter	273 117	274 700	279 022
Verksamhetens kostnader	-180 837	-218 307	-181 531
Avskrivningar	-73 170	-71 542	-66 935
Internränta	-19 109	-19 768	-9 682
Årets resultat	0	-34 918	20 874

VATTENHANTERING OCH FÖRBRUKNING, i kbm	2024	2023
Levererad mängd, m3	3 980	3 843
Debiterad mängd, m3	3 297	3 238
Debiteringsgrad, %	83	84
Rent vatten uppfylla krav, %	95,9	99,7
Renad mängd avloppsvatten, m3	6 761	7 668
Utsläppsvärden uppfylla krav, %	100	100
Vattenförbrukning per person, antal liter/dygn - Totalt	97	95
Vattenförbrukning per person, antal liter/dygn - Hushåll och fritidshus	156	152
Vattenförbrukning per person, antal liter/dygn - Industrier	662	594
Vattenförbrukning per person, antal liter/dygn - Övrigt (småhandel, hamnar, turistanläggningar och lantbruk)	30	35

UTVECKLING PÅ SIKT

En hållbar och stabil VA-försörjning kräver tillgång till rätt kompetens, men att säkerställa en tillräcklig kompetensförsörjning är en utmaning som medför svåra prioriteringar mellan olika uppdrag. Komponentbrist och ökade kostnader till följd av kriget i Ukraina skapar ytterligare osäkerhet i arbetet med att bygga ut och renovera Gotlands VA-anläggningar. Investeringsnivån är fortsatt hög, vilket sannolikt medför årliga höjningar av VA-taxan med 5–10 % utöver indexuppräknningar.

Driften av VA-anläggningarna måste dessutom anpassas till det nya dricksvatten- och avloppsdirektivet. Investeringar i förnyelse av ledningsnät samt i vatten- och avloppsreningsverk fortgår, där en central utmaning är att balansera avbetalningen av underhållsskulden med behovet att stödja exploateringsverksamheten. Dessutom finns en risk att kapaciteten i de avloppsreningsverk som hanterar slam når sin gräns, eftersom samma verk även tar emot slam från enskilda fastigheter. En utredning initieras därför för att klargöra hur slam från enskilda fastigheter ska hanteras i framtiden.

BALANSRÄKNING, tkr	Bokslut 2024	Bokslut 2023
Tillgångar		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	1 416 327	1 347 032
Maskiner och inventarier	16 886	11 502
Finansiella anläggningstillgångar	233	210
Summa anläggningstillgångar	1 433 446	1 358 744
Omsättningstillgångar	67 406	61 803
Summa tillgångar	1 500 852	1 420 547
Skulder & eget kapital		
Eget kapital	-9 628	25 289
varav		
Årets resultat	-34 918	20 874
Avsättningar	10 470	7 204
Långfristiga skulder	1 023 885	714 131
Kortfristiga skulder	476 125	673 923
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 500 852	1 420 547
Ställda panter och ansvarsförbindelser		
Pensionsförpliktelser intjänade före 1998	11 973	11 519
varav		
- särskild löneskatt	2 337	2 249

Miljö- och byggnämnden

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **ANDREAS UNGER (M)**

FÖRVALTNINGSCHEF: **LISE LANGSETH**

VIKTIGARE HÄNDELSER

Under 2023 genomfördes en utredning av samhällsbyggnadsförvaltningens organisation som resulterade i att förvaltningen organiserades om från och med januari 2024. Syftet med den nya organisationen är att utveckla förvaltningen och dess processer för att säkerställa ett nära ledarskap, god arbetsmiljö, kvalitet i uppdragen och en ekonomi i balans. Initialt är implementeringen av den nya organisationen ett krävande arbete, men på sikt kommer den nya organisationen stärka förvaltningen i utförandet av sina uppdrag.

En genomlysning av taxor genomfördes under perioder oktober 2023 - februari 2024 där det tydligt framgick att kostnaderna inte täcktes av intäkterna i enlighet med självkostnadsprincipen. Efter genomlysningen tog regionfullmäktige beslut om att godkänna höjning av taxor för bygglov, geografisk information, miljö- och hälsoskydd samt livsmedelskontroll. De nya taxorna infördes 1 juli och förväntas ge näst intill full effekt från 2025. Plantaxan som antogs av regionfullmäktige i oktober 2023 har en längre fördröjning i ekonomisk effekt.

Våren 2024 var Översiktsplan 2040 ute på granskning. Under granskningsperioden inkom cirka 200 yttranden. Översiktsplanen antogs av regionfullmäktige under februari 2025.

Inom bygglov och tillsyn enligt plan- och bygglagen har det under 2024 skett ett omfattande utvecklingsarbete. Detta har lett till bättre arbetsmiljö, lägre personalomsättning, förbättrade och effektivare processer samt förkortade handläggningstider. De flesta bygglovsärenden hanteras nu inom de lagstadgade tio veckorna.

Under våren 2024 upprättades en arbetsgrupp med tjänstepersoner från regionstyrelseförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen som arbetar med att söka extern finansiering för projektverksamhet och statsbidrag inom samhällsbyggnadsfrågor. Gruppen har under 2024 sökt 8,9 mnkr och fått beviljat 7,4 mnkr.

MÅLUPPFYLLELSE

- *Möjliggöra för minst 500 bostäder per år på hela Gotland under perioden 2024-2027*

Målet är uppfyllt. Utgångspunkten vid bedömning av måluppfyllelse är att möjliggörandet för bostad sker vid antagen detaljplan samt vid beviljande av bygglov utanför detaljplan. Under 2024 har sex detaljplaner arbetats fram till antagande och har tillsammans möjliggjort för 454 bostäder. Det har också beviljats bygglov för 124 bostäder utanför detaljplan. Sammantaget har det möjliggjorts för 578 bostäder, vilket betyder att målet för 2024 har uppfyllts.

För att uppnå målet om att möjliggöra för minst 500 bostäder har förvaltningen arbetat med olika insatser. Exempelvis har ett arbete skett med att implementera den nya organisationen, färdigställa Översiktsplan 2040 samt arbeta utifrån prioriteringsmodellen för detaljplaner. Förvaltningen har även fortsatt att utveckla samhällsbyggnadsprocessen genom aktivt arbete med att utveckla och förbättra rutiner och processer samt att fokusera på samverkan och dialog med interna och externa aktörer. Arbetet kommer att fortsätta framöver.

Prioriteringsmodellen för detaljplaneuppdrag som beslutades av miljö- och byggnämnden i oktober 2022 har särskilt stor effekt på måluppfyllelsen. Bedömningen är att det ska vara möjligt att nå målet årligen fram till 2027.

EKONOMI

Årets resultat uppgår till -13 mnkr (5,6 mnkr, 2023). Framför allt beror det på låga intäkter då taxan inte har täckts av kostnaden enligt självkostnadsprincipen och att antal inkommande ärenden har minskat de senaste åren. Budget 2024 hade beräknats med en ny taxa från och med 1 januari. Den nya taxan beslutades först i slutet på juni i regionfullmäktige och började gälla från 1 juli 2024. Den nya taxan gäller bara nya ärenden som inkom från och med 1 juli och därmed blev detta en ytterligare fördröjning av intäkter.

Intäkter för året var lägre än budgeterat -18,6 mnkr (-17,6 mnkr, 2023). Totala kostnader blev 5,5 mnkr (12,0 mnkr, 2023) lägre än budget. Lägre kostnader påverkade resultatet positivt dock inte till den grad att ekonomin är i balans.

Den lägre ärendeinströmningen påverkar verksamheternas intäkter negativt. När konjunkturen vänder förväntas inströmningen av ärenden öka igen.

Det ekonomiska resultatet gynnas av en röd tråd mellan översiktsplan, detaljplan och bygglov. En ny uppdaterad översiktsplan med tydliga ställningstaganden ger vägledning och underlättar detaljplanering, bygglovsprövning utanför detaljplanlagt område och andra tillståndsprövningar. Samhällsbyggnadsförvaltningens nya organisation är redo för en ökad inströmning av ärenden som kommande högkonjunktur och den nya översiktsplanen ger möjlighet till.

UTVECKLING PÅ SIKT

Allt eftersom samhällsbyggnadsförvaltningens nya organisation implementeras förväntas det att den nya organisationen ger trivsel, minskad personalomsättning samt ökad effektivitet i ärendehantering och därmed ökning av intäkter. Ett förändringsarbete är en krävande process, som på sikt kommer stärka förvaltningen i utförandet av sina uppdrag.

Översiktsplan 2040 i februari 2025. Efter antagandet påbörjas implementering. Översiktsplanen kommer att ligga till grund för arbetet med en markstrategi som påbörjas 2025.

Med nya taxor enligt självkostnadsprincipen förväntas samhällsbyggnadsförvaltningen gå mot en ekonomi i balans. De nya taxorna för bygglov, geografisk information, miljö- och hälsoskydd samt livsmedelskontroll förväntas ge näst intill full årseffekt från 2025. Den nya plantaxan har en fördröjning i ekonomisk effekt.

Från och med den 1 januari 2025 tar samhällsbyggnadsförvaltningen över ansvaret för bygglovs kundtjänst, som tidigare sköttes av teknikförvaltningen. Syftet med denna förändring är det ska bli lättare för kunden att komma i kontakt med bygglovsavdelningen och att det ska gå snabbt att få svar på bygglovsfrågor. Under 2025 planeras det även att starta upp en bokningsbar personlig kundrådgivning inför bygglovsansökningar.

Miljö- och byggnämnden tar över ansvaret från regionstyrelsen att fullgöra regionens uppgifter enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel från och med den 1 januari 2025.

VERKSAMHETSMÅTT

	2024	2023
Bygglov och förhandsbesked¹		
Antal ärenden, ingående balans	417	369
varav		
- under komplettering	175	185
Antal inkomna ärenden	834	889
varav		
- förhandsbesked	112	103
Antal beslut	903	973
varav		
- förhandsbesked	123	119
Antal givna startbesked för bygglov gällande bostäder	154	134
Antal givna slutbesked för bygglov gällande bostäder	208	219
Antal ärenden utgående balans	307	285
varav		
- under komplettering	143	132
Antal bostäder i bygglov inom detaljplan	85	213
Antal bostäder i bygglov utanför detaljplan	124	91
Antal ärenden där beslut tas inom tio veckor	539	-
Antal ärenden där beslut tas efter tio veckor	118	-

¹ Antal ärenden där beslut tas inom tio veckor

DETALJPLAN OCH ÖVERSIKTIG PLANERING

	2024	2023
Antal beslut om planbesked	13	11
varav		
- positiva	8	5
- negativa	5	6
Antal återkallade/avbrutna planbesked	4	11
Antal ärenden under handläggning, ingående balans	94	96
Antal inkomna ärenden	10	14
Antagna planer (detaljplan och översiktsplan)	6	1
Antal bostäder i antagna detaljplaner	454	17
Antal ärenden under handläggning, utgående balans	89	94
Antal överklagade ärenden	3	0

GEOGRAFISK INFORMATION

	2024	2023
Antal ärenden under handläggning	145	87
Antal inkomna ärenden	286	352
Antal antagna producerade kart- och mätningsärenden	247	372
Antal ärenden under handläggning, utgående balans	172	145

INSPEKTION/BESÖK OCH TILLSYN

	2024	2023
Livsmedelsrörelser, inspektioner/besök	508	995
Miljöfarlig verksamhet inspektioner/besök	375	419
Antal beslut om enskilt avlopp	301	341

MARK OCH EXPLOATERING

	2024	2023
Antal bostäder i genomförda markanvisningar	20	-
Antal sålda fastigheter för bostadsändamål	1	-
Antal planerade och pågående exploateringsprojekt som genererar bostäder	5	4

NÖJD KUND INDEX (SKR INSIKT)²

	2024 ³	2023
Bygglov	45	45
Livsmedelskontroll	75	73
Serveringstillstånd	76	76
Miljö- och hälsoskydd	75	64

² SKR använder följande NKI-gradering: 80 eller högre: Mycket högt, 70 till 79: Högt, 62 till 69: Godkänt, 50 till 61: Lågt, 50 eller lägre: Mycket lågt³ Preliminära resultat. Siffror för helåret 2024 publiceras i april 2025

RESULTATRÄKNING, tkr

	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
Verksamhetens intäkter	85 412	66 821	70 586
Verksamhetens kostnader	-149 484	-143 946	-136 223
Avskrivningar	-749	-750	-853
Internränta	-2 020	-2 036	-999
Verksamhetens nettokostnader	-66 841	-79 912	-67 490
Kommunbidrag	66 841	66 841	61 936
Årets resultat	0	-13 071	-5 554
Nettoinvesteringar	94 799	1 529	4 122

MEDARBETARE

	2024	2023
Antal anställda	148	146
- varav män	64	60
- varav kvinnor	84	86
- varav tidsbegränsat anst	7	7
Personalkostnad, tkr	98 223	89 967
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	67	66
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	4,5	4,6

Foto: Linnea Ronström

Region Gotland ansvarar bland annat för den fysiska samhällsplaneringen. Det handlar bland annat om hur mark- och vattenområden på Gotland ska användas. Under året avslutades arbete med att ta fram en ny översiktsplan. Översiktsplan Vårt Gotland 2040 beslutades i regionfullmäktige under februari 2025.

Barn- och utbildningsnämnden

UTBILDNINGS- OCH ARBETSLIVSFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: OSCAR LINDSTER (S)

FÖRVALTNINGSCHEF: TORSTEN FLEMMING

VIKTIGARE HÄNDELSE

Nämnden handskas med stora ekonomiska utmaningar, särskilt inom förskola och skola. Detta till följd av ett minskande barn- och elevantal vilket förväntas påverka verksamheterna även framöver. Förskolan har haft svårt att anpassa personalstyrkan i samma takt som barngrupperna minskat, vidare har även övertalighetsprocesser och rehabiliteringsbehov komplicerat arbetet. Grundskolan har trots besparingsåtgärder fortfarande en pressad ekonomi, med många enheter i obalans inför 2025. Det är en svår balansgång att uppfylla skollagens krav samtidigt som den ekonomiska situationen är tuff. Beslutet om att avveckla Polhemskolan väntas förbättra ekonomin långsiktigt, dock kvarstår utmaningen att hantera ett stort antal enheter med otillräckligt elevunderlag.

Flera omvärldshändelser, både nationellt och internationellt, understryker behovet av att intensifiera arbetet med säkerhets- och beredskapsfrågor. En utredning om kommuners och regioners beredskap betonar behovet av riskanalyser och samarbete med statliga myndigheter.

Under hösten har social insatsgrupp (SIG) införts som en modell där skola, socialtjänst och polis samarbetar för att stödja unga som riskerar att hamna i kriminalitet. Under året, särskilt under hösten, har Gotland tagit emot elever som befinner sig i eller riskerar att hamna i kriminalitet, vilket kräver stora insatser och påverkar skolmiljön.

En annan viktig förändring under året är beslutet att skolan, från förskola till gymnasiet, ska bli jämbördig part med hälso- och sjukvård och socialtjänst gällande samordnad individuell plan (SIP). En särskild SIP-samordnare ska underlätta implementering och genomförande.

Gotland påverkas även av Uppsala universitets beslut att inte erbjuda lärarutbildning för årskurs 4–6, vilket påverkar rekryteringen av mellanstadie lärare.

MÅLUPPFYLLELSE

- *Andelen elever i årskurs 9 som uppnår behörighet till gymnasieskolan ska öka med minst 0,5 procentenheter per år under perioden 2024-2027*

Målet är ej uppfyllt. Nämndens verksamheter har genomfört ett brett arbete med fokus på språkutveckling, trygghet, studiero, elevhälsa och skolnärvaro. Språkutvecklande insatser börjar redan i förskolan. En ny rutin för övergång mellan förskola och skola stärker kontinuiteten. Arbetet med trygghet och studiero prioriteras i grundskolans kvalitetsarbete 2023-2027, där insatser inkluderar relationer, bevaka den fria tiden och samsyn kring kränkningar. Elevhälsoarbetet och en tydlig plan för skolnärvaro är centrala, med stöd av närvarocoacher och särskilda studieplatser. En arbetsmodell för analys och uppföljning har utvecklats för bättre långsiktig målnöjdhetsuppfyllelse.

Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att redovisa varför behörigheten till gymnasiet sjunker. En arbetsgrupp på förvaltningen är tillsatt och diskussion om orsaker förs även bland grundskolans rektorer. En första presentation kommer ske under nämndens sammanträde i februari 2025.

- *Andelen behörig pedagogisk personal inom nämndens verksamheter ska öka årligen under perioden 2024-2027*
- En bedömning av en 'ärlig ökning' inom perioden 2024-2027 bedöms först vara möjligt när resultat för år 2024 publicerats, vilket kommer ske under våren 2025. Andel behöriga lärare i grundskolan har sjunkit de senaste åren och låg 2023 på 66 %

medan förskollärartätheten ökat och likaså andel heltidstjänster i förskolan med förskollärarlegitimation.

Arbetet med att anställa behörig personal är ständigt pågående och flera insatser görs för att skapa likvärdighet samt attrahera- och behålla medarbetare. Nämndens verksamheter arbetar aktivt med rekrytering, kompetensutveckling och att skapa attraktiva arbetsvillkor. Trots utmaningar som bostadsbrist och konkurrens om behöriga lärare har 22 lärare från fastlandet rekryterats under våren 2024. Insatser inkluderar kompetensmodeller, storytelling, kampanjer och ett ambassadörsnätverk som lyfter yrkesstolthet. Samtidigt hanteras ett minskat elevunderlag, vilket på sikt kan bidra till en högre andel behöriga lärare i förhållande till antalet elever.

- *Likvärdigheten inom grundskolan ska öka årligen under perioden 2024-2027*

Målet är uppfyllt och bedömningen baseras på indikator som visar att skillnaden mellan högsta och lägsta genomsnittliga meritvärde i de kommunala skolorna på Gotland har minskat. Samtidigt är likvärdighet ett komplext begrepp inom skolvärlden, vilket gör det svårt att exakt mäta om den totala likvärdigheten har ökat.

Arbetet för att öka likvärdigheten i grundskolan fokuserar på flera områden. För att minska skillnader i prestation mellan grupper görs satsningar på språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för nyanlända och kompetensutveckling i läsinläring. Samtidigt hanteras utmaningar med vikande elevunderlag, små skolor och lärarbrist, vilket påverkar möjligheten att ge alla elever samma kvalitet i undervisning och stöd. Resursfördelning och kontinuitet i elevhälsan förbättras genom tydligare prioriteringar och rutiner. Användningen av lärplattformen Unikum utvärderas årligen för att säkerställa ett mer ändamålsenligt och likvärdigt arbetssätt.

- *Andelen elever som skattar gott psykiskt välbefinnande ska öka årligen med minst 0,5 procentenheter under perioden 2024-2027*

Målet är uppfyllt. För att öka andelen elever som skattar gott psykiskt välbefinnande arbetar nämndens verksamheter med tidiga insatser, samverkan och stärkande åtgärder. Seminarier för personal och samarbete mellan förskola, socialförvaltning och hälso- och sjukvård fokuserar på att främja psykisk hälsa hos barn. Förebyggande insatser inkluderar stöd för föräldrar, upptäckt av riskfaktorer som våld i hemmet, stärkande av barnens egna verktyg för välmående, samt främjande av fysisk aktivitet och goda levnadsvanor. Utökad fritidsverksamhet och närvaro av fältgrupper kompletterar arbetet. Barn- och elevhälsan har också påbörjat ett utökat samarbete för systematisk uppföljning av psykisk hälsa.

EKONOMI

Årets resultat uppgår till -26,3 mnkr (-39,6 mnkr, 2023). Vid delårsrapport 2 var prognosen för helåret -17,8 mnkr. Det försämrade årsresultatet i jämförelse med prognosen förklaras bland annat av att semesterlöneskuden för 2024 var prognostiserad till balans men blev -1,2 mnkr. Periodiseringarna för 2024 var 2,6 mnkr högre än prognos. Interna tjänster, inklusive måltider och pedagogiska luncher blev dyrare än beräknat, vilket tillsammans med förbättrade resultat på andra tjänster ledde till en negativ avvikelse på drygt -4 mnkr.

Förskolans resultat förvärrades från en negativ prognos på -1,7 mnkr till ett slutligt negativt resultat på -5 mnkr. Fler barn än planerat resulterade i överskott på verksamheten, men övertaligheten av personal har tagit längre tid att hantera än förväntat. Kostnaderna för andra halvåret 2024 är drygt 700 tkr lägre per månad i jämförelse med kostnaderna för första halvåret. Grundskolan hade 111 färre elever i fritidsverksamheten än budgeterat, vilket ledde till minskade intäkter om 4 mnkr. Samtidigt ökade elevvolymerna inom fristående verksamhet, vilket medförde merkostnader på 804 tkr för lokaler. Totalt sett är kostnaderna för andra halvåret 2024 drygt 1,3 mnkr högre per månad, vilket motsvarar löneökningarna för 2024.

Avdelningen stöd och utvecklings negativa resultat beror främst på en underbudgetering av skolskjutsar, skjutsar för barn med särskilda behov och skjutsar för barn med delat boende. Nettokostnaden har för året ökat med 50 mnkr och motsvarar 3,6 %. Ökningstakten för de egna kostnaderna är 3,1 % och intäkterna 2,4 %.

UTVECKLING PÅ SIKT

Det minskande barn- och elevantalet påverkar både förskola och grundskola, såväl ekonomiskt som organisatoriskt. Förskoleområden kommer att minska, vilket ger möjlighet till större flexibilitet och effektivare resursanvändning. För att hantera de ekonomiska utmaningarna utvärderas olika typer av åtgärder. För grundskolan innebär det minskade elevantalet också behov av omstrukturering och anpassning av skolor. Kommande förändringar som ligger i linje med detta är bland annat flytt av resursskolans verksamhet till ny lokal och avveckling av Polhemskolan.

Framstegen inom AI och digital kompetens medför både möjligheter och utmaningar för utbildningsmiljöerna. Implementeringen av AI i undervisning kräver ett etiskt och pedagogiskt förhållningssätt och kommer att påverka lärmiljöerna på sikt.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen anser att rekrytering av person med rätt kompetens inom säkerhet och beredskap bör prioriteras i kommande budgetarbete. Detta är särskilt angeläget med tanke på vad som framgår i utredningen om kommuners och regioners förmåga att hantera framtida kriser och höjd beredskap.

Foto: Linnea Ronström

Förskolan finns till för barn som är i ett- till sexårsåldern. Förskolan är en viktig förberedelse inför skolan där barnen får delta i pedagogisk verksamhet.

VERKSAMHETSMÅTT	2024	2023
Elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel %	79,6	82,6
Förskollärartäthet, antal barn/lärare med förskollärarlegitimation, kommunal regi ¹		9,3
Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%) ¹		66
Lärare med specialpedagogisk högskoleexamen i anpassad grundskola, lägeskommun, andel (%) ¹		35
Heltidstjänster i förskolan med förskollärarlegitimation, kommunal regi, andel (%) ¹		47
Skillnaden mellan högsta och lägsta genomsnittliga meritvärde i de kommunala skolorna på Gotland (exklusive resursskola och särskilda undervisningsgrupper)	68,2	91,1
Skillnaden mellan högsta och lägsta genomsnittliga meritvärde i de kommunala skolorna på Gotland (inklusive resursskola och särskilda undervisningsgrupper)	174,1	217,1
Elever i årskurs 4 som skattar att de mår bra eller mycket bra, andel (%)	89,6	87
Elever i årskurs 8 som skattar att de mår bra eller mycket bra, andel (%)	78,7	67
Föräldrars nöjdhet med förskolan (skala 1-10) ²	9,0	-
Föräldrars nöjdhet med anpassad grundskola – nöjdhetsinde ³	8,7	-
Årskurs 5, jag är nöjd med min skola som helhet, - nöjdhetsindex ⁴	6,9	-
Årskurs 8, jag är nöjd med min skola som helhet, - nöjdhetsindex ⁵	5,4	-

Skolformer kommunal regi, antal barn/elever

Förskola	1 967	2 059
Förskoleklass	533	547
Grundskola	5 031	4 998
Fritidshem	2 295	2 308
Anpassad grundskola	74	81
Anpassad gymnasieskola	37	32
Kulturskolan	1 593	1 593

¹ Resultat finns tillgängliga efter ÅR 2024 är publicerad
² Enkäten görs vartannat år, jämna år
³ Enkäten görs vartannat år, jämna år – svarsfrekvens 2024 = 39 %
⁴ Enkäten görs vartannat år, jämna år – svarsfrekvens 2024 = 92 %
⁵ Enkäten görs vartannat år, jämna år – svarsfrekvens 2024 = 78 %

VERKSAMHETSMÅTT forts	2024	2023
Skolformer fristående verksamhet, antal barn/elever		
Pedagogisk omsorg	6	6
Förskola	592	618
Förskoleklass	95	106
Grundskola	973	951
Fritidshem	517	501

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
Verksamhetens intäkter	931 935	925 258	903 916
Verksamhetens kostnader	-2 351 273	-2 369 329	-2 298 463
Avskrivningar	-13 201	-14 501	-14 525
Internränta	-1 158	-1 408	-684
Verksamhetens nettokostnader	-1 433 698	-1 459 980	-1 409 756
Kommunbidrag	1 433 698	1 433 698	1 370 137
Årets resultat	0	-26 282	-39 619
Nettoinvesteringar	56 509	20 797	12 450

MEDARBETARE	2024	2023
Antal anställda	1 759	1 798
- varav män	340	368
- varav kvinnor	1 419	1 430
- varav tidsbegränsat anst	262	312
Personalkostnad, tkr	992 129	968 636
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	42	42
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	6,1	6,5

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

UTBILDNINGS- OCH ARBETSLIVSFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **ROLF ÖSTRÖM (M)**

FÖRVALTNINGSCHEF: **TORSTEN FLEMMING**

VIKTIGARE HÄNDELSER

Wisbygymnasiets ekonomi är beroende av elevantalet, vilket kräver strategier för att attrahera och behålla elever. Efterfrågan på utbildningar ökade 2024, och nya yrkesinriktningar planeras till läsåret 2025/26. Region Gotland har fått statsbidrag för vuxenutbildning, men en minskad andel anvisningar av nyanlända påverkar ersättningarna.

Beslut har fattats att överföra Fenix ungkulturhus till avdelningen kultur och fritid med tillhörande budget på 2,5 mnkr, samt att inrätta en ny ungdomsgård i norra Visby med en budgetförstärkning på 2,5 mnkr.

Flera omvärldshändelser, både nationellt och internationellt, understryker behovet av att intensifiera arbetet med säkerhets- och beredskapsfrågor. En utredning om kommuners och regioners beredskap betonar behovet av riskanalyser och samarbete med statliga myndigheter.

Wisbygymnasiet har genomfört åtgärder som översyn av skyddsanordningar och kriskommunikationsrutiner. Ungdomsverksamheterna bemöter ökad oro bland unga genom samtal och stöd, samtidigt som ekonomiska svårigheter kan påverka fritidsaktiviteter. Samverkan inom Sociala insatsgrupper stödjer ungdomar i riskzonen för kriminalitet. Migrationen från Ukraina har ökat behovet av samverkan och resurser för utbildning och etablering av nyanlända.

Kompetensförsörjningsutmaningen i landet påverkar även nämnden. Lokalt satsar avdelningen arbetsliv och etablering tillsammans med Arbetsförmedlingen på Gotland genom projektet Matcha kompetensen, som fått nationell uppmärksamhet för sitt stöd till arbetsgivare. Inom vuxenutbildningen har lärcentrum och socialförvaltningen inlett samarbeten med Högskolan i Gävle och Linköpings universitet för att erbjuda decentraliserad utbildning för socionomer och grundlärare. På Wisbygymnasiet får obehöriga yrkeslärare möjlighet att gå vidareutbildning av lärare.

MÅLUPPFYLLELSE

- *Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan med examen inom 4 år ska öka årligen och med minst 5 procentenheter till 2027*

Målet är delvis uppfyllt. Andelen elever med examen inom 4 år har minskat något. Minskningen för examen inom 4 år gäller kvinnor, medan andelen män som tar examen inom 4 år har ökat. Andelen elever med examen inom 3 år har däremot ökat med 8,3 procentenheter.

För att främja ökad genomströmning på Wisbygymnasiet har flera insatser inom ledarskap, samverkan, undervisning samt betyg och bedömning genomfört. Insatser har även innefattat kollegialt lärande, fortbildning för lärare inom studiestrategier samt fördjupat samarbete med polis, socialtjänst och Vuxenutbildningen. Projektet Alla behövs på Gotland har stöttat elever på introduktionsprogrammet och Gy25 har implementerats i samråd med Skolverket.

Framåt kommer fokus ligga på att stärka arbetet med skolnärvaro. Fritidsledare inom ungdomsavdelningen agerar som närvarocoacher för att få elever med hög skolfrånvaro tillbaka till skolan. Arbetet pågår också för att fortsätta utveckla samverkan mellan skolformer och förbättra elevövergångar. Projektet Hållbar hälsa fortsätter för att främja rörelse och hälsa som grund för lärande.

- *Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan som i elevenkäten svarar "mycket bra" eller "bra" på frågan "Hur mår du rent allmänt", ska öka årligen och med minst 4 procentenheter till 2027*

Målet är helt uppfyllt. För att främja elevernas mående på Wisbygymnasiet har flera aktiviteter inom relationer, trygghet och studiero, hälsa och skolnärvaro genomförts. Insatser har även innefattat kollegialt lärande med fokus på relationell kompetens, utökad mentorstid och utbildningar om värdegrund och relationer. Metoder som motiverande samtal och nya rutiner för fysisk aktivitet har införts, och eleverna har deltagit i polisens utbildningsmaterial Delbart om intima bilder. En handlingsplan för ökad skolnärvaro har upprättats.

Föräldrautbildningar har breddats och fler instruktörer utbildats för att stödja föräldrar. Marknadsföring och relationsbyggande inom ungdomsavdelningen samt fältverksamhetens utökade timmar i offentliga miljöer har också bidragit till ökad trygghet och tillgång till hälsofrämjande aktiviteter.

Framåt kommer Wisbygymnasiet att fokusera på att etablera en aktiv elevkår. En fortsatt satsning på ökad skolnärvaro kommer att göras genom implementering av handlingsplanen för detta ändamål. Vidare kommer föräldrautbildningar att fortsätta breddas och den kommande elevenkäten ska identifiera ytterligare utmaningar kring ungdomars mående, inklusive våld i nära relationer. Handlingsplan för arbete med alkohol, narkotika, dopning, tobak, spel om pengar revideras årligen, handlingsplanen syftar till att stärka arbetet för en god hälsa och för att förebygga framtida problem.

- *Andelen invånare 16–29 år som varken arbetar eller studerar ska minska årligen och med minst 1 procentenhet till 2027*

En bedömning av måluppfyllelse är i dagsläget inte möjlig eftersom resultatet i nationell officiell statistik släpar med två år. Andelen invånare 16–29 år som varken arbetar eller studerar har dock stadigt minskat sedan 2016.

Flera insatser har genomförts, bland annat systematisering av statistik och visualisering av resultat för vuxenutbildningen. Strukturer för överlämningar från deltagande inom kommunens aktivitetsansvar till vuxenutbildningen har utvecklat och efterlevs för ungdomar 16–19 år. Samverkansmöten med ungdomsgymnasiet pågår, där Gy25-reformen är en central del. Ungdomsavdelningen har bidragit genom att ge stöd till målgruppen vid övergångar mellan skolformer, medan Gotlands Folkhögskola har erbjudit anpassade kurser för målgruppen med goda resultat.

Framåt kommer bland annat fokus ligga på att fortsätta utveckla och förbättra den systematiska statistiken för vuxenutbildningen. Det planeras även en kraftsamling för målgruppen 16–29 år, inklusive ansökan om medel för Ungvux Gotland, och ökad samverkan med andra aktörer. Samverkan kring övergångar för elever med svenska som andraspråk och fortsatt stöd via ungdomsavdelningen för övergångar mellan skolformer är också viktiga fokusområden.

● *Andelen invånare 25–64 år med gymnasial utbildning ska öka årligen och med minst 2 procentenheter till 2027*

Målet är ej uppfyllt. Andelen invånare 25–64 år med gymnasial utbildning har stadigt minskat sedan 2014. Flera insatser har genomförts, bland annat har marknadsföring intensifierats för att nå målgruppen och öka medvetenheten om studiemöjligheter. På Gotlands Folkhögskola har antalet deltagare på allmän linje ökat markant, och socialpedagoger har examinerats för att stödja elever och förhindra avbrott. Vidare har samarbete med Arbetsförmedlingen på Gotland och avdelningen arbetsliv och etablering stärkts.

Nästa steg innebär att utveckla mentorsfunktioner för elever som läser flera kurser för att underlätta deras studieframgång. Vuxenutbildningen kommer även att ansöka om medel för Ungvux Gotland för att stärka stödet för målgruppen 16–29 år. Dessutom kommer arbetet med den nya ämnesbetygsreformen Gy25 att fortsätta, samtidigt intensifieras samarbetet med arbetslivet för att säkerställa utbildningens relevans och långsiktiga kvalitet.

● *Andelen utrikesfödda 20–64 år med egen försörjning ska öka årligen och med minst 2 procentenheter till 2027*

Målet är uppfyllt. En överenskommelse med Skolverket för nyanländas lärande har resulterat i förbättrade system för resultatuppföljning och analys i samarbete med grundskolan, vuxenutbildningen och modersmålsnheten. Inom vuxenutbildningen har undervisning i svenska integrerats med yrkeskurser. Nya metoder för språk- och kunskapsutvecklande undervisning har införts, och orienteringskursen Jobbvägen språk och arbetsliv utvecklas för ökad individanpassning.

Framåt planeras ett fortsatt arbete med att utveckla integrerad undervisning och individanpassade utbildningsformer för att stärka målgruppens anställningsbarhet och självförsörjningsförmåga. Fokus kommer även ligga på att fördjupa samarbetet mellan lärare och vidareutveckla resultatuppföljning.

EKONOMI

Årets resultat uppgår till 8,8 mnkr (-0,23 mnkr, 2023). Nämnden visar för helåret 2024 ett positivt resultat på 8,8 mnkr. Genom prioriteringar, anpassningar och ekonomisk medvetenhet har verksamheterna lyckats hålla kostnaderna under kontroll och uppnå ett överskott. Externa och interna resurser har fördelats effektivt vilket bidragit till ett gott ekonomiskt läge.

UTVECKLING PÅ SIKT

Förhållanden som påverkar verksamheterna på sikt inkluderar behovet av stärkt krisberedskap vilket kräver ökade resurser och kompetensutveckling. Wisbygymnasiet och vuxenutbildningen står inför reformer som ämnesbetyg, omfördelning av utbildningsplatser, utökade yrkesprogram och ett nytt industritekniskt program. En förväntad ökning av antalet gymnasieelever kräver fler utbildningsplatser och en utbyggnad av gymnasiet lokaler, medan vuxenutbildningen behöver långsiktig finansiering för lärocentrum-verksamheten. Sociala insatsgrupper utvecklas vidare för att minska ungdomskriminalitet, och samverkan med Arbetsförmedlingen på Gotland och hälso- och sjukvården förstärks för att stötta unga i komplexa livssituationer.

Foto: Linnea Ronström

Gotlands folkhögskola är öppen för alla vuxna över 18 år och erbjuder behörighetsgivande allmänna kurser, profilkurser och yrkesutbildningar.

VERKSAMHETSMÅTT	2024	2023
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	67,4	68,2
Elever som anger att de mår "mycket bra" eller "bra" på frågan "Hur mår du rent allmänt?" i Wisbygymnasiets enkät, andel (%)	66,3	59,3
Invånare 25-64 år med gymnasial utbildning, andel (%) ¹		48,8
Sysselsättningsgrad, utrikes födda 20-64 år, andel (%) ¹		66
Antagna till sitt förstahandsval 1 juli, andel (%) totalt	70,8	71,1
Genomsnittlig betygspoäng, gymnasieelever med examen, kommunala skolor	14,9	14,6
Gymnasiet år 2, jag är nöjd med min skola som helhet, nöjdhetsindex ²	7,0	-
Deltagares upplevelse av folkhögskolan - nöjdhetsindex	7,9	8,2
Pågående yrkeshögskoleutbildningar i egen regi eller i samarbete med andra utbildningsaktörer	4	4
Deltagarveckor folkhögskolan, antal	7 935	8 631
Sommarkurser folkhögskolan, antal	17	23
Gästnätter sommar, folkhögskolan, antal	2 808	2 570
Verksamheter kommunal och annan regi, antal elever/deltagare	2024	2023
Elever kommunal gymnasieskola, egna kommunen, antal	1 598	1 589
Elever fristående gymnasium, egna kommunen, antal	216	210
Gymnasieelever i annan kommun, antal	93	103
Vuxenstuderande i egen regi, antal	700	744
Vuxenstuderande SFI, antal	489	522
Anpassad utbildning för vuxna	19	24
Antal studerande långa kurser, folkhögskolan	431	446

¹ Resultat finns tillgängliga efter ÅR 2024 är publicerad

² Enkäten görs vartannat år, jämna år, svarsfrekvens 2024 var 82 %

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
Verksamhetens intäkter	264 713	272 684	256 949
Verksamhetens kostnader	-645 466	-644 122	-615 170
Avskrivningar	-4 301	-4 755	-4 680
Internränta	-394	-472	-233
Verksamhetens nettokostnader	-385 447	-376 665	-363 134
Kommunbidrag	385 302	385 302	362 702
Årets resultat	-145	8 637	-432
Budgetavvikelse		8 782	-232
Nettoinvesteringar	16 380	7 131	3 655

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har nyttjat 145 tkr av eget kapital

MEDARBETARE	2024	2023
Antal anställda	475	468
- varav män	183	190
- varav kvinnor	292	278
- varav tidsbegränsat anst	116	123
Personalkostnad, tkr	276 547	261 827
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	43	43
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	4,6	5,5

Socialnämnden

SOCIALFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **HÅKAN ERICSSON (S)**

FÖRVALTNINGSCHEF: **MARICA GARDELL**

VIKTIGARE HÄNDELSER

Socialförvaltningen befinner sig i ett fortsatt tufft ekonomiskt läge. Både äldreomsorg och LSS-verksamheten har dock låga kostnader i jämförelse med riket. Det är ett resultat av att ha fokuserat på att arbeta med ekonomin, schemaläggning och bemanning samt uppföljning av placeringar. De ekonomiska förutsättningarna är väl kända och har presenterats med hjälp av film och powerpointmaterial i alla förvaltningens enheter. Det finns en hög kostnadsmedvetenhet på alla nivåer.

Den demografiska utvecklingen fortsätter att påverka nämnden. Det blir fler äldre i samhället men färre barn. Detta ger utmaningar när det gäller rekrytering och bemanning. Samtidigt som det blir fler äldre har ett förändrat beteende gjort att behovet av särskilt boende dämpats något och ännu ökar inte hemtjänsttimmarerna i den utsträckning som varit väntat. Således är, förutom det ekonomiska läget, kompetensförsörjningen förvaltningens största utmaning framåt. Socialförvaltningen har fortsatt kompetensbrist inom flera områden. Hemtjänsten, särskilt boende och omsorgen om personer med funktionsnedsättning har svårt att rekrytera. Svårast att rekrytera är på landsbygden. I övrigt så visar brukarundersökningarna goda resultat överlag och den Gotländska socialtjänsten, omsorgen och äldreomsorgen står sig bra jämfört med övriga riket.

Individ- och familjeomsorgen började använda sociala insatsgrupper som arbetssätt. Tillsammans med skolan och polisen arbetar avdelningen på detta sätt med målgruppen unga med normbrytande och kriminellt beteende.

Under året skapades flera nya LSS-boenden. I mars invigdes nya gruppboenden i Stickerskan i Visby. Boendet har sex platser. En privat aktör har invigt två nya boenden, ett i Visby och ett i Slite, också med sex platser vardera. Detta innebär att förvaltningen i dagsläget kan erbjuda bostad med särskild service enligt LSS inom lagstadgad tid. Det innebär också en stor ökning av kostnaderna för LSS-verksamheten.

I november tog Region Gotland över driften av Terra Nova särskilda boende med 60 platser. Boendet drevs tidigare av vård-företaget Attendo. Förvaltningen har lagt mycket arbete för att övergången ska bli så smidig som möjligt och för att kvaliteten i verksamheten ska förbättras.

Under året har många medarbetare varit med i förberedelserna inför den nya socialtjänstlag som träder i kraft 1 juli 2025. Förvaltningen ska successivt ställa om till en mer förebyggande, tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad socialtjänst.

MÅLUPPFYLLELSE

- *Andelen utbildade undersköterskor/stödassistenter i äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade ska öka årligen och vara minst 75 procent år 2027*

Målet är delvis uppfyllt. Satsningar på kunskapshöjning fortsätter genom bland annat äldreomsorgslyftet riktat till hemtjänsten och särskilda boenden samt yrkesresan riktad till omsorgen om personer med funktionsnedsättning (OOF). Yrkesresan riktas till alla medarbetare inom OOF. Satsningarna fortsätter 2025. Socialförvaltningen satsar också på kompetensutveckling inom fler områden till exempel demens och kognitiv svikt.

Foto: Linnea Ronström

Under året har många medarbetare inom Region Gotland varit med i förberedelserna inför den nya socialtjänstlag som väntas träda i kraft 1 juli 2025. Syftet är att successivt ställa om till en mer förebyggande, tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad socialtjänst.

● *Sjukfrånvaron inom äldreomsorgen ska minska årligen och totalt med 40 procent under perioden 2024 – 2027*
Målet är delvis uppfyllt. Avdelningarna arbetar med friskvård, aktiv sjukskrivning och tidig rehabilitering. Arbetet har gett positiva resultat och kommer att fortsätta.

● *Andelen nöjda brukare i gruppboende LSS ska öka årligen under perioden 2024-2027. Målet är att andelen nöjda år 2027 ska vara 80 procent*

Målet är ej uppfyllt. Det arbetas aktivt för att uppnå målet genom brukarråd, dialog kring genomförandeplaner och i medarbetarforum.

EKONOMI

Årets resultat uppgår till -14 mnkr (5,5 mnkr, 2023). Underskottet är dock bättre än senaste prognosen då det varit lägre kostnader än beräknat under hösten, främst som en effekt av fokus på schema-läggning och bemanning, lägre kostnad för köp av verksamhet samt att det också tillkommit statsbidrag. Nettokostnadsökningen är 7 % (8 %, 2023) och avvikelserna mot budget är 0,8 %.

Intäkterna är 29 mnkr lägre än budget och ökar med 6 % (5 %, 2023). Avvikelsen avser främst interna poster så som intern resursfördelning och försäljning av vara/tjänst som avser interna mellanhanden som rör personal. Främsta orsaken avser LSS-verksamheten som är kraftigt underfinansierad. Det är också en stor avvikelse mot budget för statsbidrag där intäkten överstiger budget. Här är det dock svårt att budgetera då statsbidrag inte är kända när budgeten läggs. Övriga intäkter avser hyror från brukare och intäkten överstiger budget.

Kostnaderna är 15 mnkr lägre än budget och ökar med 7 % (8 %, 2023). Personalkostnaderna är 27 mnkr högre än budget och ökar 6 % (9 %, 2023). Under året har verksamheten i egen regi utökats genom en ny bostad med särskild service LSS, övertagande av både personlig assistans och ett äldreboende. Kostnaderna för köp av huvudverksamhet är 15 mnkr lägre än budget och här är ökningen 5 % (5 %, 2023). Ökningen avser främst köp av platser på bostad med särskild service LSS. Personalkostnaderna måste alltid ses i sammanhang med kostnaderna för köp av huvudverksamhet, då förvaltningen både utför verksamhet i egen regi och har flera privata utförare. I övrigt är det en negativ avvikelse för posten lokaler och förbrukningsmaterial, vilket avser hjälpmedel, välfärdsteknik, skyddsmaterial, arbetskläder och livsmedel.

UTVECKLING PÅ SIKT

Den nya socialtjänstlagen kommer att ha stor påverkan på verksamheterna framåt med ett ökat fokus på en förebyggande, tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad socialtjänst.

Inom individ- och familjeomsorgens område befaras normbrytande beteende och kriminalitet bland barn och unga fortsätta öka och gå ner i åldrarna. Med anledning av kö till SIS-ungdomshem har det varit svårigheter att verkställa insats för ungdomar med risk att skada sig själv eller andra. Bristen på bostäder för utsatta grupper behöver fortsatt prioriteras då individer riskerar att bli kvar i socialtjänstens insatser när boendelösningar saknas.

En allt äldre befolkning ger fler brukare och fler brukartimmar framåt, detta märks dock ännu inte i hemtjänsten. Att antalet trygghetslarm ökar är ändå en indikation på att fler brukartimmar kommer i framtiden. Utveckling på myndighetsavdelningen har från och med december gjort det möjligt för medborgare att göra en förenklad ansökan om hemtjänst, när det gäller serviceinsatser och trygghetslarm. Syftet är att skapa en mer tillgänglig socialtjänst och att tidiga insatser kan fördröja mer omfattande insatser.

Inom särskilt boende märks ett ökat antal äldre och behoven väntas öka. Fler är multisjuka med ett större behov av både sjukvårdsinsatser och omsorg. Digitalisering kommer fortsatt vara ett viktigt verktyg för att trygga kvaliteten i insatser och för medarbetarnas arbetsmiljö. För närvarande byggs ett nytt särskilt boende med 60 platser i Klintehamn som beräknas vara klart i slutet av 2025.

Hemsjukvårdens uppdrag förväntas både öka och bli bredare i och med demografin och nära vård där fler sjuka förväntas få vård i hemmet. Detta kommer leda till ökade kostnader och behov av fler medarbetare. Här kan också överföring av verksamhet från hälso och sjukvården öka behovet av resurser.

Inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning är rekrytering och kompetens de två största utmaningarna. Insatserna blir allt mer komplexa och utbildning behövs inom exempelvis psykisk ohälsa, missbruk, utmanande beteende och samsjuklighet.

VERKSAMHETSMÅTT	2024	2023
Andelen utbildade stödassistenter i omsorgen om funktionshindrade	74	73
- varav kvinnor	86	83
- varav män	44	44
Andelen utbildade undersköterskor i äldreomsorgen	63	63
- varav kvinnor	68	69
- varav män	47	44
Sjukfrånvaron, äldreomsorg	8,3	9,5
- varav kvinnor	8,9	10,2
- varav män	6,6	6,9
Brukarbedömning gruppboende LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga hemma, lägeskommun, andel (%) ¹		76
Brukarbedömning gruppboende LSS - Brukaren känner sig trygg med alla i personalen, lägeskommun, andel (%) ¹		69
Brukarbedömning gruppboende LSS - Brukaren trivs alltid hemma, lägeskommun, andel (%) ¹		75
Brukarbedömning gruppboende LSS - Brukaren får den hjälp hen vill ha, lägeskommun, andel (%) ¹		71
Äldreomsorg och personer med psykisk funktionsnedsättning enligt SoL		
Totalt antal brukare	3 725	3 593
varav		
- under 65 år	527	499
Hemtjänst, antal brukare	1 963	1 898
Hemtjänst, antal timmar	580 781	557 996
Särskilt boende, antal platser	659	658
Hemsjukvård, antal inskrivna patienter	576	535
Hemsjukvård, antal patienter enstaka hembesök	2 411	2 330
Omsorg om funktionsnedsatta enligt LSS		
Antal brukare bostad med särskild service	197	188
Antal brukare daglig verksamhet	356	348
Antal brukare personlig assistans	130	134
Individ- och familjeomsorg		
Antal placerade barn-ungdomar familjehem, stadigvarande	89	84
Antal placerade barn-ungdomar HVB (hem för vård eller boende) samt tillfällig placering familjehem	78	86
Anmälningar barn-ungdomar	2 836	2 822
Antal placerade vuxna missbrukare	44	38
Antal hushåll med försörjningsstöd	879	919
varav		
i åldern 18-24 år	135	166

¹ Enkäten görs vartannat år, ojämna år

VERKSAMHETSMÅTT	2024	2023
Äldreomsorg och personer med psykisk funktionsnedsättning enligt SoL		
Totalt antal brukare varav	3 725	3 593
- under 65 år	527	499
Hemtjänst, antal brukare	1 963	1 898
Hemtjänst, antal timmar	580 781	557 996
Särskilt boende, antal platser	659	658
Hemsjukvård, antal inskrivna patienter	576	535
Hemsjukvård, antal patienter enstaka hembesök	2 411	2 330
Omsorg om funktionsnedsatta enligt LSS		
Antal brukare bostad med särskild service	197	188
Antal brukare daglig verksamhet	356	348
Antal brukare personlig assistans	130	134
Individ- och familjeomsorg		
Antal placerade barn-ungdomar familjehem, stadigvarande	89	84
Antal placerade barn-ungdomar HVB (hem för vård eller boende) samt tillfällig placering familjehem	78	86
Anmälningar barn-ungdomar	2 836	2 822
Antal placerade vuxna missbrukare	44	38
Antal hushåll med försörjningsstöd varav	879	919
i åldern 18-24 år	135	166

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
Verksamhetens intäkter	984 342	955 777	904 463
Verksamhetens kostnader	-2 680 959	-2 665 989	-2 499 096
Avskrivningar	-2 378	-2 386	-2 433
Internränta	-172	-173	-110
Verksamhetens nettokostnader	-1 699 167	-1 712 771	-1 597 176
Kommunbidrag	1 699 167	1 699 167	1 602 729
Årets resultat	0	-13 604	5 553
Nettoinvesteringar	7 219	1 569	0

MEDARBETARE	2024	2023
Antal anställda	1693	1699
- varav män	354	357
- varav kvinnor	1339	1342
- varav tidsbegränsat anst	134	173
Personalkostnad, tkr	1 035 624	979 859
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	39	39
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	7,7	7,9

Om du har behov av stöd och hjälp för att kunna bo kvar hemma så länge som möjligt kan du ansöka om hemtjänst. På Gotland har du som beviljats hemtjänst möjlighet att välja utförare av tjänsterna i hemmet.

Foto: Linnea Ronström

Hälso- och sjukvårdsnämnden

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **FILIP REINHAG (S)**
FÖRVALTNINGSCHEF: **MARIE LOOB**

VIKTIGARE HÄNDELSER

2024 inleddes med att ett nytt nationellt bemanningsavtal för hyrpersonal trädde i kraft. Region Gotland anslöt till avtalet 1 mars och strax därefter bröt en arbetsmarknadskonflikt ut som bland annat innebar en blockad mot övertid, mertid och nyanställningar. Dessa två händelser påverkade verksamheten på olika sätt, främst under våren och sommaren. Konflikten skapade oro och svårigheter att rekrytera sommarpersonal och det nya avtalet är en bidragande faktor till lägre kostnader för inhyrd personal under året. Efterfrågan i relation till en utmanande bemannings-situation dominerade den gotländska tandvården, där bristen på tandvårdspersonal försämrades ytterligare under året. En rad åtgärder har satts in, bland annat har två kliniker pausats och vuxna patienter med besvär har hänvisats till fastlandet.

Under senhösten genomfördes en katastrofmedicinsk beredskapsövning 2024, Sveriges största ledningsövning i sjukvård i modern tid. Syftet var att stärka beredskapen vid masskadehändelser. Övningen visade vikten av samordning mellan regioner och myndigheter.

Brist på tillförlitliga transporter till och från Gotland hotade patientsäkerheten, och visade tydligt hur utsatt gotländsk sjukvård är när marknaden styr vilka transporter som är tillgängliga. Möjligheterna att transportera blod till ön och skicka akuta prover till fastlandet begränsades då flygbolaget SAS sent meddelade en förändrad tidtabell. Regionen fick snabbt hitta alternativa lösningar.

Gotlands politiska ledning efterlyste statligt stöd för sjukvården, då ö-läget medför högre kostnader. Tre lösningar föreslogs: statligt ö-tillägg, sammanslagning med en större sjukvårdsregion eller ett statligt övertagande. Regeringen har ännu inte agerat.

MÅLUPPFYLLELSE

- *Andelen egen personal ska öka årligen och uppgå till minst 95 procent 2027*

Målet är uppfyllt. Resultatet för 2024 landade på 91 % (85 %, 2023). Det är svårt att peka på en enskild faktor, men flera aktiviteter har påverkat utvecklingen. Det nationella hyravtalet har sänkt kostnaderna för inhyrd personal genom lägre timpriser och att hyrbolagen nu själva står för boendekostnader. Samtidigt har konsultmarknaden blivit mer osäker när alla regioner arbetar för att minska inhyrningen, vilket kan få fler att välja fast anställning.

Förvaltningen har satsat på att stärka läkarbemanning och anställt fler ST-läkare i primärvården som en del av planen att nå målet 1 100 listade patienter per allmänspecialist 2027. Andelen fast läkarkontakt på Gotland ligger på 59 % vilket är strax över det nationella målet.

Målet mäts i andel egen personal av totala kostnader. Under året har fler sjuksköterskor rekryterats till slutenvården, där behovet av inhyrd personal är som störst.

Fokus framåt är att fortsätta arbeta med aktiviteter som bidrar till att vara en attraktiv arbetsgivare med bland annat bättre förutsättningar för chefer, hållbar bemanning och friskfaktorer.

- *Den genomsnittliga beläggningen i slutenvården ska minska årligen och inte överstiga 85 procent år 2027, genom ett kvalitativt och effektivt omhändertagande på alla vårdnivåer*
- Målet är ej uppfyllt. Genomsnittlig beläggningsgrad för 2024 var 89 % (88 %, 2023). Sett över tid, på rullande 12, ligger beläggningsgraden stadigt mellan 88 - 91 %. Beläggningsgrad är ett relativt mått, vilket betyder att om antalet vårdplatser minskar så

ökar beläggningsgraden, allt annat lika. På grund av detta har förvaltningen valt att titta på fler indikatorer som kan hjälpa till att ge en riktning för hur det går med arbetet med att ta hand om patienterna på andra vårdnivåer, vilket också är en del av målet. Under sommaren slogs kirurg- och ortopedavdelningen samman, vilket hade en positiv inverkan på målet. I enlighet med verksamhetsplanen har arbete med Kloka Kliniska Val prioriterats samt fortsatt arbete med produktions- och kapacitetsstyrning på sjukhuset.

Framåt fortsätter arbetet med att utveckla ett strukturerat omhändertagande av sköra individer i hemmet i samspel med hemsjukvården. Andra aktiviteter som planeras är att fortsatt tillse hög omvårdnads kvalitet och god följsamhet till vårdhygieniska riktlinjer.

- *Förtroendet för vårdcentralerna på Gotland ska öka och vara högst i landet år 2025*

Målet är ej uppfyllt. Resultaten för målet mäts genom medborgarundersökningen Hälso- och sjukvårdsbarometern. Helårsresultat för 2024 visar att i rankingen förtroendefrågan för vårdcentraler så halkar Gotland ner två placeringar jämfört med 2023, från plats 4 till plats 6. Andelen positiva svar är dock i nivå med 2023 (68 %). I verksamhetsplanen prioriterades bland annat ökad samverkan i vårdkedjan och verksamheterna jobbar med frågan på flera olika nivåer. I Hälso- och sjukvårdsbarometern ställs också frågor kring vad som skulle kunna få den tillfrågade att öka sitt förtroende för vårdcentralerna. En dryg tredjedel anger att möjligheten att få träffa samma läkare varje gång är en sådan sak, något som förvaltningen har stort fokus på.

Framåt kommer förvaltningen bland annat att utöka samverkan mellan primärvård och specialiserad vård, samt arbeta med kompetenshöjande insatser i psykisk hälsa.

- *Patientens upplevelse av kontinuitet och koordinering i primärvården ska öka årligen och vara minst i nivå med riket år 2027*

Målet är ej uppfyllt. I 2024 års undersökning har index minskat jämfört med 2023. Jämförelse med riket är inte möjligt att göra 2024 eftersom endast 10 regioner deltagit i undersökningen. Under 2024 har bland annat en riktlinje för fasta kontakter tagits fram. Riktlinjen syftar till att ge en enhetlig vägledning kring arbetet med fasta kontakter inom vård och omsorg. Fasta kontakter utgör infrastrukturen för personcentrerat arbete, och sätter tillsammans med målet om 1 100 listade/allmänspecialist förutsättningarna för kontinuitet och koordinering. Personcentrering är också en central del i vårdförloppen i kunskapsstyrningen.

Under året har också ett ramverk för vård, skola och omsorg tagits fram, som syftar till att säkerställa samsyn om viktiga gemensamma områden, och som bland annat har som mål att öka och säkerställa kontinuiteten både för dem vi finns till för och regionens medarbetare. Ramverket beslutas av berörda nämnder under första kvartalet 2025 och kommer att ligga till grund för fortsatt arbete som kommer ha påverkan på det här målet. Framåt kommer förvaltningen fortsatt jobba med implementering av fasta kontakter och personcentrerad vård.

EKONOMI

Årets resultat uppgår till -107 mnkr (-229 mnkr, 2023). Intäkterna avviker positivt mot budget med 46 mnkr. Kostnaderna avviker negativt mot budget med -153 mnkr. Årsprognosen för hälso- och sjukvården var -112 mnkr mot budget och utfallet avviker därmed positivt mot prognosen med 5 mnkr.

Förvaltningens nettokostnadsutveckling för 2024 är 1 %. Intäkternas ökning kan framförallt förklaras av de statsbidrag som tillkommit under 2024. Efter ett par år med hög kostnadsutveckling har ökningen dämpats och haft en avtagande effekt. Under 2024 har bruttokostnadsutvecklingen varit avtagande sedan april och kostnadsutvecklingen är i slutet av 2024 på samma nivåer som innan pandemin 2 %.

Störst kostnadsminskning har skett för inhyrd personal där kostnaderna, inklusive bostäder, minskar med 78 mnkr eller 39 %. Samtidigt som kostnaden för den inhyrda personalen minskar har kostnaden för den egna personalen ökat vilket dock är förväntat med hänsyn till lönerrevision, övertag av njursjukvården m.m. Antalet anställda har minskat.

Kostnaden för läkemedel, exklusive läkemedelsbidraget, fortsätter att öka i förhållande till tidigare år. För 2024 avviker kostnaden negativt mot budget med 11 %. Ökar gör även de externa analyskostnaderna. Jämfört mot 2019 har kostnaden nästan fördubblats.

Trots färre remitterade till utomlänsvård ökar kostnaden för utomlänsvården vilket förklaras av dyrare vårdtillfällen.

VERKSAMHETSMÅTT	2024	2023
Andel egen personal	91	85
Beläggningsgrad, genomsnittlig, procent	89	88
Förtroende för vård-/hälsocentral, ranking	6	4
Patientupplevd kvalitet avseende kontinuitet och koordinering i primärvården, index	66	72
Antal läkarbesök primärvård	68 649	71 021 ¹
Antal läkarbesök specialistvård, inkl. akutmottagning och njurverksamhet	91 159	88 732 ¹
Antal läkarbesök psykiatri	6 300	6 198 ¹
Antal läkarbesök på akutmottagning	23 861	23 645 ¹
Antal vårdtillfällen somatisk vård	10 525	10 812 ¹
Antal vård dagar somatisk vård	39 366	41 153 ¹
Medelvårdtid somatisk vård, dagar	3,74	3,81 ¹
Antal vårdtillfällen psykiatrisk vård	738	734
Antal vård dagar psykiatrisk vård	3 947	5 180
Medelvårdtid psykiatrisk vård dagar	5,35	7,06 ¹
Antal besök Folk tandvården	31 493	35 084
Antal operationer	9 239	9 548

¹ På grund av viss efterregistrering avviker siffran från förra årets verksamhetsberättelse.

UTVECKLING PÅ SIKT

Framtidens vård påverkas av demografiska förändringar, teknologiska framsteg, klimatförändringar, förändrade sjukdomspanoraman samt kompetensbrist. Detta i relation till ett fortsatt ekonomiskt ansträngt läge. Förvaltningen möter detta genom ett kontinuerligt omvärldsarbete, och ett fokuserat effektiviseringsarbete. Framtiden kräver fortsatt fokus på kompetensförsörjning, ekonomisk balans och utveckling av vårdens kvalitet och tillgänglighet. Särskilda insatser behövs för att hantera Gotlands geografiska och demografiska utmaningar.

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023
Verksamhetens intäkter	823 438	869 001	816 312
Verksamhetens kostnader	-2 955 982	-3 107 325	-3 035 355
Avskrivningar	-26 252	-27 482	-27 515
Internränta	-2 248	-2 316	-1 051
Verksamhetens nettokostnader	-2 161 044	-2 268 122	-2 247 609
Kommunbidrag	2 161 044	2 161 044	2 011 618
Årets resultat	0	-107 078	-235 991
Nettoinvesteringar	96 263	37 819	40 951

MEDARBETARE	2024	2023
Antal anställda	1 659	1 679
- varav män	280	291
- varav kvinnor	1 379	1 388
- varav tidsbegränsat anst	141	173
Personalkostnad, tkr	1 351 679	1 276 802
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	43	42
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	5,2	5,4

Ett av hälso- och sjukvårdsnämndens mål är att andelen egen personal ska öka årligen. Under 2024 uppnåddes målet då andelen ökade från 85 % till 91 %.

Indikatorer till koncerngemensamma mål

ANDELEN MEDARBETARE INOM REGION GOTLAND SOM KAN REKOMMENDERA SIN ARBETSPLATS TILL ANDRA SKA ÅRLIGEN FÖRBÄTTRAS

	Kön	2024	2023	2022	2021	2020
Net Promoter Score (eNPS)	Alla	-16	-9	-13	-12	-14
Net Promoter Score (eNPS)	Kvinnor	-14	-6	-10	-8	-12
Net Promoter Score (eNPS)	Män	-19	-13	-9	-13	-9

REGION GOTLAND HAR EN MYNDIGHETSUTÖVNING, I FÖRHÅLLANDE TILL FÖRETAG, DÄR NÖJDKUNDINDEX ÖKAR ÅRLIGEN PER MYNDIGHETSOMRÅDE OCH ÄR HÖGRE ÄN RIKSSNITTET ÅR 2027

Jämförelse redovisas i parentes och avser värdet för alla kommuner ovägt medel

	2024*	2023	2022	2021	2020
Företagsklimat Insikt - Totalt, Index	70 (75)	68 (75)	66 (75)	70 (74)	67 (74)
Företagsklimat Insikt - Brandskydd - Index	74 (83)	80 (82)	81 (81)	83 (82)	75 (81)
Företagsklimat Insikt - Bygglov - Index	45 (68)	45 (68)	39 (67)	35 (66)	48 (66)
Företagsklimat Insikt - Livsmedelskontroll - Index	75 (78)	73 (78)	75 (79)	74 (78)	72 (78)
Företagsklimat Insikt - Markupplåtelse - Index	73 (76)	70 (77)	67 (75)	76 (76)	70 (75)
Företagsklimat Insikt - Miljö- och hälsoskydd - Index	75 (72)	64 (71)	63 (72)	69 (71)	63 (71)
Företagsklimat Insikt - Serveringstillstånd - Index	76 (76)	73 (76)	69 (79)	76 (77)	74 (75)
Företagsklimat Insikt - Upphandling - Index	64 (63)	63 (65)	56 (64)	–	–

*Preliminära resultat

REGION GOTLANDS KOLDIOXIDUTSLÄPP SKA MINSKA ÅRLIGEN. UNDER PERIODEN 2024- 2027 SKA DEN GENOMSNITTLIGA MINSKNINGEN UPPGÅ TILL 15 PROCENT PER ÅR

Jämförelse redovisas i parentes och avser värdet för alla kommuner ovägt medel

	2024*	2023	2022	2021	2020
Utsläpp från tjänsteresor med privat bil, ton CO ₂ e,	262	250	234	–	–
Utsläpp från flygresor bokade av resebyrå (exkl. färja), ton CO ₂ e	466	537	397	–	–
Utsläpp från egna fordon och arbetsmaskiner, ton CO ₂ e	1 415	1 586	1 713	–	–
Utsläpp från allmän kollektivtrafik, ton CO ₂ e	379	722	–	–	–
Utsläpp från skolskjutsar, ton CO ₂ e	205	222	–	–	–
Utsläpp från el och värme till egna lokaler, ton CO ₂ e	701	765	802	–	–
Utsläpp från produktion av inköpta livsmedel, ton CO ₂ e	3 083	3 103	2 975	–	–
Utsläpp från transporter med ambulanshelikopter, ton CO ₂ e	535	575	679	–	–
Utsläpp från medicinska gaser, ton CO ₂ e	102	140	129	128	110

Värdena anges i koldioxidekvivalenter (CO₂-ekv). Det är ett sätt att ange hur stor växthuseffekt olika klimatgaser har jämfört med koldioxid. Genom att räkna om till CO₂e möjliggörs jämförelser mellan olika utsläpp, till exempel koldioxid, metan och lustgas. Tabellen anger utsläppen i Scope 1-3, det vill säga utsläppen för hela kedjan, från produktion till användning av det som orsakat utsläppet.

ÖKA ANTALET INVÅNARE I ÅLDER 20-64 MED MINST 1 000 TILL MANDATPERIODENS SLUT

	Kön	2024	2023	2022	2021	2020
Antal invånare 20-64 år, antal	Alla	31 781	31 944	32 268	32 301	32 095
Antal invånare 20-64 år, antal	Kvinnor	15 749	15 806	15 988	16 002	15 916
Antal invånare 20-64 år, antal	Män	15 987	16 138	16 280	16 299	16 179

Foto: Skissbild av Solbergabadet

Under 2024 startade bygget för nytt badhus på Gotland. Det nya badhuset ska ligga bredvid det gamla och kommer att innehålla en motions- och tävlingsbassäng, en hoppbassäng och en multi- och undervisningsbassäng. Även ett familjebad för målgruppen barn 0-7 år kommer att finnas. Badhuset beräknas stå klart under 2027.